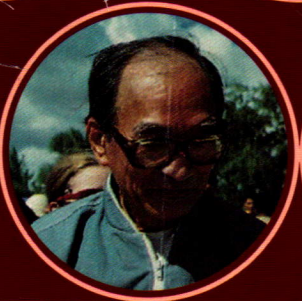


ประกาศเกียรติคุณ
บุคคลและหน่วยงานดีเด่นของชาติ
ประจำปีพุทธศักราช ๒๕๓๙ เล่มที่ ๑๐



สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา
สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี



**ประกาศเกียรติคุณ
บุคคลและหน่วยงานดีเด่นของชาติ**

ประจำปีพุทธศักราช ๒๕๓๙

เล่มที่ ๑๐

**สำนักงานเสริมสร้างเอกลักษณ์ของชาติ
สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี**

จัดพิมพ์เผยแพร่ พุทธศักราช ๒๕๔๒

เรื่อง ประกาศเกียรติคุณบุคคลและหน่วยงานดีเด่นของชาติ
ประจำปีพุทธศักราช ๒๕๓๕ เล่ม ๑๐

คณะกรรมการคัดเลือกและเผยแพร่ผลงานดีเด่นของชาติ

ในคณะกรรมการเอกลักษณ์ของชาติ

จัดพิมพ์เผยแพร่ ครั้งที่ ๑ จำนวน ๓,๐๐๐ เล่ม พุทธศักราช ๒๕๔๒

ISBN 974-7772-43-4

คณะกรรมการ	นายสมชาย ชูประดิษฐ์ นางสุคนธา สังข์ยุทธ์ นายนพพร บุญแก้ว นางสาวรัชนี ฟองศักดิ์
ออกแบบปก	นายมาโนช คามณีย์

พิมพ์ที่ ห้างหุ้นส่วนจำกัดโรงพิมพ์ชวนพิมพ์

๔๖๙ ถนนพระสุเมรุ แขวงบวรนิเวศ เขตพระนคร กรุงเทพฯ ๑๐๒๐๐

โทรศัพท์ ๒๘๐๓๔๕๒, ๒๘๑๐๕๔๑, ๒๘๑๓๑๘๐, ๒๘๒๒๑๑๔, โทรสาร ๒๘๑๓๑๘๑

นายจิโรจน์ ทรสงคราม ผู้พิมพ์ผู้โฆษณา พ.ศ. ๒๕๔๒

คำนำ

ในปัจจุบันนี้ ย่อมเป็นที่ทราบกันดีว่า ได้มีหน่วยงาน มูลนิธิ สมาคม หรือองค์กรต่างๆ ทั้งภาครัฐและภาคเอกชนหลายแห่ง ดำเนินการประกาศเกียรติคุณ มอบรางวัล และสดุดีผลงานของบุคคลหรือหน่วยงานที่มีผลงานดีเด่น สาขาต่างๆ แต่ละสาขาอยู่เป็นประจำ แต่การประกาศเกียรติคุณดังกล่าวก็ยังอยู่ในวงจำกัดเฉพาะสาขาใดสาขาหนึ่งเท่านั้น ไม่ถึงกับเป็นการเผยแพร่ผลงานดีเด่นในระดับชาติ ดังนั้น คณะอนุกรรมการคัดเลือกและเผยแพร่ผลงานดีเด่นของชาติ ในคณะกรรมการเอกลักษณ์ของชาติ และสำนักงานเสริมสร้างเอกลักษณ์ของชาติ จึงได้ดำเนินการคัดเลือกบุคคลและหน่วยงานที่มีผลงานดีเด่นในสาขาต่างๆ ทั้งภาครัฐและเอกชน แล้วนำมายกย่องประกาศเกียรติคุณ โดยการจัดทำวิดีโอเทปออกเผยแพร่ทางสถานีโทรทัศน์ช่องต่างๆ ในส่วนกลางและส่วนภูมิภาค เริ่มตั้งแต่ปี ๒๕๒๖ เป็นต้นมา

สำหรับนโยบายสำคัญของคณะอนุกรรมการคัดเลือกและเผยแพร่ผลงานดีเด่นของชาติ ในคณะกรรมการเอกลักษณ์ของชาติ และสำนักงานเสริมสร้างเอกลักษณ์ของชาติ ในการเผยแพร่ผลงานดีเด่นของบุคคลและหน่วยงานต่างๆ ดังกล่าว ก็เพื่อเป็นการส่งเสริมให้กำลังใจแก่บุคคลและหน่วยงานที่มีผลงานดีเด่น และกระตุ้นให้เยาวชนของชาติตลอดจนประชาชนคนไทยทั่วไปได้ยึดถือเป็นตัวอย่างและแนวทางประพฤติปฏิบัติด้วยความภาคภูมิใจต่อไป

นอกจากนี้ เพื่อให้การเผยแพร่ผลงานดีเด่นระดับชาติได้เป็นไปอย่างกว้างขวางยิ่งขึ้น คณะอนุกรรมการคัดเลือกและเผยแพร่ผลงานดีเด่นของชาติและสำนักงานเสริมสร้างเอกลักษณ์ของชาติ จึงได้รวบรวมผลงานดีเด่นของบุคคลและหน่วยงานในลักษณะหนังสืออ้างอิงสำหรับเผยแพร่แก่สาธารณชนในโอกาสที่มีการจัดงานประกาศเกียรติคุณบุคคลและหน่วยงานดีเด่นของชาติประจำปี และหวังว่าหนังสือเล่มนี้ซึ่งนับเป็นเล่มที่ ๑๐ ของหนังสือลักษณะเดียวกัน คงเป็นประโยชน์แก่ผู้สนใจในงานพัฒนาสาขาต่างๆ ตามวัตถุประสงค์และนโยบายดังกล่าวแล้วข้างต้นเป็นอย่างดี

คณะกรรมการเอกลักษณ์ของชาติ

กรกฎาคม ๒๕๔๒

รายนาม

คณะอนุกรรมการคัดเลือกและเผยแพร่ผลงานดีเด่นของชาติ ในคณะกรรมการเอกลักษณ์ของชาติ

๑. นายเอนก สิทธิประศาสน์	ประธานอนุกรรมการ
๒. นายอรุณ ปรีดีติลก	รองประธานอนุกรรมการ
๓. นายเรวัต ฉ่ำเฉลิม	รองประธานอนุกรรมการ
๔. เลขาธิการคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ หรือผู้แทน	อนุกรรมการ
๕. นายเจริญทัศน์ จินตนเสรี	อนุกรรมการ
๖. พลตรี สมหวัง ไตรเดช	อนุกรรมการ
๗. นางประกอบ ลาภเกษร	อนุกรรมการ
๘. นางผุสดี วิทยาสารณยุต	อนุกรรมการ
๙. นายอนุวัฒน์ ธรรมรัช	อนุกรรมการ
๑๐. นางรัชกร เหมะจันทร์	อนุกรรมการ
๑๑. ประธานสภาหอการค้าแห่งประเทศไทย หรือผู้แทน	อนุกรรมการ
๑๒. ผู้อำนวยการสำนักบริหารราชการส่วนท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย หรือผู้แทน	อนุกรรมการ
๑๓. ผู้อำนวยการกองส่งเสริมและเผยแพร่ กรมการพัฒนาชุมชน หรือผู้แทน	อนุกรรมการ
๑๔. ผู้อำนวยการสำนักบริหารการปกครองท้องถิ่น กรมการปกครอง หรือผู้แทน	อนุกรรมการ
๑๕. นายวีระ สุกุลทัต	อนุกรรมการ
๑๖. นายติลก ทิวทอง	อนุกรรมการ
๑๗. นางสาวสมลักษณ์ วงศ์งามขำ	อนุกรรมการ
๑๘. นายสุรินทร์ โกสียงกูร	อนุกรรมการ
๑๙. นายสมชาย ชูประดิษฐ์	อนุกรรมการ
๒๐. ร้อยตำรวจเอก ภาณุ พินเนียม	อนุกรรมการ
๒๑. นางจินตนา จุลกะเสวี	อนุกรรมการ
๒๒. นายมนัส มณีเปรม	อนุกรรมการ
๒๓. นางสาววันเพ็ญ เข็นตระกูล	อนุกรรมการ

๒๔. นางสาวสิริพร ทองคำวงศ์	อนุกรรมการ
๒๕. นายเกียรติศักดิ์ ภู่อ่าง	อนุกรรมการ
๒๖. นางฉวีวรรณ จันทรัตน์	อนุกรรมการ
๒๗. นางสาวสุวิมล พุทธสุวรรณ	อนุกรรมการ
๒๘. นางนัยนา พรหมมลมาศ	อนุกรรมการ
๒๙. นายนิวิฐร์ จันทร์สังข์	อนุกรรมการ
๓๐. นางสาวศุคนธา สังข์อยู่ทรัพย์	อนุกรรมการและเลขานุการ
๓๑. นายนพพร บุญแก้ว	อนุกรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ
๓๒. นายวรวิทย์ หอมเนียม	อนุกรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ
๓๓. นางสาวรัชณี ฟองศักดิ์	อนุกรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ

หลักการและวิธีการพิจารณาผลงานดีเด่น

ของ

คณะกรรมการคัดเลือกและเผยแพร่ผลงานดีเด่นของชาติ

ความเป็นมา :

คณะกรรมการเอกลักษณ์ของชาติ สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี โดยประธานคณะกรรมการเอกลักษณ์ของชาติ ได้แต่งตั้งคณะกรรมการคัดเลือกและเผยแพร่ผลงานดีเด่นของชาติ ประกอบด้วยบุคคลหลายฝ่าย ทั้งจากหน่วยงานภาครัฐ หน่วยงานภาคเอกชน และเจ้าหน้าที่ของสำนักงานเสริมสร้างเอกลักษณ์ของชาติ สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี

คณะกรรมการคัดเลือกและเผยแพร่ผลงานดีเด่นของชาติได้เริ่มปฏิบัติงานตั้งแต่วันที่มิถุนายน ๒๕๒๖ เป็นต้นมาจนถึงปัจจุบัน เป็นระยะเวลาประมาณ ๑๖ ปี ได้มีการคัดเลือกบุคคลดีเด่นและเผยแพร่ผลงานทางสื่อมวลชนสาขาต่างๆ ไปแล้ว รวมทั้งสิ้น ๑๑๕ ราย และจะได้พิจารณาคัดเลือกบุคคลและหน่วยงานดีเด่นตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดไว้ต่อไปตามลำดับ

วัตถุประสงค์ :

เพื่อสนับสนุนการปฏิบัติงานของคณะกรรมการเอกลักษณ์ของชาติในการเผยแพร่ผลงานดีเด่นระดับชาติ ประเภทบุคคล หน่วยงานต่างๆ และงานพัฒนาทั้งภาครัฐและภาคเอกชน อีกทั้งเป็นการส่งเสริมและให้กำลังใจแก่บุคคลและหน่วยงานดังกล่าว ตลอดจนกระตุ้นให้หน่วยงานและประชาชนทั่วไปถือเป็นแบบอย่างในการที่จะสร้างสรรค์ผลงานที่ดีเด่นให้เป็นประโยชน์ต่อสังคมและประเทศชาติมากขึ้น

หน้าที่ :

คณะกรรมการคัดเลือกและเผยแพร่ผลงานดีเด่นของชาติดังกล่าวข้างต้น มีหน้าที่พิจารณาคัดเลือกผลงานดีเด่นของบุคคลและหน่วยงานต่างๆ ระดับชาติ และงานพัฒนาในสาขาต่างๆ ทั้งภาครัฐและภาคเอกชน แล้วนำมาประกาศเกียรติคุณพร้อมทั้งจัดทำวีดิทัศน์ออกเผยแพร่ทางสถานีโทรทัศน์ต่างๆ ทั้งในส่วนกลางและส่วนภูมิภาค รวมทั้งเผยแพร่ไปยังหน่วยราชการ หน่วยงานเอกชน ประชาชนทั่วไปที่สนใจ และสถาบันการศึกษา ไว้เป็นสื่อทางวิชาการประกอบการเรียนการสอน

หลักการพิจารณาผลงานดีเด่น :

การพิจารณาผลงานดีเด่น มิใช่พิจารณาแต่เฉพาะผลงานดีเด่นของหน่วยงานภาครัฐเท่านั้น แต่ให้ครอบคลุมถึงผลงานดีเด่นขององค์กรภาคเอกชนและบุคคลที่เป็นตัวอย่างในการทำคุณประโยชน์ให้กับประเทศชาติในด้านต่างๆ ด้วย

เป็นผลงานของคนไทยที่ทุกคนสมควรภาคภูมิใจร่วมกันในระดับชาติ และยอมรับร่วมกันในส่วนรวม

เป็นผลงานที่หน่วยงานภาครัฐ องค์กรภาคเอกชน และบุคคล ได้กระทำงานเห็นผลแน่นอนแล้ว สมควรนำผลงานดีเด่นออกมาเผยแพร่และประชาสัมพันธ์ เพื่อให้หน่วยงานและบุคคลทั่วไปได้รู้จักและยึดถือเป็นตัวอย่างในการปฏิบัติตาม

การพิจารณาผลงานดีเด่น จะพิจารณาตามประเภทหรือสาขาของผลงาน หรือวิชาชีพในด้านใดด้านหนึ่งตามที่กำหนดไว้

การแสวงหาผลงานดีเด่นตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดไว้ :

จำแนกตามประเภทของผลงานดีเด่น ดังต่อไปนี้

๑. การแสวงหาผลงานดีเด่นของบุคคล

จัดทำทำเนียบของหน่วยงาน องค์กร และสถาบันต่างๆ ที่มีการให้รางวัลและประกาศเกียรติคุณแก่บุคคลผู้กระทำคุณความดีหรือบำเพ็ญสาธารณประโยชน์

ติดตามผลการตัดสินใจให้รางวัลและประกาศเกียรติคุณแก่บุคคลตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดไว้

๒. การแสวงหาผลงานดีเด่นของหน่วยงานภาครัฐ

ส่งแบบสอบถามไปยังหน่วยงานภาครัฐต่างๆ แล้วให้ส่งแบบสอบถามกลับมาวิเคราะห์และประมวลข้อมูลหรือผลงาน

จัดส่งผู้แทนหรือคณะทำงานเฉพาะกิจไปประเมินผลงานของหน่วยงานภาครัฐ

รับข้อมูลและข่าวสารผลงานของหน่วยงานภาครัฐจากสื่อมวลชน ประชาชน และองค์กรภาคเอกชน

รับข้อมูลที่อนุกรรมการนำมาเสนอให้พิจารณา

๓. การแสวงหาผลงานดีเด่นขององค์กรภาคเอกชน

จัดทำทำเนียบขององค์กรภาคเอกชน ทั้งประเภทที่ไม่แสวงหากำไร และประเภทที่ดำเนินธุรกิจเพื่อแสวงหากำไร เพื่อประโยชน์ในการแสวงหาและติดตามผลงานดีเด่นตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดไว้

ติดต่อขอทราบผลการดำเนินงานและผลงานดีเด่นขององค์กรภาคเอกชนทั้ง ๒ ประเภท

แนวทางในการเผยแพร่ผลงานดีเด่น :

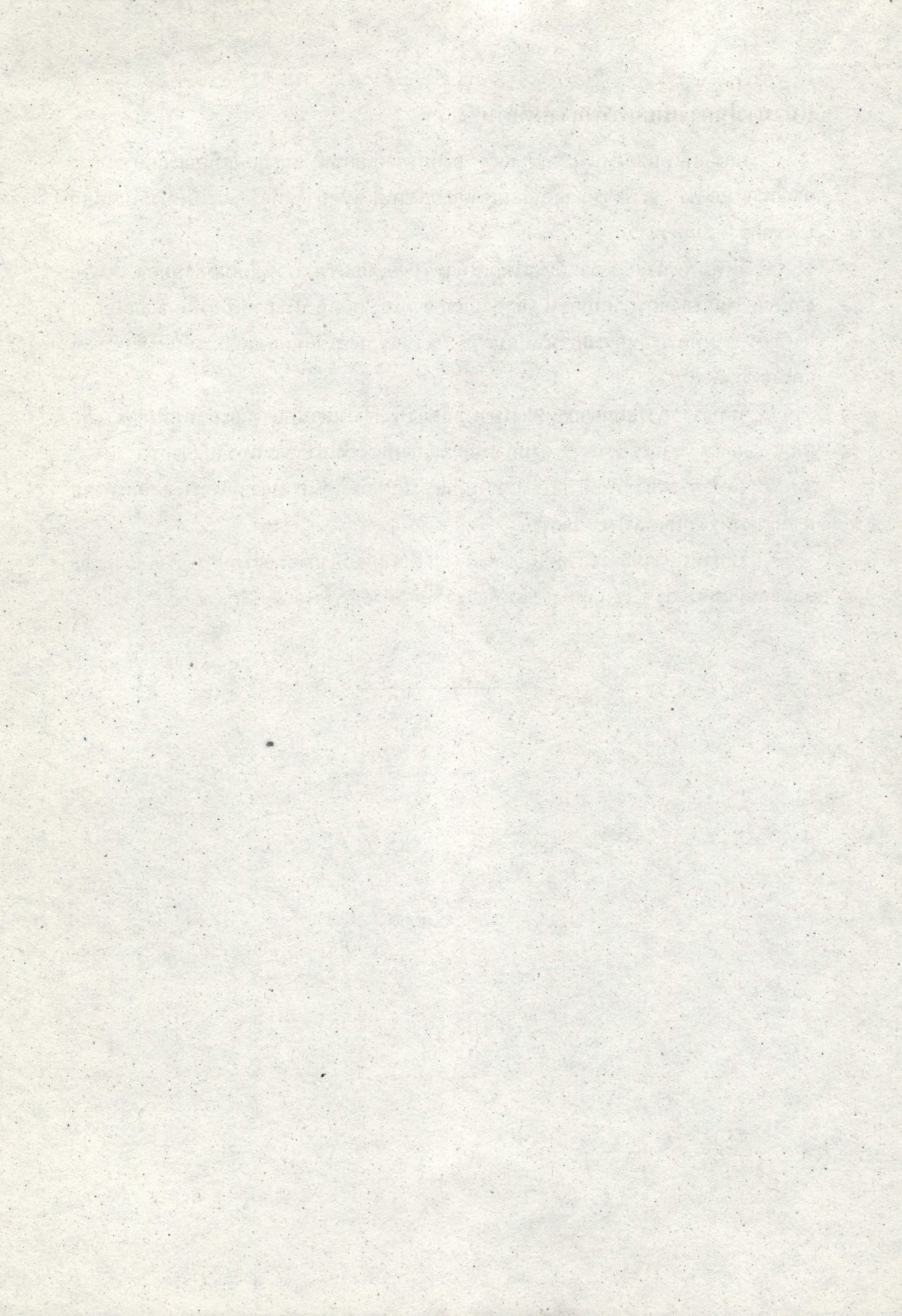
ผลงานดีเด่นของหน่วยงานภาครัฐ องค์กรภาคเอกชน และบุคคลที่คณะกรรมการจะนำมาเผยแพร่ จะพิจารณาคัดเลือกเฉพาะผลงานดีเด่นอย่างแท้จริงและเป็นประโยชน์แก่ประเทศชาติเป็นส่วนรวม

จัดพิมพ์หนังสือผลงานดีเด่นโดยเฉพาะ เพื่อเผยแพร่ผลงานดีเด่นของบุคคล หน่วยงานภาครัฐและองค์กรภาคเอกชน สำหรับแจกจ่ายในงานมอบประกาศเกียรติคุณและโอกาสสำคัญๆ ตามที่คณะกรรมการเห็นสมควร ส่วนแนวการเขียนผลงาน จะเน้นเชิงวิเคราะห์และวิจารณ์ด้วย

จัดทำรายการออกอากาศทางโทรทัศน์ต่างๆ ทั้งในส่วนกลางและส่วนภูมิภาค เพื่อเผยแพร่ผลงานดีเด่นโดยเฉพาะ ตามกำหนดวันเวลาที่แจ้งให้ประชาชนทราบล่วงหน้า

จัดทำสารคดีวีดิทัศน์เพื่อใช้ในการเผยแพร่ผลงานดีเด่นตามความเหมาะสมและความสำคัญของผลงานดีเด่นที่จะเผยแพร่

จัดทำบทความและสารคดีเผยแพร่ผลงานดีเด่นออกอากาศทางวิทยุกระจายเสียง และสื่อมวลชนแขนงต่างๆ เช่น หนังสือพิมพ์และวารสารต่างๆ เป็นต้น



ด่วนที่สุด

ที่ รล ๐๐๐๓/๑๖๗๑๖

สำนักราชเลขาธิการ

พระบรมมหาราชวัง กทม. ๑๐๒๐๐

๘ ตุลาคม ๒๕๔๐

เรื่อง ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้เข้าเฝ้าฯ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี แทนพระองค์

เรียน นายเอก สิทธิประศาสน์ ประธานคณะกรรมการคัดเลือกและเผยแพร่ผลงานดีเด่นของชาติ

อ้างถึง หนังสือที่ นร ๐๑๑๑/๑๖๖๙๕ ลงวันที่ ๓๐ สิงหาคม ๒๕๔๐

ตามที่ท่านได้มีหนังสือขอให้นำความกราบบังคมทูลพระกรุณา ขอพระราชทานพระบรมราชวโรกาสให้ คณะกรรมการเอกลักษณ์ของชาติ และคณะกรรมการคัดเลือกและเผยแพร่ผลงานดีเด่นของชาติ รวมจำนวน ๓๖ คน นำบุคคลและผู้แทนหน่วยงานดีเด่นของชาติ ประจำปี ๒๕๓๙ จำนวน ๙ ราย เข้าเฝ้าฯ รับพระราชทานรางวัลเกียรติคุณบุคคลดีเด่นของชาติ กับขอพระราชทานพระบรมราโชวาทเพื่อเป็นสิริมงคลและเป็นแนวทางในการปฏิบัติงานอันเป็นประโยชน์ต่อสังคมและประเทศชาติ ในเดือนตุลาคม ๒๕๔๐ วันและเวลาใดสุดแต่จะทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ และขอพระราชทานพระบรมราชานุญาตให้ผู้ติดตามบุคคลและหน่วยงานดีเด่นของชาติ จำนวน ๑๙ คน ร่วมเข้าเฝ้าฯ ในโอกาสดังกล่าวด้วยความแจ่มอยู่แล้ว นั้น

ได้นำความกราบบังคมทูลพระกรุณาทราบฝ่าละอองธุลีพระบาทแล้ว ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้เข้าเฝ้าฯ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี แทนพระองค์ ซึ่งพระราชทานพระวโรกาสให้เข้าเฝ้าฯ ในวันอังคาร ที่ ๑๔ ตุลาคม ๒๕๔๐ เวลา ๑๕.๐๐ น. ณ อาคารชัยพัฒนา สวนจิตรลดา

ขอแสดงความนับถือ



(หม่อมหลวงพีระพงศ์ เกษมศรี)

ราชเลขาธิการ

กองการในพระองค์

โทร. ๒๒๕๓๔๕๗-๖๒ ต่อ ๓๓๐๔

โทรสาร ๒๒๒๒๑๐๔

คำกราบบังคมทูล

ขอพระราชทานกราบบังคมทูลทราบฝ่าละอองพระบาท

ข้าพระพุทธเจ้า นายวีระกร คำประกอบ รัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี รองประธานคณะกรรมการเอกลักษณ์ของชาติ พร้อมด้วยคณะกรรมการเอกลักษณ์ของชาติ คณะอนุกรรมการคัดเลือกและเผยแพร่ผลงานดีเด่นของชาติ ตลอดจนทั้งบรรดาบุคคลและผู้แทนหน่วยงานดีเด่นของชาติ มีความสำนึกในพระมหากรุณาธิคุณเป็นล้นเกล้าล้นกระหม่อม ที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงพระกรุณาโปรดเกล้าโปรดกระหม่อม ให้ได้ฝ่าละอองพระบาทเสด็จพระราชดำเนินแทนพระองค์มาพระราชทานรางวัลเกียรติคุณ แก่บุคคลและหน่วยงานที่มีผลงานดีเด่นระดับชาติอีกวาระหนึ่งในวันนี้

ข้าพระพุทธเจ้า ขอพระราชทานพระราชวโรกาสกราบบังคมทูลทราบฝ่าละอองพระบาท ถึงความเป็นมา วัตถุประสงค์ และหลักการของการพิจารณาคัดเลือกผลงานดีเด่นของชาติ โดยสังเขปดังต่อไปนี้

คณะกรรมการเอกลักษณ์ของชาติ สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี ซึ่งมีนายสมักร สุนทรเวช รองนายกรัฐมนตรี เป็นประธาน ได้แต่งตั้งคณะอนุกรรมการคัดเลือกและเผยแพร่ผลงานดีเด่นของชาติ ขึ้นมาโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อดำเนินการคัดเลือกบุคคลและหน่วยงานดีเด่นสาขาต่างๆ ตั้งแต่ปีพุทธศักราช ๒๕๒๖ เป็นต้นมา สำหรับปีพุทธศักราช ๒๕๓๙ นี้ ได้คัดเลือกบุคคลและหน่วยงานดีเด่นแล้วรวม ๙ ราย

ในการพิจารณาคัดเลือกผลงานดีเด่นนี้ คณะอนุกรรมการฯ มิใช่พิจารณาแต่เฉพาะผลงานดีเด่นของหน่วยงานภาครัฐเท่านั้น แต่ให้ครอบคลุมถึงผลงานดีเด่นขององค์กรภาคเอกชน และบุคคลที่เป็นตัวอย่างในการทำคุณประโยชน์แก่ประเทศชาติในด้านต่างๆ ด้วย โดยถือหลักเกณฑ์ดังนี้ คือ เป็นผลงานของคนไทยที่ทุกคนสมควรภาคภูมิใจร่วมกัน ในระดับชาติ และยอมรับร่วมกันในส่วนรวม ซึ่งหน่วยงานและบุคคลทั่วไปได้รู้จักพร้อมจะยึดถือเป็นตัวอย่างในการปฏิบัติตาม

บัดนี้ ได้เวลาอันเป็นมงคลฤกษ์แล้ว ข้าพระพุทธเจ้าขอพระราชทานพระราชวโรกาสกราบทูลอัญเชิญได้ฝ่าละอองพระบาท ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าโปรดกระหม่อมพระราชทานรางวัลเกียรติคุณแก่บุคคลและผู้แทนหน่วยงานดีเด่นของชาติ ประจำปีพุทธศักราช ๒๕๓๙ รวม ๙ ราย พร้อมทั้งขอรับพระราชทานพระราโชวาทเพื่อเป็นสิริมงคลและเกียรติประวัติแก่ผู้ได้รับพระราชทานรางวัล และขอพระราชทานพระราชวโรกาสกราบทูลเบิก นายเอนก สิทธิประศาสน์ ประธานคณะอนุกรรมการคัดเลือกและเผยแพร่ผลงานดีเด่นของชาติ เป็นผู้กราบบังคมทูลเบิกบุคคลและผู้แทนหน่วยงานดีเด่นของชาติ รับพระราชทานรางวัลเกียรติคุณบุคคลดีเด่นของชาติตามลำดับต่อไป

ด้วยเกล้าด้วยกระหม่อม

คำกราบบังคมทูลเบิกบุคคลและผู้แทนหน่วยงานดีเด่นของชาติ

ขอพระราชทานกราบบังคมทูลทราบบ้างละของพระบาท

ข้าพระพุทธเจ้า นายเอนก สิทธิประศาสน์ ประธานคณะกรรมการคัดเลือกและเผยแพร่ผลงานดีเด่นของชาติในคณะกรรมการเอกลักษณ์ของชาติ ขอพระราชทานกราบบังคมทูล เบิกบุคคลและผู้แทนหน่วยงานดีเด่นของชาติ ประจำปีพุทธศักราช ๒๕๓๙ รวม ๙ ราย เพื่อทรงพระกรุณาโปรดเกล้าโปรดกระหม่อมพระราชทานรางวัลเกียรติคุณ ดังต่อไปนี้

๑. บุคคลดีเด่นของชาติ สาขาการพัฒนาสังคม (ด้านการพัฒนาชนบทและชุมชน) ได้แก่ นางเตือนใจ ดีเทศน์ เลขาธิการมูลนิธิพัฒนาชุมชนในเขตภูเขา เป็นผู้อุทิศตนเพื่อพัฒนาชุมชนชาวเขาให้มีคุณภาพชีวิตที่ดี สามารถพึ่งตนเองได้อย่างยั่งยืน เนื่องจากนางเตือนใจ ดีเทศน์ ดิดภารกิจอยู่ต่างประเทศ จึงขอพระราชทานพระราชานุญาตให้ นางประกอบ ลาภเกษร เข้ารับพระราชทานรางวัลแทน
๒. บุคคลดีเด่นของชาติ สาขาการพัฒนาสังคม (ด้านสถาปัตยกรรมไทย) ได้แก่ นายประเวศ ลิมปรังษี อดีตผู้เชี่ยวชาญพิเศษ (สถาปนิก ๙) กรมศิลปากร กระทรวงศึกษาธิการ ได้สร้างสรรค์ผลงานศิลปสถาปัตยกรรมไทย เพื่อประโยชน์ส่วนรวม มีผลงานชิ้นเยี่ยมที่เป็นศักดิ์ศรีของชาติ ควรแก่การภาคภูมิใจของคนไทยทั้งชาติ
๓. บุคคลดีเด่นของชาติ สาขาการพัฒนาสังคม (ด้านการศึกษา) ได้แก่ ศาสตราจารย์ สิปปนนท์ เกตุทัต อดีตรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ เป็นผู้มียุทธศาสตร์เด่นด้านการบริหารและจัดการการศึกษาเพื่อสร้างมาตรฐานสากลทางการศึกษา อันจะก่อให้เกิดสังคมที่พึงปรารถนาในอนาคต ซึ่งจะเป็นสังคมที่ “คนมีความสุข ชุมชนเข้มแข็ง สังคมสันติ สิ่งแวดล้อมยั่งยืน”
๔. บุคคลดีเด่นของชาติ สาขาการพัฒนาสังคม (ด้านสาธารณสุข) ได้แก่ ศาสตราจารย์ อารี วลัยเสวี อดีตคณบดีคณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ เป็นผู้นำทางวิชาการที่สำคัญยิ่งท่านหนึ่งของประเทศ เป็นผู้ก่อตั้งสถาบันการศึกษาที่สำคัญ คือ ก่อตั้งคณะแพทยศาสตร์ โรงพยาบาลรามาธิบดี คณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ และสถาบันวิจัยโภชนาการ และเป็นผู้นำทางด้านการวิจัยเพื่อแก้ปัญหาสุขภาพโภชนาการในเด็ก ซึ่งเป็นงานที่ตอบสนองการแก้ปัญหาเร่งด่วนและสร้างผลงานที่เกิดประโยชน์กับประเทศที่กำลังพัฒนาทั่วโลก
๕. บุคคลดีเด่นของชาติ สาขาพัฒนาเศรษฐกิจ (ด้านเศรษฐกิจชุมชน) ได้แก่ นายโสภณ สุภาพงษ์ กรรมการผู้จัดการใหญ่ บริษัท บางจากปิโตรเลียม จำกัด (มหาชน) เป็นผู้พยายามผลักดันแนวคิด “เศรษฐกิจชุมชน-ชุมชนเข้มแข็ง” จน

เป็นนโยบายและแนวในการปฏิบัติแก่หน่วยราชการที่รับผิดชอบ เพื่อแก้ปัญหาความทุกข์ยากอันเกิดจากความยากจนและสร้างกระบวนการเรียนรู้แก่ชุมชนให้สามารถพึ่งตนเองได้

๖. บุคคลดีเด่นของชาติ สาขาพัฒนาเศรษฐกิจ (ด้านเศรษฐศาสตร์ทรัพยากรมนุษย์) ได้แก่ ศาสตราจารย์ เทียนฉาย กีระนันทน์ อธิการบดีจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เป็นผู้ริเริ่มงานสอนและงานวิจัยสาขาเศรษฐศาสตร์ประชากรและเศรษฐศาสตร์ทรัพยากรมนุษย์ ผลงานศึกษาวิจัยหลายเรื่องเป็นที่ยอมรับและนำไปใช้ประโยชน์และอ้างอิงอย่างกว้างขวางทั้งในประเทศและต่างประเทศ
๗. บุคคลดีเด่นของชาติ สาขานุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ได้แก่ ศาสตราจารย์ อุดล วิเชียรเจริญ อดีตนายกสมาคมมหาวิทยาลัยศิลปากร เป็นผู้นำผู้บุกเบิกในด้านการรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมของประเทศ ผลักดันให้มีพระราชบัญญัติรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมของประเทศไทย ร่วมก่อตั้งคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ ผลงานของท่านก่อให้เกิดความก้าวหน้า การพัฒนาสิ่งแวดล้อมกว้างขวางยิ่ง
๘. บุคคลดีเด่นของชาติ สาขาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี (ด้านวิทยาศาสตร์การแพทย์) ได้แก่ รองศาสตราจารย์ สุจิตรา ประสานสุข ผู้อำนวยการศูนย์โสตประสาทการได้ยินกรุงเทพ คณะแพทยศาสตร์ศิริราช มหาวิทยาลัยมหิดล เป็นผู้ก่อตั้งและวางรากฐานวิชาการแพทย์ สาขาโสตประสาทการได้ยิน ตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๑๖ เป็นผู้นำเอาเทคโนโลยีที่ทันสมัย เช่น คอมพิวเตอร์ตรวจวัดการได้ยิน ตรวจโรคทางสมอง เข้ามาใช้ในประเทศไทยเป็นคนแรก และได้ทำการสอนวิชาการนี้จนแพร่หลาย เกิดโครงการช่วยเหลือผู้ป่วยอย่างกว้างขวางทั่วประเทศ
๙. โครงการดีเด่นของชาติ ประเภทหน่วยงานภาครัฐ สาขานุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (ด้านสมุนไพรไทย) ได้แก่ โครงการปลูกสวนสมุนไพรสิริรุกชาติ คณะเภสัชศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล เป็นโครงการที่รวบรวมและอนุรักษ์พันธุ์สมุนไพรไทยไว้เป็นจำนวนมากเพื่อประโยชน์ในการศึกษาและวิจัยทางการแพทย์แผนไทยและแผนปัจจุบัน เพื่อการค้นคว้าตัวยารักษาโรคภัยแรงบางชนิด เป็นที่สนใจของนักวิทยาศาสตร์ทั้งไทยและต่างประเทศมาก ผู้แทนหน่วยงาน ศาสตราจารย์เกียรติคุณ อรรถสิทธิ์ เวชชาชีวะ อธิการบดีมหาวิทยาลัยมหิดล

ด้วยเกล้าด้วยกระหม่อม

สำเนา

พระราชดำรัส

สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี

ในพิธีพระราชทานเกียรติบัตรแก่บุคคลและหน่วยงานดีเด่นของชาติ

ณ อาคารชัยพัฒนา

วันอังคาร ที่ ๑๔ ตุลาคม ๒๕๔๐

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงพระกรุณาโปรดเกล้าโปรดกระหม่อม ให้ข้าพเจ้าปฏิบัติพระราชกรณียกิจแทนพระองค์ ในพิธีพระราชทานเกียรติบัตรแก่บุคคลและหน่วยงานดีเด่นของชาติ ซึ่งคณะอนุกรรมการคัดเลือกและเผยแพร่ผลงานดีเด่นของชาติ ในคณะกรรมการเอกลักษณ์ของชาติ เป็นผู้คัดเลือก. ขอแสดงความชื่นชมกับทุกท่านและทุกหน่วยงาน ที่ได้รับการยกย่องว่ามีผลงานดีเด่น อันควรยึดถือเป็นแบบอย่าง.

ในโอกาสนี้ ข้าพเจ้าจึงใคร่จะปรารภกับท่านทั้งหลายว่า ผู้ที่พากเพียรพยายามประกอบคุณงามความดีนั้น แม้จะไม่คิดหวังสิ่งตอบแทนก็ตาม แต่ย่อมจะมีผู้เล็งเห็นถึงความดีและยอมรับยกย่องเสมอ. ดังนั้น เมื่อแต่ละท่านได้ปฏิบัติตนปฏิบัติงานมาด้วยดีแล้ว ขอให้ตั้งใจพยายามรักษาและปฏิบัติสร้างเสริมให้ยิ่งดีเด่นต่อไป. การประพฤติปฏิบัติชอบของท่านจะได้เป็นแบบอย่างอันประเสริฐ ที่จะน้อมนำบุคคลทั่วไปให้เกิดศรัทธายึดมั่นในคุณความดี พร้อมทั้งจะเสียสละกำลังกาย กำลังความคิด และประโยชน์สุขส่วนตัว เพื่อร่วมแรงร่วมใจกันสร้างสรรค์ประโยชน์สุขและความเจริญมั่นคงให้แก่สังคมและชาติบ้านเมือง.

ในพระปรมาภิไธยพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ขออวยพรให้ทุกท่านที่ชุมนุมพร้อมกันในพิธีนี้ มีความสุขสวัสดิ มีพลานามัยและจิตใจที่เข้มแข็งสมบูรณ์ เพื่อสามารถปฏิบัติภาระหน้าที่ และสร้างสรรค์ประโยชน์ได้กว้างขวางทั่วถึงยิ่งขึ้น.





คำกล่าว

ฯพณฯ นายชวน หลีกภัย นายกรัฐมนตรี

ในพิธีประกาศเกียรติคุณบุคคลและหน่วยงานดีเด่นของชาติ ครั้งที่ ๘

ณ ตึกสันติไมตรี ทำเนียบรัฐบาล

วันจันทร์ที่ ๖ กรกฎาคม ๒๕๔๑ เวลา ๑๕.๐๐ น.

ท่านรัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี

ท่านประธานอนุกรรมการและคณะอนุกรรมการคัดเลือกและเผยแพร่ผลงานดีเด่นของชาติ

ในคณะกรรมการเอกลักษณ์ของชาติ

ผู้แทนหน่วยงานดีเด่นของชาติ

ท่านผู้มีเกียรติ

ผมมีความยินดีและเป็นเกียรติที่ได้มาเป็นประธานในพิธีประกาศเกียรติคุณบุคคลและหน่วยงานดีเด่นของชาติ ครั้งที่ ๘ ในวันนี้

ผมขอแสดงความยินดีกับท่านที่ได้รับรางวัลบุคคลดีเด่นแห่งชาติทุกท่าน รวมทั้งโครงการปลูกสวนสมุนไพรสิริรุกขชาติ คณะเภสัชศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล ที่ได้รับรางวัลหน่วยงานดีเด่นแห่งชาติ รางวัลที่ได้รับในครั้งนี้ ผ่านกระบวนการกลั่นกรองอย่างเป็นระบบ ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่ได้กำหนดไว้ เป็นการได้มาด้วยผลของการทำงาน ด้วยผลของการประกอบคุณงามความดี จนปรากฏผลงานเป็นรูปธรรม และการที่ท่านได้โอกาสเข้าเฝ้าทูลละอองพระบาท เพื่อรับพระราชทานเกียรติบัตรจากสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี นับว่าเป็นสิริมงคลและเป็นเกียรติอันสูง แสดงถึงความสำคัญและความน่ายกย่องของการได้รับรางวัลนี้

การที่ประเทศชาติและสังคมมีความเจริญก้าวหน้าได้นั้น ปัจจัยหนึ่งที่มีความสำคัญ เพราะสังคมของเรามีบุคคลและหน่วยงานที่ได้เสียสละทุ่มเทอุทิศตน ทั้งกำลังกายและกำลังใจ ปฏิบัติงานในหน้าที่ที่รับผิดชอบด้วยความขยันขันแข็งและซื่อสัตย์สุจริต รวมทั้งผู้ที่มีได้มี

หน้าที่โดยตรงแต่ก็มีเจตนาช่วยเหลือสังคมส่วนรวมด้วยความจริงใจ ดังนั้น การที่คณะกรรมการเอกลักษณ์ของชาติได้ดำเนินการสรรหา และคัดเลือกบุคคล ตลอดจนหน่วยงานที่ได้ประกอบคุณงามความดีเพื่อประเทศชาติและสังคม เพื่อประกาศเกียรติคุณให้เป็นที่ประจักษ์แก่บุคคลทั่วไป จึงเป็นกิจกรรมที่น่าชื่นชม เพราะนอกจากจะเป็นการยอมรับในเกียรติประวัติที่ดีงามของบุคคลดังกล่าวแล้ว ยังเป็นการสร้างขวัญกำลังใจแก่ผู้ที่ได้สร้างสรรค์ผลงานอันมีคุณประโยชน์ต่อสังคมด้วย และเป็นแบบอย่างให้บุคคลทั่วไปได้ปฏิบัติตาม เพื่อสร้างความเจริญก้าวหน้าให้แก่ตนเอง แก่สังคม และประเทศชาติโดยส่วนรวม

ผมมีความเชื่อมั่นว่า ทุกท่านและทุกหน่วยงานที่ได้รับการประกาศเกียรติคุณเป็นบุคคลและหน่วยงานดีเด่นของชาติ จะสามารถดำรงรักษาคุณงามความดี ตลอดจนชื่อเสียงเกียรติคุณที่ได้รับไว้ในครั้งนี้ให้ยั่งยืนตลอดไป

ในโอกาสนี้ ผมขออัญเชิญคุณพระศรีรัตนตรัยและสิ่งศักดิ์สิทธิ์ทั้งหลาย ตลอดจนทั้งปวงมีพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวและสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ โปรดดลบันดาลให้ทุกท่านประสบแต่ความสุข ความเจริญ มีกำลังกาย มีกำลังใจ และกำลังสติปัญญา เพื่อร่วมกันสร้างสรรค์และพัฒนาประเทศชาติให้เจริญรุ่งเรืองสืบไป

สวัสดี

**รายนามบุคคลและหน่วยงานดีเด่นของชาติ
ประจำปีพุทธศักราช ๒๕๓๙**

จำนวน ๙ ราย

๑. นางเตือนใจ ดีเทศน์
สาขาการพัฒนาสังคม (ด้านการพัฒนาชนบทและชุมชน)
๒. นายประเวศ ลิมประณี
สาขาการพัฒนาสังคม (ด้านสถาปัตยกรรมไทย)
๓. ศาสตราจารย์ สิปปนนท์ เกตุทัต
สาขาการพัฒนาสังคม (ด้านการศึกษา)
๔. ศาสตราจารย์ อารี วัลยะเสวี
สาขาการพัฒนาสังคม (ด้านสาธารณสุข)
๕. นายโสภณ สุภาพงษ์
สาขาพัฒนาเศรษฐกิจ (ด้านเศรษฐกิจชุมชน)
๖. ศาสตราจารย์ เทียนฉาย กีระนันท์
สาขาพัฒนาเศรษฐกิจ (ด้านเศรษฐศาสตร์ทรัพยากรมนุษย์)
๗. ศาสตราจารย์ อุดล วิเชียรเจริญ
สาขาการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
๘. รองศาสตราจารย์ สุจิตรา ประสานสุข
สาขาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี (ด้านวิทยาศาสตร์การแพทย์)
๙. โครงการปลูกสวนสมุนไพรสิริรุกชาติ คณะเภสัชศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล
สาขาการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (ด้านสมุนไพรไทย)

สารบัญ

หน้า

คำประกาศเกียรติคุณบุคคลและหน่วยงานดีเด่นของชาติ ประจำปีพุทธศักราช ๒๕๓๕ ๑	
นางเตือนใจ ดีเทศน์	
บุคคลดีเด่นของชาติ สาขาการพัฒนาสังคม (ด้านการพัฒนาชนบทและชุมชน)	๑๕
นายประเวศ ลิมปรังนีย์	
บุคคลดีเด่นของชาติ สาขาการพัฒนาสังคม (ด้านสถาปัตยกรรมไทย)	๒๒
ศาสตราจารย์ สิปปนนท์ เกตุทัต	
บุคคลดีเด่นของชาติ สาขาการพัฒนาสังคม (ด้านการศึกษา)	๓๒
ศาสตราจารย์ อารี วัลยะเสวี	
บุคคลดีเด่นของชาติ สาขาการพัฒนาสังคม (ด้านสาธารณสุข)	๔๔
นายโสภณ สุภาพงษ์	
บุคคลดีเด่นของชาติ สาขาพัฒนาเศรษฐกิจ (ด้านเศรษฐกิจชุมชน)	๖๒
ศาสตราจารย์ เทียนฉาย กีระนันทน์	
บุคคลดีเด่นของชาติ สาขาพัฒนาเศรษฐกิจ (ด้านเศรษฐศาสตร์ทรัพยากรมนุษย์)	๘๐
ศาสตราจารย์ อุดล วิเชียรเจริญ	
บุคคลดีเด่นของชาติ สาขานุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	๙๐
รองศาสตราจารย์ สุกิตรา ประสานสุข	
บุคคลดีเด่นของชาติ สาขาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี (ด้านวิทยาศาสตร์การแพทย์)	๑๐๖
โครงการปลูกสวนสมุนไพรสิริรุกขชาติ คณะเภสัชศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล	
โครงการดีเด่นของชาติ สาขานุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (ด้านสมุนไพรไทย)	๑๑๔
รายชื่อบุคคลและหน่วยงานดีเด่นของชาติ ประจำปีพุทธศักราช ๒๕๒๓-๒๕๓๘	๑๒๓

คำประกาศเกียรติคุณบุคคลและหน่วยงานดีเด่นของชาติ ประจำปีพุทธศักราช ๒๕๓๙

นางเตือนใจ ดีเทศน์

บุคคลดีเด่นของชาติ สาขาการพัฒนาสังคม (ด้านการพัฒนาชนบทและชุมชน)
ประจำปีพุทธศักราช ๒๕๓๙

บุคคลดีเด่นของชาติ สาขาการพัฒนาสังคม (ด้านการพัฒนาชนบทและชุมชน) สำเร็จการศึกษารัฐศาสตรบัณฑิต (เกียรตินิยมอันดับสอง) จากจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ปัจจุบันดำรงตำแหน่ง เลขาธิการมูลนิธิพัฒนาชุมชนในเขตภูเขา ได้ร่วมกับชุมชนชาวเขา หน่วยงานภาครัฐและเอกชน เพื่อพัฒนาชุมชนชาวเขา ในเขตลุ่มแม่น้ำแม่จัน แม่สลอง อำเภอมะป๋วย จังหวัดเชียงราย ให้มีคุณภาพชีวิตที่ดี เป็นแบบอย่างของแนวคิด “คนอยู่กับป่า” กิจกรรมหลักของมูลนิธิฯ เช่น

- การวางแผนการใช้ที่ดินอย่างยั่งยืน
- ทำการเกษตรอนุรักษ์ดินและน้ำ
- โครงการปลูกป่าถาวรเฉลิมพระเกียรติ ๓,๕๐๐ ไร่
- โครงการปลูกป่าพระราชทาน ชัยพัฒนา แม่ฟ้าหลวง ๒,๐๐๐ ไร่
- สร้างโอกาสให้ชุมชนชาวเขาในการศึกษาและอนุรักษ์ในเขตป่าต้นน้ำลำธาร
- ส่งเสริมการเรียนรู้ของเด็กและสตรี
- เสนอแนะให้รัฐบาลรับรองสิทธิขั้นพื้นฐานของชาวเขาและผู้ด้อยโอกาส
- ร่วมมือกับกัลยาณมิตรชาวเชียงรายตั้ง “ร้านธรรมชาติ” เพื่อรณรงค์ให้เกิดพฤติกรรม

กรรมการผลิตและการบริโภคเพื่อสุขภาพและอนุรักษ์ธรรมชาติ

ด้วยความอุทิศตนและความมุ่งมั่นในการทำงาน จึงได้รับทุนสนับสนุนจากหน่วยงานต่างๆ ของภาครัฐและเอกชน ทั้งในประเทศและต่างประเทศ ทั้งนี้เพราะตระหนักว่า งานพัฒนาสังคมและงานอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ต้องถือหลักการให้เกียรติ เชื่อมมั่นในศักยภาพของชุมชนและพันธมิตรทุกฝ่าย เพื่อให้เกิดปัญญาที่จะสร้างความสัมพันธ์ที่เกื้อกูลกันระหว่างมนุษย์กับธรรมชาติ

นายประเวศ ลิมปรงษ์
บุคคลดีเด่นของชาติ สาขาการพัฒนาสังคม (ด้านสถาปัตยกรรมไทย)
ประจำปีพุทธศักราช ๒๕๓๕

บุคคลดีเด่นของชาติ สาขาการพัฒนาสังคม (ด้านสถาปัตยกรรมไทย) สำเร็จการศึกษาวิชาช่างไทย จากโรงเรียนศิลปศึกษา และอนุปริญา ด้านสถาปัตยกรรมไทย จากมหาวิทยาลัยศิลปากร ได้อุทิศชีวิตให้การสอนวิชาสถาปัตยกรรมไทย ที่มหาวิทยาลัยศิลปากร จนดำรงตำแหน่งผู้อำนวยการกองสถาปัตยกรรม และผู้เชี่ยวชาญพิเศษ (สถาปนิก ๙) ด้านบูรณะปฏิสังขรณ์ กรมศิลปากร

ได้ฝากผลงานทางด้านพุทธศิลป์สถาปัตย์ไว้ให้คนไทยได้ชื่นชมมากกว่า ๑๐๐ ชิ้นแล้ว

- พระอุโบสถ วัดพุทธประทีป ณ มหานครลอนดอน
- พระอุโบสถ วัดเลียบราษฎร์บำรุง เขตดุสิต กรุงเทพฯ
- วิหารพระพุทธไสยาสน์ จังหวัดนครศรีธรรมราช

เป็นต้น

ได้ออกแบบผสมผสานพระราชพิธีบวงสรวงสมเด็จพระบูรพมหากษัตริราช ณ ท้องสนามหลวง

พระเมรุมาศ พระราชพิธีถวายพระเพลิงพระบรมศพ สมเด็จพระนางเจ้ารำไพพรรณี พระบรมราชินีในรัชกาลที่ ๗

ออกแบบศาลาไทย ศูนย์วัฒนธรรมแห่งประเทศไทย

ออกแบบพระที่นั่งชัยมงคลภิเษก ใช้เป็นที่ประกอบพระราชพิธีมหามงคลเฉลิมพระชนมพรรษา ๕ รอบ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ ๙ ณ ท้องสนามหลวง ๕ ธันวาคม ๒๕๓๐

แม้จะเกษียณอายุราชการแล้ว ก็ยังพากเพียรฝากผลงานทั้งด้านการให้ความรู้และการออกแบบงานสถาปัตยกรรมไทย โดยไม่มีท้อถอย

ศาสตราจารย์ สิปปนนท์ เกตุทัต
บุคคลดีเด่นของชาติ สาขาการพัฒนาสังคม (ด้านการศึกษา)
ประจำปีพุทธศักราช ๒๕๓๕

บุคคลดีเด่นของชาติ สาขาการพัฒนาสังคม (ด้านการศึกษา) จบการศึกษาระดับปริญญาเอก สาขานิเวศลิยร์ฟิสิกส์ จากมหาวิทยาลัยฮาร์วาร์ด มีตำแหน่งทางวิชาการเป็น

ศาสตราจารย์ อันเนื่องมาจากมีผลงานทางวิชาการเกือบ ๖๐ เรื่อง

เป็นผู้มีบทบาทในตำแหน่งต่างๆ ด้านการเน้นกลไกในการบริหารและจัดการศึกษา ทั้งในและต่างประเทศเป็นจำนวนมาก

ดำรงตำแหน่งรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงศึกษาธิการ และรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ ในปีพุทธศักราช ๒๕๒๓-๒๕๒๔

ในบทบาทประธานคณะศึกษาที่มีความมุ่งมั่นอันสูงสุดในการพัฒนา “การศึกษาไทย ในยุคโลกาภิวัตน์” สู่ความก้าวหน้าและความมั่นคงของชาติในศตวรรษหน้า อันเป็นผลงานที่เป็นกลยุทธ์ในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ที่เป็นหัวใจของการพัฒนาทั้งปวง โดยที่มองว่า “การศึกษา เป็นปัจจัยเดียวที่จะทำให้มนุษย์มีคุณภาพชีวิตที่ดี สามารถอยู่ร่วมกันในสังคม และธรรมชาติได้อย่างสันติและยั่งยืน” ซึ่งจะก่อให้เกิดสังคมที่พึงปรารถนาในอนาคต ได้ประสานงานรวมพลังผู้ทรงคุณวุฒิจากหลากหลายสาขาอาชีพ เพื่อสร้างมาตรฐานสากลทางด้านการศึกษาขึ้นมาให้จงได้

ศาสตราจารย์ อาวี วัลยะเสวี

บุคคลดีเด่นของชาติ สาขาการพัฒนาสังคม (ด้านสาธารณสุข)

ประจำปีพุทธศักราช ๒๕๓๕

บุคคลดีเด่นของชาติ สาขาการพัฒนาสังคม (ด้านสาธารณสุข) จบการศึกษาปริญญาเอก D.Sc. (Med.) จากมหาวิทยาลัยเพนซิลวาเนีย ประเทศสหรัฐอเมริกา เป็นผู้นำทางวิชาการที่สำคัญยิ่งท่านหนึ่งของประเทศ จากผลงานในฐานะผู้ก่อตั้งสถาบันการศึกษาคือ การก่อตั้งคณะแพทยศาสตร์ โรงพยาบาลรามธิบดี คณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล

ทำการวิจัยโรคนี้ในกระเพาะปัสสาวะ ค้นหาสาเหตุและแนวทางป้องกัน โดยใช้เวลาถึง ๑๗ ปี ซึ่งเป็นผลดีต่อวงการแพทย์มาก

ทำการวิจัยทูปโภชนาการในทารกและเด็กก่อนวัยเรียนในชนบท ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ พบว่าอัตราส่วน ข้าว : ถั่วเขียว : งา = ๖๐ : ๒๐ : ๑๕ ในสัดส่วน ๑๐๐ กรัม สามารถแก้ปัญหาทูปโภชนาการได้

รวมทั้งงานวิจัยอีกหลายชิ้นที่เกิดประโยชน์กับประเทศไทยและประเทศที่กำลังพัฒนาทั่วโลก

เป็นอาจารย์แพทย์ เป็นครู เป็นนักวิชาการที่ศิษย์และผู้ร่วมงานเคารพรักในความมีวิสัยทัศน์ที่กว้างไกล สนับสนุนและส่งเสริมการพัฒนาบุคคลให้มีจิตสำนึกเพื่อส่วนรวม ได้ให้ความสำคัญกับการถนอมใช้ทรัพยากรธรรมชาติที่มีอยู่อย่างเหมาะสม มีประสิทธิภาพ และให้

เกิดประโยชน์อย่างเต็มที่ โดยมีเมตตาธรรมเป็นพื้นฐาน ให้กำลังใจ ร่วมคิด ร่วมทำงานใน
ภาวะที่มีอุปสรรคโดยไม่ทอดทิ้ง

นายโสภณ สุภาพงษ์

บุคคลดีเด่นของชาติ สาขาพัฒนาเศรษฐกิจ (ด้านเศรษฐกิจชุมชน)

ประจำปีพุทธศักราช ๒๕๓๕

บุคคลดีเด่นของชาติ สาขาพัฒนาเศรษฐกิจ (ด้านเศรษฐกิจชุมชน) จบการศึกษา
วิศวกรรมศาสตรบัณฑิต จากจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ปัจจุบันดำรงตำแหน่งกรรมการ
ผู้จัดการใหญ่ บริษัทบางจากปิโตรเลียม จำกัด (มหาชน)

เป็นผู้หนึ่งที่พยายามผลักดันแนวคิด “เศรษฐกิจชุมชน-ชุมชนเข้มแข็ง” จนเป็น
นโยบายและแนวในการปฏิบัติแก่หน่วยราชการที่รับผิดชอบ ก่อให้เกิดความร่วมมือระหว่าง
ภาครัฐ องค์กรธุรกิจ องค์กรชุมชน NGO ในการดำเนินงานเศรษฐกิจขนาดย่อม เพื่อแก้
ปัญหาความทุกข์ยากอันเนื่องมาจากความจน และสร้างกระบวนการเรียนรู้แก่ชุมชนให้สามารถ
พึ่งตนเองได้ และยังได้ช่วยเหลือเด็กผู้ด้อยโอกาสให้พวกเขาได้มีชีวิตที่ดีขึ้น

นอกจากนั้น ได้ผ่านการบริหารมูลนิธิต่างแล้วหลายนิติ ได้ใช้กระบวนการทำงาน
ด้านธุรกิจ โดยพัฒนาทุกอย่างที่เกี่ยวข้อง เรียกว่ากระบวนการทำงานแบบ “ถักทอ” กับภาคี
ต่างๆ เพื่อสร้างความเข้มแข็งของชุมชน ซึ่งปัจจุบันมีองค์กรชุมชน สหกรณ์ ร่วมดำเนินธุรกิจ
ชุมชนเป็นเจ้าของกิจการร้านค้า ปั่นน้ำมัน รถขนส่งน้ำมัน รถขนส่งสินค้ากับบริษัทบางจาก
มากกว่า ๕๐๐ องค์กรชุมชน ซึ่งมีจำนวนครัวเรือนเป็นสมาชิกมากกว่า ๑ ล้านครัวเรือน ทำให้
พ่อแม่ลูกอยู่ร่วมกันในชนบทได้อย่างผาสุก

ศาสตราจารย์ เทียนฉาย กีระนันท์

บุคคลดีเด่นของชาติ สาขาพัฒนาเศรษฐกิจ

(ด้านเศรษฐศาสตร์ทรัพยากรมนุษย์)

ประจำปีพุทธศักราช ๒๕๓๕

บุคคลดีเด่นของชาติ สาขาพัฒนาเศรษฐกิจ (ด้านเศรษฐศาสตร์ทรัพยากรมนุษย์) จบ
การศึกษารัฐศาสตรบัณฑิตเกียรตินิยม จากจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และปริญญาเอก
เศรษฐศาสตร์จาก Duke University สหรัฐอเมริกา ปัจจุบันดำรงตำแหน่งอธิการบดี
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

เป็นผู้ริเริ่มงานสอนและงานวิจัย สาขาเศรษฐศาสตร์ประชากรและเศรษฐศาสตร์
ทรัพยากรมนุษย์ ตั้งแต่ปีพุทธศักราช ๒๕๑๔

ได้ริเริ่มการวิเคราะห์ผลของการเปลี่ยนแปลงจำนวนและโครงสร้างทางประชากรที่มี
ต่อการพัฒนาเศรษฐกิจ

เป็นผู้ชี้ชวนให้สถาบันอุดมศึกษาหลายแห่งให้ความสำคัญและเริ่มหลักสูตรการเรียน
การสอนทางด้านประชากรและทรัพยากรมนุษย์

ได้ทุ่มเททำการวิจัยด้านทรัพยากรมนุษย์ในประเทศอย่างต่อเนื่องกว่า ๒๕ ปี เป็น
จำนวนกว่า ๒๕ โครงการ และเขียนตำรากว่า ๑๐ เล่ม ซึ่งเป็นที่ยอมรับและนำไปใช้ประโยชน์
อ้างอิงอย่างกว้างขวางทั้งในและต่างประเทศ รวมถึง การเงินอุดมศึกษา ในปีพุทธศักราช
๒๕๓๗ การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ด้านสุขภาพอนามัย ในปีพุทธศักราช ๒๕๓๗ และ
เศรษฐกิจการเงินสาธารณสุข ในปีพุทธศักราช ๒๕๓๘

และในระยะหลังได้ริเริ่มประยุกต์เศรษฐศาสตร์ในงานบริหารวิชาการ เป็นแนวทาง
เศรษฐศาสตร์การบริหาร โดยเฉพาะการพัฒนาแบบจำลอง การวางแผนกลยุทธ์ในการพัฒนา
มหาวิทยาลัย ในปีพุทธศักราช ๒๕๓๗ ซึ่งได้รับการนำไปใช้อย่างกว้างขวางมากในเวลาต่อมา

ศาสตราจารย์ อุดล วิเชียรเจริญ

บุคคลดีเด่นของชาติ สาขาการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ประจำปีพุทธศักราช ๒๕๓๕

บุคคลดีเด่นของชาติ สาขาอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เป็นชาว
จังหวัดเพชรบุรี จบการศึกษาสูงสุด ดุษฎีบัณฑิต จาก American University สาขา Inter-
national Law and Relations

เป็นทั้งผู้นำ ผู้บุกเบิก ในด้านการรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมของประเทศไทย โดย
เฉพาะการเสนอแนะและผลักดันให้มีพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม
ฉบับแรกของประเทศไทย พุทธศักราช ๒๕๑๘ และมีส่วนในการก่อตั้ง คณะกรรมการ
สิ่งแวดล้อมแห่งชาติ และสำนักงานคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ ผลแห่งความมุ่งมั่น
ของท่านก่อให้เกิดผลงานมากมาย และก่อให้เกิดความก้าวหน้าด้านการอนุรักษ์และพัฒนา
สิ่งแวดล้อม ยิ่งไปกว่านั้น ท่านยังมีปณิธานที่จะสนับสนุนงานด้านสิ่งแวดล้อมของประเทศไทยต่อไปอีกในอนาคต

นอกเหนือจากบทบาทดังกล่าวแล้ว ยังเป็นผู้มีบทบาทในด้านสังคมไทย การบริหาร
กฎหมายความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ รัฐประศาสนศาสตร์ ปรัชญาและการวางแผนพัฒนา
ซึ่งยังประโยชน์ต่อประเทศชาติเป็นอเนกอนันต์

ศาสตราจารย์ สุจิตรา ประสานสุข
บุคคลดีเด่นของชาติ สาขาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี
(ด้านวิทยาศาสตร์การแพทย์)
ประจำปีพุทธศักราช ๒๕๓๖

บุคคลดีเด่นของชาติ สาขาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี (ด้านวิทยาศาสตร์การแพทย์) จบการศึกษาแพทยศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหิดล และได้รับประกาศนียบัตร ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะสาขาโสตประสาทการได้ยิน จากประเทศออสเตรเลีย อังกฤษ เดนมาร์ก และสหรัฐอเมริกา เป็นที่ปรึกษาองค์การอนามัยโลกและองค์การระหว่างประเทศอีกมาก เป็นผู้ก่อตั้งและวางรากฐานวิชาการแพทย์ สาขาโสตประสาทการได้ยิน เป็นครั้งแรกในประเทศไทย ตั้งแต่ปีพุทธศักราช ๒๕๑๖

ได้นำเอาวิชาการและเทคโนโลยีที่ทันสมัยในการตรวจวัดการได้ยิน โดยเฉพาะในเด็กเล็ก เด็กแรกเกิด และการใช้คอมพิวเตอร์ตรวจหู ตรวจโรคทางสมองที่เกี่ยวข้องกับการได้ยิน และการทรงตัวในผู้ป่วย ซึ่งเป็นการนำเอาเทคโนโลยีเหล่านั้นเข้ามาใช้ในประเทศไทยเป็นคนแรก และได้สอนวิชาการด้านนี้จนแพร่หลายไปทั่วประเทศ

นอกจากนี้ยังได้เป็นผู้ทำให้เกิดโครงการช่วยเหลือผู้ป่วยโรคหูและผู้พิการทางการได้ยินในระดับชุมชนและหมู่บ้านทั่วประเทศ มีการประสานงานระหว่างผู้เชี่ยวชาญและผู้ปฏิบัติงานในทุกระดับ ให้สอดคล้องกับกลไกสาธารณสุขของรัฐในโครงการ Primary Ear Care ซึ่งได้รับการยกย่องให้เป็นตัวอย่างโครงการระดับนานาชาติด้วย ทำให้เกียรติคุณของประเทศไทยแพร่หลายขจรขยายไปยังนานาประเทศในความสำเร็จครั้งนี้

โครงการปลูกสวนสมุนไพรสิริรุกขชาติ
คณะเภสัชศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล
โครงการดีเด่นของชาติ สาขาการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
(ด้านสมุนไพรไทย)
ประจำปีพุทธศักราช ๒๕๓๕

โครงการดีเด่นของชาติ สาขาอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (ด้านสมุนไพรไทย) เป็นโครงการที่เริ่มดำเนินการในปีพุทธศักราช ๒๕๓๔ ในเนื้อที่ของมหาวิทยาลัยมหิดล ตำบลศาลายา ประมาณ ๓๖ ไร่ เพื่อสนับสนุนการศึกษาเกี่ยวกับพืชสมุนไพร และเป็นการอนุรักษ์มรดกทางวัฒนธรรมที่สืบทอดกันมาแต่ครั้งบรรพบุรุษนับหลายร้อยปี

ปัจจุบันมีการปลูกพืชสมุนไพรไว้แล้ว จำนวนมากกว่า ๘๐๐ ชนิด มีการเก็บตัวอย่างสมุนไพรแห้ง ๒๒๓ ชนิด เมล็ดพันธุ์ ๑๑๒ ตัวอย่าง และพันธุ์ไม้แห้ง ๒๓๐ ชนิด สวนสมุนไพรแห่งนี้มีผู้เข้าเยี่ยมชมเป็นจำนวนมาก ทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศ ทั้งยังเป็นแหล่งปลูกเพื่องานวิจัยสมุนไพร และขยายพันธุ์ให้แก่หน่วยงานภาครัฐ เอกชน และประชาชนทั่วไป รวมทั้งให้ความร่วมมือกับกระทรวงสาธารณสุขในการฝึกอบรมและพัฒนาบุคลากรด้านการแพทย์แผนไทย ได้จัดทำเอกสารเผยแพร่กิจกรรมของสวนสมุนไพร เป็นที่นิยมแพร่หลาย สอดคล้องกับความสนใจของประชาคมโลก โดยแรงผลักดันหลายประการที่สำคัญ คือ การค้นหายาใหม่ เพื่อรักษาโรคร้ายแรงบางชนิด เช่น เอ็ดส์และมะเร็ง ซึ่งนักวิทยาศาสตร์มีความหวังที่จะได้ยาเหล่านี้จากธรรมชาติ ยังผลให้มีการค้นคว้าวิจัยสมุนไพรไทยกันมากขึ้น ซึ่งประเทศไทยเป็นเป้าหมายที่สำคัญแห่งหนึ่ง

แถลงข่าวการคัดเลือกบุคคลและหน่วยงานดีเด่นของชาติ ประจำปีพุทธศักราช ๒๕๓๕
วันศุกร์ที่ ๑๕ กันยายน ๒๕๔๐ ณ ตึกสันติไมตรี (หลังใน) ทำเนียบรัฐบาล



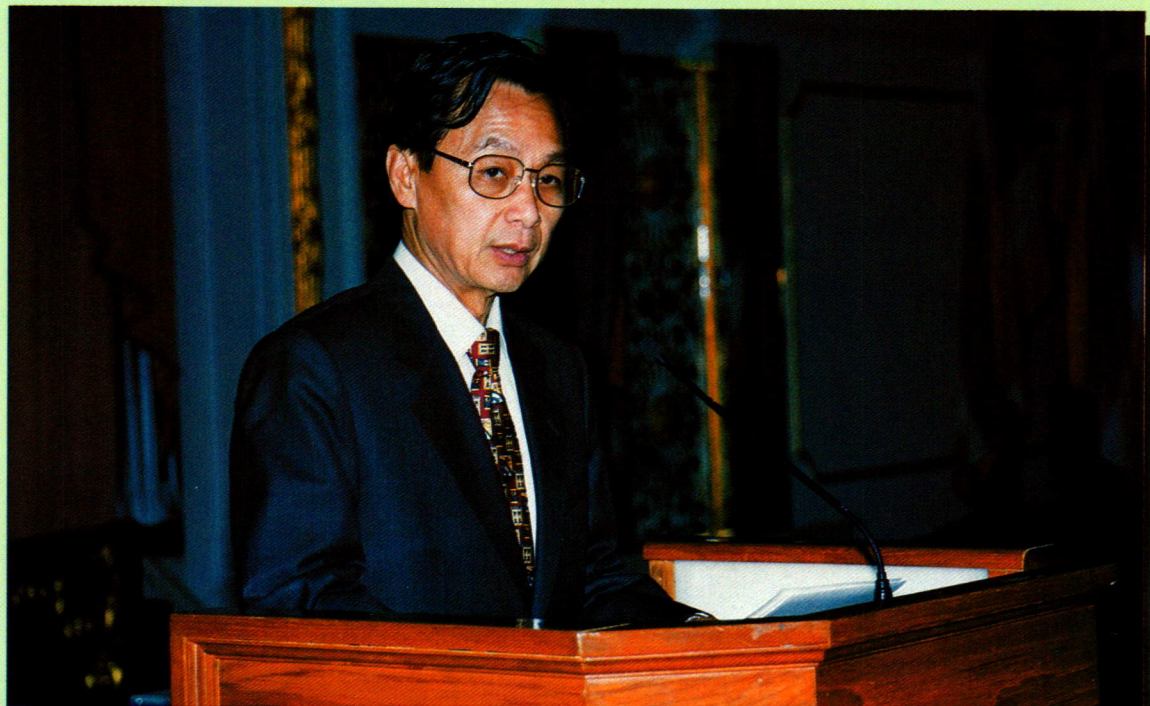


บุคคลและผู้แทนหน่วยงานดีเด่นของชาติ ประจำปีพุทธศักราช ๒๕๓๕ เข้าเฝ้าฯ
สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี แทนพระองค์ ในการพระราชทาน
รางวัลเกียรติคุณ บุคคลและหน่วยงานดีเด่นของชาติ ในวันอังคารที่ ๑๔ ตุลาคม ๒๕๓๐
ณ อาคารชัยพัฒนา สวนจิตรลดา





ฯพณฯ นายกรัฐมนตรี (นายชวน หลีกภัย) เป็นประธานในพิธีเปิดงานประกาศเกียรติคุณ
บุคคลและหน่วยงานดีเด่นของชาติ ประจำปีพุทธศักราช ๒๕๓๕
พร้อมทั้งมอบโล่ประกาศเกียรติคุณในวันจันทร์ที่ ๖ กรกฎาคม ๒๕๔๑
ณ ตึกสันติไมตรี (หลังนอก) ทำเนียบรัฐบาล





งานประกาศเกียรติคุณบุคคลและหน่วยงานดีเด่นของชาติ ครั้งที่ ๘
จัดโดย คณะอนุกรรมการคัดเลือกและเผยแพร่ผลงานดีเด่นของชาติ
ในคณะกรรมการเอกลักษณ์ของชาติ
๒ กรกฎาคม ๒๕๔๖ ณ ตึกสันติไมตรี ทำเนียบรัฐบาล



นางเตือนใจ ดีเทศน์

บุคคลดีเด่นของชาติ สาขาการพัฒนาสังคม (ด้านการพัฒนาชนบทและชุมชน)

ประจำปีพุทธศักราช ๒๕๓๙





ประชุมเรื่องการจัดการพื้นที่ทำกินอย่างยั่งยืน



ให้ความรู้เรื่องการฝึกสมาธิแก่นักศึกษา



โครงการบวชป่าชุมชน ๕๐ ล้านต้น เพื่อเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว
ในมหามงคลสมัย ฉลองสิริราชสมบัติครบ ๕๐ ปี



ต้อนรับคณะเยี่ยมชมหมู่บ้านชาวเขา

นางเตือนใจ ดีเทศน์ เกิดวันที่ ๘ เมษายน ๒๔๙๕ เป็นบุตรของพลโท หม่อมหลวง ชาญ กุญชร กับนางอุไร เปรมชัยจิร จบการศึกษาจากโรงเรียนสตรีวัดอัปสรสวรรค์ สำเร็จ การศึกษารัฐศาสตรบัณฑิตเกียรตินิยมอันดับสอง (สังคมวิทยา-มานุษยวิทยา) จากจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ในปี ๒๕๑๗ ได้รับประกาศนียบัตรชั้นสูงในฐานะบัณฑิตอาสาสมัครฯ จากสำนักบัณฑิตอาสาสมัครฯ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ โดยเริ่มงานด้านการศึกษาเพื่อการพัฒนาชุมชนในเขตภูเขาที่หมู่บ้านปางสา (ชุมชนชาวเขาเผ่าลีซอ) ตำบลปาดัง อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย ร่วมกับศูนย์พัฒนาและสงเคราะห์ชาวเขาจังหวัดเชียงราย

พ.ศ. ๒๕๓๐ ได้รับพระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์จักรยาภรณ์มงกุฎไทย

พ.ศ. ๒๕๓๑-๒๕๓๖ ได้รับเลือกเป็นประธานคณะกรรมการศูนย์ประสานงานองค์กร เอกชนพัฒนาชาวไทยภูเขา (ศอช.) ได้รับรางวัล Ashoka Fellow (พ.ศ. 2533-2535)

ปี ๒๕๓๔ ได้รับการแต่งตั้งจากผู้ว่าราชการจังหวัดเชียงรายให้เป็นผู้แทนองค์กร พัฒนาเอกชนในคณะกรรมการชาวเขาจังหวัดเชียงราย สิงหาคม ๒๕๓๔ ได้รับรางวัลคนดีศรี สังคมจากศาสตราจารย์สัญญา ธรรมศักดิ์ โดยมูลนิธิหมู่บ้านและมูลนิธิหนังสือพิมพ์ไทยรัฐ

๖ มิถุนายน ๒๕๓๕ ได้รับรางวัล The Global 500 : The Roll Honour for Environmental Achievement 1992 โดย United Nations Environment Program (UNEP) เนื่องในโอกาสวันสิ่งแวดล้อมโลก จากสมเด็จพระเจ้าลูกเธอ เจ้าฟ้าจุฬาภรณวลัย-ลักษณ์ ณ กรุงริโอ เดอ จาไนโร ประเทศบราซิล

๑๗ ตุลาคม ๒๕๓๕ ได้รับการคัดเลือกให้เป็นนิสิตเก่าดีเด่นของสมาคมนิสิตเก่า คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

๑๘ เมษายน ๒๕๓๗ ได้รับรางวัล Goldman Enviromental Prize โดย Goldman Foundation USA. (San Francisco)

สมรสกับนายหนูชัย ดีเทศน์ นักประชาสัมพันธ์ของสำนักงานประชาสัมพันธ์ จังหวัดเชียงราย มีบุตรหญิง ๑ คน และบุตรชาย ๑ คน

มูลนิธิพัฒนาชุมชนในเขตภูเขา (พชภ.) ได้ปฏิบัติงานพัฒนาชุมชนชาวเขาในเขตต้น น้ำแม่จัน-แม่สลอง ตั้งแต่ปี ๒๕๒๙ ถึงปัจจุบัน โดยประสานงานกับหน่วยงานหลักในพื้นที่คือ ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดเชียงราย

ระหว่างปี ๒๕๒๙-๒๕๓๓ มูลนิธิฯ ได้ร่วมงานกับศูนย์พัฒนาและสงเคราะห์ชาวเขา และศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดเชียงราย ซึ่งดำเนินกิจกรรมหลักในด้านการเตรียม ความพร้อมขั้นพื้นฐานให้แก่ชุมชนชาวเขา เช่น การจัดการศึกษาตามหลักสูตรของกรมการ ศึกษาการศึกษานอกโรงเรียน ความรู้ในการรักษาสุขภาพเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของชาวไทยภูเขา โดย มีจุดมุ่งหมายให้เกิดกระบวนการเรียนรู้ร่วมกันระหว่างองค์กรชาวบ้านและเจ้าหน้าที่ของทาง

พชก. ในการปรับทิศทางการพัฒนาชุมชนแบบผสมผสาน ๒๕๓๔-๒๕๓๗ เน้นการร่วมมือกับหน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชน ในการสนับสนุนบทบาทขององค์กรชุมชนในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ การวางแผนการใช้ที่ดิน และส่งเสริมการทำเกษตรในเชิงอนุรักษ์ดินและน้ำ โดยได้รับทุนสนับสนุนจาก Local Development Assistance Programme of the Canadian International Development Agency (CIDA), Terre des Homme, United Nations Drug Control Program (UNDCP) และองค์การ UNICEF

ปี ๒๕๓๘-๒๕๓๙ กิจกรรมหลักมุ่งส่งเสริมเครือข่ายองค์กรชาวบ้านอนุรักษ์ต้นน้ำแม่จัน-แม่สลอง โดยมีพื้นที่ปฏิบัติงานใน ๕ หมู่บ้านหลัก คือ

- | | |
|----------------|-------------------|
| ชุมชนเผ่าอาข่า | ๑. บ้านป่าคาสุขใจ |
| | ๒. บ้านหล่อโก |
| ชุมชนเผ่าลีซอ | ๓. บ้านเฮโก |
| ชุมชนเผ่ามูเซอ | ๔. บ้านจะกอนะ |
| | ๕. บ้านแสนใหม่ |

ในการส่งเสริมเกษตรกรรมในเชิงอนุรักษ์ดินและน้ำ ในเขตตำบลป่าตึง อำเภอแม่จัน และตำบลแม่สลองนอก กิ่งอำเภอแม่ฟ้าหลวง จังหวัดเชียงราย โดยเน้นกลุ่มเป้าหมายที่สำคัญ ๔ กลุ่ม คือ

๑. กลุ่มกรรมการหมู่บ้านชาย
๒. กลุ่มกรรมการหมู่บ้านหญิง
๓. กลุ่มผู้อาวุโสชาย-หญิง
๔. กลุ่มเยาวชนชาย-หญิง

โดยได้รับความสนับสนุนด้านวิชาการจากสถาบันการศึกษา คือ โครงการอนุรักษ์ดินและน้ำ (Soil Fertility Conservation) มหาวิทยาลัยแม่โจ้ ทำการวิจัยร่วมกับชุมชน เพื่อนำผลการวิจัยและภูมิปัญญาชุมชนมาสนับสนุนระบบการเกษตรที่ยั่งยืน สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าบางมด นำโดย ดร. กฤษณพงษ์ กีรติกร จัดโครงการพัฒนาระบบน้ำกินน้ำใช้ การนำพลังงานแสงอาทิตย์มาใช้ประโยชน์ โครงการศึกษาและอนุรักษ์ความหลากหลายทางชีวภาพร่วมกับศูนย์พันธุวิศวกรรมและเทคโนโลยีชีวภาพแห่งชาติ และได้รับทุนจากธนาคารแห่งประเทศไทย สาขาภาคเหนือ ลำปาง ให้การสนับสนุนโครงการปลูกป่าถาวรเฉลิมพระเกียรติ ๑,๐๐๐ ไร่ บริษัทเครือเจริญโภคภัณฑ์สนับสนุนโครงการปลูกป่าพระราชทาน ๑,๐๐๐ ไร่ มูลนิธิชิน โสภณพนิช โดยคุณหญิงชดช้อย โสภณพนิช สนับสนุนการสร้างอาคารเพื่อใช้ในกิจกรรมการประชุม อบรม สัมมนา และการแสดงทางวัฒนธรรม และกองทุนคุณชวนชื่น โกมารกุล ยั่งยืน โดยคุณหญิงโสพร วงษ์สุวรรณ สนับสนุนทุนเพื่อนำดอกผลเป็นสวัสดิการแก่คณะเจ้าหน้าที่ของมูลนิธิฯ

พชภ. ตระหนักเสมอว่า งานอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและงานพัฒนาสังคมต้องมาจากการใช้ชีวิตอย่างมีสติ มีความเห็นที่ถูกต้อง (สัมมาทิฐิ) ของมนุษย์ทุกคน เพื่อความสัมพันธ์ที่เกื้อกูลระหว่างมนุษย์กับธรรมชาติ

นางเตือนใจ ดีเทศน์ ได้รับการยกย่องจากองค์กรสำคัญทั้งในและต่างประเทศเป็นจำนวนมาก ดังจะเห็นได้จากรางวัลที่ได้รับดังต่อไปนี้

๑. Ashoka Fellow ๑๙๙๐ ทางด้านสิ่งแวดล้อม

๒. คนดีศรีสังคม (พ.ศ. ๒๕๓๔) ๑๙๙๑

๓. GLOBAL 500 UNEP ๑๙๙๒

ในปีนี้มีการประชุม Earth Summit ที่ประเทศบราซิล สมเด็จพระเจ้าลูกเธอ เจ้าฟ้าจุฬาภรณวลัยลักษณ์ เป็นผู้ประทานรางวัล

๔. Goldman Environment Foundation 1994 ได้ให้รางวัลที่ถือกันว่าเป็นโนเบลไพรซ์ทางสิ่งแวดล้อม และเป็นคนไทยคนแรกที่ได้รับรางวัลนี้

๕. Volunteer Award 1994 จาก Mitzushita Electric Worker Union เป็นรางวัลที่ให้กับองค์กรที่สนับสนุนงานอาสาสมัคร

๖. Eyes on Environment : 25 Woman Leaders in Action เป็นการจดนิทรรศการการนำภาพวาดความคิดและผลงานของสตรีผู้ได้รับรางวัลทั้ง ๒๕ คน ไปติดไว้ที่สำนักงานใหญ่ขององค์การสหประชาชาติ นครนิวยอร์ก อย่างเป็นทางการ

คณะกรรมการคัดเลือกและเผยแพร่ผลงานดีเด่นของชาติ

ในคณะกรรมการเอกลักษณ์ของชาติ สำนักนายกรัฐมนตรี จึงเห็นควรยกย่องให้

นางเตือนใจ ดีเทศน์

เป็นบุคคลดีเด่นของชาติ สาขาการพัฒนาสังคม (ด้านการพัฒนาชนบทและชุมชน)

ประจำปีพุทธศักราช ๒๕๓๔



นายประเวศ ลิมประณี

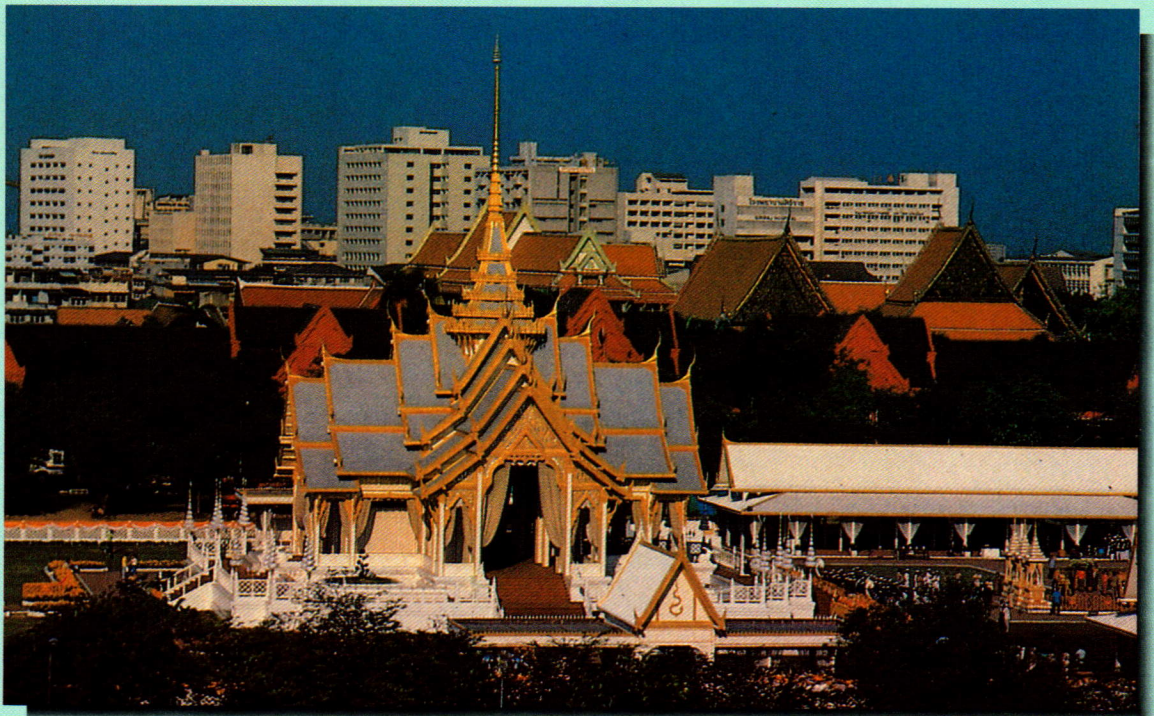
บุคคลดีเด่นของชาติ สาขาการพัฒนาสังคม (ด้านสถาปัตยกรรมไทย)

ประจำปีพุทธศักราช ๒๕๓๙





ออกแบบและควบคุมการก่อสร้างพระเมรุมาศในการถวายพระเพลิงพระบรมศพ
สมเด็จพระนางเจ้ารำไพพรรณี พระบรมราชินีในรัชกาลที่ ๗



ออกแบบพระที่นั่งชัยมงคลลาภิเษก ในงานฉลองพระชนมายุ ๖๐ พรรษา
พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช รัชกาลที่ ๙



เป็นสถาปนิกออกแบบก่อสร้างพระอุโบสถวัดพุทธประทีป ณ กรุงเทพมหานคร

สถาปัตยกรรมเป็นหนึ่งในหลายแขนงของงานศิลปะ แสดงออกถึงเอกลักษณ์ด้านวัฒนธรรมของชาติอย่างชัดเจน และเป็นมรดกสืบทอดให้ชนรุ่นหลังได้ชื่นชมอยู่ตราบเท่าอายุขัยของงานสถาปัตยกรรมนั้นๆ งานสถาปัตยกรรมเป็นทั้งศิลป์และศาสตร์ คือ มีความงามและต้องศึกษาเรียนรู้ เพราะนายช่างผู้รังสรรค์งานมิใช่จะสร้างขึ้นด้วยความรักความนิยมในความงามตามรูปแบบที่เล่าเรียนถ่ายทอดจากครูมาอย่างเดียว ต้องอาศัยความรู้ ความเข้าใจในปรัชญาทางศาสนา ระเบียบแบบแผนอันเนื่องในโบราณราชประเพณี รวมทั้งเข้าใจถึงความรู้สึกนึกคิดของชนในสังคมด้วย ผลงานจึงจะมีลักษณะงดงามจับตาและแฝงไว้ด้วยคติต่างๆ อันควรค่าแก่การศึกษาอย่างเพียบพร้อม

ปัจจุบัน ประเทศไทยมีสถาปนิกหรือนายช่างด้านสถาปัตยกรรมไทยที่มีฝีมือเป็นที่ยกย่องหลายคน ท่านหนึ่งซึ่งมีลักษณะค่อนข้างโดดเด่นทั้งด้านผลงานและบุคลิกภาพ คือ นายประเวศ ลิมปรงษ์ ผู้เคยดำรงตำแหน่งผู้อำนวยการกองสถาปัตยกรรม กรมศิลปากร และได้รับการประกาศเกียรติคุณให้เป็นปูชนียบุคคลด้านสถาปัตยกรรมไทย

นายประเวศ ลิมปรงษ์ เกิดเมื่อวันที่ ๑๑ กันยายน พุทธศักราช ๒๔๗๔ ที่อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช บิดาชื่อ นายเชื่อง มารดาชื่อนางสินีม มีพี่น้องรวม ๕ คน บิดามารดามีอาชีพค้าขาย และเมื่อถึงวัยอันสมควร นายประเวศ ลิมปรงษ์ ได้เข้าเรียนชั้นประถมศึกษาที่โรงเรียนเทศบาลวัดท่าโพธิ์ อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช เป็นอันดับแรก จากนั้นได้เข้าเรียนต่อในชั้นมัธยมศึกษาที่โรงเรียนนครสมามวัดจันทาราม ในอำเภอและจังหวัดเดียวกัน เมื่อจบชั้นมัธยมปีที่ ๔ แล้วจึงเข้ากรุงเทพฯ มาเรียนต่อที่โรงเรียนอำนวยศิลป์ธนบุรี จนจบชั้นมัธยมปีที่ ๖ แล้วเข้าเรียนทางสายศิลปะไทยงานช่างสิบหมู่ของกองหัตถศิลป์ กรมศิลปากร และเรียนด้านสถาปัตยกรรมไทยกับพระพรหมพิจิตร (อุ ลากานนท์) ต่อมาได้เข้าเรียนที่โรงเรียนศิลปศึกษาของกรมศิลปากร (ปัจจุบันคือวิทยาลัยช่างศิลป์) จบแล้วเข้าศึกษาต่อที่คณะสถาปัตยกรรมไทย มหาวิทยาลัยศิลปากร จนจบการศึกษาในปีพุทธศักราช ๒๕๐๐

เมื่อสำเร็จการศึกษาระดับอุดมศึกษาแล้ว นายประเวศ ลิมปรงษ์ ได้เข้ารับราชการเป็นอาจารย์ประจำ คณะสถาปัตยกรรมไทย มหาวิทยาลัยศิลปากร ในปีพุทธศักราช ๒๕๐๑ ระหว่างนี้ได้สอนนักศึกษาทั้งคณะที่รับราชการและอื่นๆ เช่น คณะโบราณคดี เป็นต้น ปรากฏว่าด้วยความที่เป็นผู้มีเมตตา ไม่ถือตัว และถ่ายทอดความรู้ด้วยความเต็มใจ จึงเป็นที่เคารพนับถือของบรรดานักศึกษามากจนผู้มีโอกาสได้ใกล้ชิดอย่างยิ่ง ด้วยบุคลิกอันเป็นเอกลักษณ์คือ “เสียงดัง ใจดี มีหลักการ” อีก ๖ ปีต่อมา ท่านได้ย้ายไปรับราชการตำแหน่งนายช่างตรีในกองหัตถศิลป์ กรมศิลปากร ท่านได้ปฏิบัติหน้าที่ราชการด้วยความวิริยะอุตสาหะจนได้รับการเลื่อนตำแหน่งให้สูงขึ้นตามลำดับดังนี้

พ.ศ. ๒๕๑๐ หัวหน้าแผนกช่างสิบหมู่ กองหัตถศิลป์

พ.ศ. ๒๕๑๘ สถาปนิกเอก กองสถาปัตยกรรม

พ.ศ. ๒๕๒๐ นายช่างศิลปกรรม ๕ กองหัตถศิลป์

พ.ศ. ๒๕๒๑ นายช่างศิลปกรรม ๗ ผู้อำนวยการกองหัตถศิลป์

พ.ศ. ๒๕๓๐ เจ้าหน้าที่บริหารการออกแบบ ๘ ผู้อำนวยการกองสถาปัตยกรรม

พ.ศ. ๒๕๓๑ สถาปนิก ๙ ผู้เชี่ยวชาญพิเศษด้านบูรณปฏิสังขรณ์ กองสถาปัตยกรรม

แม้เกษียณอายุราชการแล้ว นายประเวศ ลิมปรังษี ก็ยังเป็นอาจารย์ วิทยากร กรรมการที่ปรึกษาให้แก่กรมศิลปากร หน่วยงาน และสถาบันการศึกษาต่างๆ อยู่เช่นเดิมในระหว่างที่รับราชการ อันได้แก่ กองหัตถศิลป์และกองสถาปัตยกรรมนั้น นับว่าท่านได้ทำงานตรงตามความถนัด มีโอกาสได้สัมผัสคลุกคลีกับงานช่างศิลป์ไทยแทบทุกแขนง ทั้งควบคุม สั่งการ ตรวจสอบ และสร้างสรรค์ผลงานด้วยตนเอง ดังนั้นจึงมีความเข้าใจอันลึกซึ้งในรูปแบบ หลักเกณฑ์ คติ และปรัชญาในงานศิลปกรรมไทย โดยเฉพาะอย่างยิ่งงานสถาปัตยกรรม สามารถออกแบบก่อสร้างและอธิบายถึงที่มาหรือความหมายแห่งรูปแบบนั้นๆ ได้อย่างชัดเจน นอกจากนี้ท่านยังได้คำนึงถึงส่วนประกอบอื่นๆ ที่สำคัญ ได้แก่ บุคคลที่เกี่ยวข้อง ภูมิทัศน์ สภาพแวดล้อม และประวัติของสถานที่ตั้งด้วย ตัวอย่างเช่น การออกแบบศาลหรืออาคารที่ประดิษฐานพระบรมราชานุสาวรีย์พระมหากษัตริย์ นอกจากจะให้มีความเหมาะสมกับพระราชาอิสริยยศแล้ว ยังต้องให้มีลักษณะสอดคล้องกับศิลปกรรมไทยท้องถิ่นและสภาพแวดล้อม การออกแบบพระเมรุมาศและอาคารประกอบ ต้องคำนึงถึงประโยชน์การใช้สอย พระอิสริยยศของเจ้านายพระองค์นั้นๆ ต้องถ่ายทอดลักษณะของแต่ละพระองค์ให้ปรากฏออกมา เช่น พระมหากษัตริย์ พระบรมราชินี นักรบ นักปราชญ์ ฝ่ายหน้าหรือฝ่ายใน รวมทั้งสีสันลวดลายก็ต้องให้สอดคล้องกับสีที่เกี่ยวข้องกับเจ้านายพระองค์นั้น ด้วยหลักการดังกล่าว นายประเวศ ลิมปรังษี จึงมักได้รับเกียรติให้ออกแบบก่อสร้างอาคารในพระราชพิธีสำคัญของบ้านเมือง ตลอดจนงานศาสนสถาน สถานที่ราชการ และอนุสรณ์สถานต่างๆ อันเป็นที่เชิดหน้าชูตา ดังต่อไปนี้

งานออกแบบสถาปัตยกรรมเพื่อประกอบพระราชพิธีและพิธี

๑. ออกแบบและก่อสร้างพระเบญจาในการสมโภชพระธาตุพนม จังหวัดนครพนม

๒. ออกแบบและก่อสร้างพลับพลาพระราชพิธีและพระเบญจาวงสรวงสมเด็จพระบรมมหากษัตริยาธิราชเจ้า ณ ท้องสนามหลวง

๓. ออกแบบและควบคุมการก่อสร้างพระเมรุมาศและสิ่งก่อสร้างประกอบพระเมรุมาศในพระราชพิธีถวายพระเพลิงพระบรมศพสมเด็จพระนางเจ้ารำไพพรรณี พระบรมราชินีในรัชกาลที่ ๗ ณ ท้องสนามหลวง

๔. พลัปปลาพระราชพิธีจรดพระนังคัลแรกนาขวัญ ณ ท้องสนามหลวง
๕. ออกแบบและก่อสร้างพระที่นั่งชัยมงคลภิเษก ในพระราชพิธีมหามงคลเฉลิมพระ
ชนมพรรษา ๕ รอบ ในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว

๖. พลัปปลาธิบดีจักรวาล ณ ค่ายบางระจัน จังหวัดสิงห์บุรี ๒ แห่ง

๗. พลัปปลาธิบดีจักรวาลทรงเวียนเทียน วัดพระบรมธาตุไชยา จังหวัดสุราษฎร์ธานี
งานออกแบบพุทธสถาน

๑. พระอุโบสถวัดมาบชลูด อำเภอศรีราชา จังหวัดชลบุรี

๒. พระอุโบสถวัดเพชรสมุท อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรสงคราม

๓. พระอุโบสถวัดอรัญวาสี อำเภอศรีเชียงใหม่ จังหวัดหนองคาย

๔. พระอุโบสถวัดพระธาตุเชิงชุม อำเภอเมือง จังหวัดหนองคาย

๕. พระอุโบสถเจดีย์พระธาตุ และแท่นฐานพระพุทธรูปวัดเทพพิทักษ์ปุณณาราม
อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา

๖. บูรณะปฏิสังขรณ์พระอุโบสถวัดมหาธาตุวรวิหาร อำเภอเมือง จังหวัดนครศรี
ธรรมราช

๗. พระอุโบสถวัดเลียบบำเพ็ญ ดุสิต บางซื่อ กรุงเทพมหานคร

๘. เจดีย์พระธาตุบังพวน จังหวัดหนองคาย

๙. เจดีย์พระธาตุน้อย หรือเจดีย์พระธาตุพนมจำลอง จังหวัดนครพนม (สร้างขึ้นชั่วคราว)

๑๐. เจดีย์พระธาตุพนม จังหวัดนครพนม

๑๑. เจดีย์พระธาตุสันติวัน จังหวัดอุดรธานี

๑๒. ออกแบบการบูรณะปฏิสังขรณ์พระปฐมเจดีย์ อำเภอเมือง จังหวัดนครปฐม

๑๓. การบูรณะพระธาตุนครศรีธรรมราช อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช

๑๔. ออกแบบและบูรณะปฏิสังขรณ์พระปรางค์วัดอรุณราชวราราม

๑๕. ศาลาการเปรียญวัดเขาหิน จังหวัดกาญจนบุรี

๑๖. พระสถูปเจดีย์วัดเขาพระ อำเภอเขาย้อย จังหวัดเพชรบุรี

๑๗. แท่นฐานพระศรีศากยทศพลญาณ ประธานพุทธมณฑลสุทรรศน์ ณ พุทธมณฑล
กิ่งอำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม

๑๘. ฐานแว่นฟ้าประดิษฐานพระแก้วมรกตชั่วคราว ณ วัดพระศรีรัตนศาสดาราม
กรุงเทพฯ

๑๙. ซุกซีแท่นประดิษฐานพระประธานในพระอุโบสถ วัดชัยพฤกษ์มาลา อำเภอ
บางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร

๒๐. มณฑปอนุสรณ์วัดหินหมากเป้ง อำเภอศรีเชียงใหม่ จังหวัดหนองคาย

๒๑. วิหารจตุรมุขประดิษฐานรูปพระอาจารย์ธรรมโชติ วัดค่ายบางระจัน จังหวัดสิงห์บุรี
๒๒. วิหารพระพุทธไสยาสน์ ณ เขาคุนย์ อำเภอฉวาง จังหวัดนครศรีธรรมราช
๒๓. กุฏิพระวัดพะโคะ เขาพัทสิงห์ อำเภอสิงพระ จังหวัดสงขลา
๒๔. ออกแบบพระอุโบสถ พระวิหาร และพระมณฑปวัดโสธรวรารามวรวิหาร จังหวัดฉะเชิงเทรา

งานออกแบบหลักเมือง

๑. ออกแบบประตูศาลหลักเมือง กรุงเทพมหานคร
๒. ออกแบบประตูศาลหลักเมือง จังหวัดมหาสารคาม
๓. ออกแบบศาลหลักเมือง จังหวัดพระนครศรีอยุธยา
๔. ออกแบบศาลหลักเมือง จังหวัดยะลา
๕. ออกแบบศาลหลักเมือง จังหวัดมุกดาหาร
๖. ออกแบบศาลหลักเมือง จังหวัดสมุทรสาคร

ฯลฯ

งานออกแบบแท่นฐานพระบรมราชานุสาวรีย์และอนุสาวรีย์แห่งชาติ

๑. ศาลพระบรมราชานุสาวรีย์ สมเด็จพระนเรศวรมหาราช จังหวัดหนองบัวลำภู
๒. พระบรมราชานุสาวรีย์พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว หน้าศาลากลางจังหวัดชลบุรี
๓. พระบรมราชานุสาวรีย์พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว หน้าศาลากลางจังหวัดภูเก็ต
๔. พระบรมราชานุสาวรีย์พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว หน้าศาลากลางจังหวัดสุพรรณบุรี
๕. พระบรมราชานุสาวรีย์พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ณ สนามกีฬาจังหวัดระนอง
๖. ค่ายวีรชนค่ายบางระจัน อำเภอบางระจัน จังหวัดสิงห์บุรี
๗. พระบรมราชานุสาวรีย์สมเด็จพระนารายณ์มหาราช จังหวัดลพบุรี
๘. พระบรมราชานุสาวรีย์สมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย วัดอัมพวัน จังหวัดสมุทรสงคราม
๙. พระบรมราชานุสาวรีย์พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา
๑๐. อนุสาวรีย์ท้าวคำผง จังหวัดอุบลราชธานี

๑๑. พระบรมราชานุสาวรีย์พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว จังหวัดระนอง

งานออกแบบอาคารปฏิบัติงานราชการ

๑. ศาลาไทยกลางสระน้ำ มหาวิทยาลัยรามคำแหง

๒. ศาลาไทย ณ ศูนย์วัฒนธรรมแห่งประเทศไทย

๓. อาคารพิพิธภัณฑวัดพระมหาธาตุ จังหวัดนครศรีธรรมราช

๔. ออกแบบและควบคุมการก่อสร้าง “หอวิชาการสุรณ” ณ หอสมุดแห่งชาติ
ท่าवासกรี กรุงเทพมหานคร

งานออกแบบศิลปกรรมเบ็ดเตล็ดเนื่องในโอกาสสำคัญ

๑. ออกแบบตราประจำหน่วยราชการ สมาคมหรือองค์การอื่นๆ

๒. ออกแบบปกหนังสือ

๓. ออกแบบสูจิบัตรงานเลี้ยงต้อนรับของรัฐบาลในโอกาสสำคัญๆ

๔. ออกแบบสิ่งของเครื่องใช้ อาทิ เมื่อครั้งสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรม
ราชกุมารี เสด็จเยือนประเทศเยอรมันอย่างเป็นทางการ เมื่อพุทธศักราช ๒๕๒๖ นั้น รัฐบาล
เยอรมันได้ขอให้กรมศิลปากรออกแบบภาชนะเครื่องใช้สำหรับพระองค์ ให้มีลักษณะศิลปกรรม
แบบไทย เช่น จาน ชาม เป็นต้น

นอกจากนี้ นายประเวศ ลิมปรังษี ยังสร้างสรรค์ผลงานสถาปัตยกรรมไทยไว้ในต่าง
แดนหลายแห่ง เช่น วัดไทยพุทธประทีป ณ กรุงลอนดอน ประเทศอังกฤษ และศาลาไทย
ณ กรุงโอซากา ประเทศญี่ปุ่น เป็นต้น

ด้านการถ่ายทอดความรู้ด้านสถาปัตยกรรมและช่างศิลป์ไทยอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องนั้น
นายประเวศ ลิมปรังษี ไม่เพียงแต่มอบแก่ศิษย์หรือผู้ได้บังคับบัญชาเท่านั้น หากมีผู้สนใจมา
ขอความรู้หรือคำปรึกษา ถึงจะไม่คุ้นเคยกันมาก่อน ท่านก็ยินดีให้ข้อมูลและคำแนะนำอันเป็น
ประโยชน์โดยไม่ปิดบัง ข้าพเจ้าเพิ่มเกร็ดความรู้ต่อไปอีกอย่างกว้างขวาง ทั้งนี้ด้วยเจตนาที่จะสื
ทอดและอนุรักษ์มรดกทางวัฒนธรรมอันล้ำค่าของชาติให้สืบทอดคงอยู่ต่อไปเท่าที่จะสามารถ
ท่านจึงเปรียบเสมือนที่พึ่งและคลังทางวิชาการแก่ผู้ใฝ่ความรู้ทั้งปวง จากผลงานและ
เจตนารมณ์อันเป็นที่ประจักษ์ทั่วไปนี้เอง ส่งผลให้มหาวิทยาลัยเคลย์ตัน (Clayton Univer-
sity) ในมลรัฐแคลิฟอร์เนีย ประเทศสหรัฐอเมริกา ได้จัดพิธีประสาทปริญญาดุษฎีบัณฑิต
กิตติมศักดิ์ ด้านปรัชญาในสาขาจิตรศิลป์ (Honorary Doctor of Philosophy in Fine
Arts) ให้แก่ท่าน เมื่อวันที่ ๑ กุมภาพันธ์ พุทธศักราช ๒๕๒๗ ต่อมามหาวิทยาลัยศิลปากร
ได้มอบปริญญาดุษฎีบัณฑิตสถาปัตยกรรมศาสตร์ เมื่อวันที่ ๔ มิถุนายน พุทธศักราช ๒๕๓๔
ในปีเดียวกันนี้ท่านได้รับยกย่องให้เป็นศิลปินแห่งชาติ สาขาศิลปะทัศนศิลป์ จากสำนักงานคณะ

กรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ และสืบเนื่องจากการที่คณะกรรมการอำนวยการวันอนุรักษ์มรดกไทยได้กำหนดให้ปีพุทธศักราช ๒๕๓๘-๒๕๔๐ เป็นปีอนุรักษ์มรดกไทยด้านสถาปัตยกรรมไทย และได้ดำเนินการสรรหาปูชนียบุคคลด้านสถาปัตยกรรมไทย ซึ่งจะต้องเป็นบุคคลที่มีคุณูปการด้านสถาปัตยกรรมไทย โดยเป็นผู้รังสรรค์ อนุรักษ์ สืบทอด ถ่ายทอด และยังคงดำเนินการดังกล่าวอย่างต่อเนื่องจนถึงปัจจุบัน ก็มีผลงานดีเด่นเป็นเลิศจนเป็นที่ยอมรับในสังคมทั่วไป คณะกรรมการได้ประกาศเชิดชูเกียรติให้ นายประเวศ ลิมปรังษี เป็นปูชนียบุคคลด้านสถาปัตยกรรมไทยประจำปีพุทธศักราช ๒๕๓๘ ด้วย

ส่วนบำเหน็จความชอบในหน้าที่ราชการ อันได้แก่เครื่องราชอิสริยาภรณ์นั้น ท่านได้รับตามลำดับขั้นดังนี้

เครื่องราชอิสริยาภรณ์ที่ได้รับ

พ.ศ. ๒๕๐๑	เบญจมาภรณ์มงกุฎไทย
พ.ศ. ๒๕๑๒	จักรภพภรณ์มงกุฎไทย
พ.ศ. ๒๕๑๔	จักรภพภรณ์ช้างเผือก
พ.ศ. ๒๕๑๘	ตรีตาภรณ์มงกุฎไทย
พ.ศ. ๒๕๑๙	เหรียญรัตนาภรณ์ รัชกาลปัจจุบัน ชั้น ๔
พ.ศ. ๒๕๒๑	ทวีติยาภรณ์มงกุฎไทย
พ.ศ. ๒๕๒๖	ทวีติยาภรณ์ช้างเผือก
พ.ศ. ๒๕๒๗	เหรียญลูกเสือสดุดี
พ.ศ. ๒๕๓๒	ประดมาภรณ์มงกุฎไทย

คณะอนุกรรมการคัดเลือกและเผยแพร่ผลงานดีเด่นของชาติ

ในคณะกรรมการเอกลักษณ์ของชาติ สำนักนายกรัฐมนตรี จึงเห็นสมควรยกย่องให้

นายประเวศ ลิมปรังษี

เป็นบุคคลดีเด่นของชาติ สาขาการพัฒนาสังคม (ด้านสถาปัตยกรรมไทย)

ประจำปีพุทธศักราช ๒๕๓๘



ศาสตราจารย์ ลิปพนนท์ เกตุทัต

บุคคลดีเด่นของชาติ สาขาการพัฒนาสังคม (ด้านการศึกษา)

ประจำปีพุทธศักราช ๒๕๓๙



Welcome to K E D I
s Excellency. Dr. Sinphanontha Ketudat. Minister of Education of the Kingdom of Thailand & Mrs. Emilie Ann Ketudat



การเจรจาความร่วมมือการวิจัยทางการศึกษาและการพัฒนาสังคม
กับสถาบันวิจัยและพัฒนาการศึกษาสาธารณรัฐเกาหลี



บรรยายและแลกเปลี่ยนข้อคิดเห็นเรื่องการศึกษาไทยต่อครูมัธยมสาธารณรัฐเกาหลี



มอบทุนการศึกษาไทยประกันชีวิตแก่นักเรียน



บรรยายนำในการประชุมสัมมนาระหว่างประเทศ เรื่องบัณฑิตศึกษา ที่จังหวัดเชียงใหม่

การศึกษาเป็นหัวใจของการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ และทรัพยากรมนุษย์เป็นหัวใจของการพัฒนาทั้งปวง ดังนั้น หากต้องการให้ประเทศเจริญรุดหน้า ย่อมหมายถึงประเทศไทยจะต้องมียุทธศาสตร์ทางการศึกษาที่ชัดเจน และเอื้ออำนวยต่อการเตรียมความพร้อมของคนไทยทุกระดับให้ก้าวสู่การแข่งขันในยุคโลกาภิวัตน์ได้อย่างมั่นใจ

ไม่ว่าจะเป็นวัยเด็กหรือผู้ใหญ่ การวางรากฐานระบบการศึกษาต้องกระทำอย่างต่อเนื่องและให้เกิดประสิทธิผลสูงสุด เพื่อความเจริญก้าวหน้าและความมั่นคงของชาติในอนาคต แต่ในปัจจุบัน ผลลัพธ์ของการศึกษายังไม่บรรลุเป้าหมายการสร้างบุคลากรให้เกิดความรู้ทางเทคนิค หรือสามารถสังเคราะห์ปัญหาอันนำไปสู่ความสำเร็จที่จะปรับตัวให้เข้ากับสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงอยู่เสมอได้ รวมทั้งยังไม่สามารถหาทางออกของความขัดแย้งเพื่อให้งานต่างๆ ลุล่วงไปด้วยดี จึงถือว่าเป็นความจำเป็นที่คนไทยจะต้องรวมพลังกันสร้างสำนึกและเข้ามามีส่วนร่วมในเรื่อง “การศึกษาไทยในยุคโลกาภิวัตน์ : สู้ความก้าวหน้าและความมั่นคงของชาติในศตวรรษหน้า” ด้วยกัน

ผู้ที่แสดงทัศนะดังกล่าวและรณรงค์อย่างแข็งขัน เพื่อให้มีการกำหนดยุทธศาสตร์การศึกษาไทยในยุคโลกาภิวัตน์ และนำไปสู่การปฏิบัติจริง คือ

ศาสตราจารย์ สิปปนนท์ เกตุทัต

เกิดเมื่อวันที่ ๒๓ กุมภาพันธ์ ๒๔๗๓ ที่กรุงเทพมหานคร

ท่านเป็นผู้ที่ประสบความสำเร็จทางด้านการศึกษา และมีประสบการณ์ด้านการวิจัยสูง คือ

พ.ศ. ๒๔๙๑	ประกาศนียบัตรเตรียมอุดมศึกษา โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษา
พ.ศ. ๒๔๙๖	วิทยาศาสตร์บัณฑิต (ฟิสิกส์ประยุกต์) มหาวิทยาลัยแคลิฟอร์เนีย ณ ลอสแอนเจลิส สหรัฐอเมริกา
พ.ศ. ๒๔๙๗	วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต (ฟิสิกส์) มหาวิทยาลัยฮาร์วาร์ด
พ.ศ. ๒๕๐๐	ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต (ฟิสิกส์) มหาวิทยาลัยฮาร์วาร์ด
พ.ศ. ๒๕๐๐-๒๕๐๑	นักวิจัยหลังปริญญาเอก สถาบันเทคโนโลยีแห่งแมสซาชูเซตส์ (M.I.T.)
พ.ศ. ๒๕๐๓-๒๕๐๕	นักวิจัยสมทบ สถาบันวิจัยแห่งชาติอาร์กอนน์ สหรัฐอเมริกา
พ.ศ. ๒๕๐๘-๒๕๐๙	นักวิจัยอเล็กซานเดอร์ ฟอน ฮุมโบลต์ สถาบันเอ็ดดวอดชินเดล สถาบันเทคโนโลยีดาร์มสตัดท์ สหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมัน
พ.ศ. ๒๕๑๙	ปริญญาบัตรวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร รุ่นที่ ๑๘

ศาสตราจารย์ สิปปนนท์ เกตุทัต แม้จะจบการศึกษาระดับปริญญาเอก สาขานิวเคลียร์-ฟิสิกส์ จากมหาวิทยาลัยฮาร์วาร์ด แต่เป็นผู้ที่มีประสบการณ์ ความเป็นเอ็ดดวอดชินเดล

และความสามารถในการทำงานอย่างผสมผสาน บูรณาการจากวิทยาศาสตร์ สังคมศาสตร์ และมนุษยศาสตร์เป็นองค์รวม เป็นความสำเร็จที่เด่นชัดเป็นรูปธรรม และเป็นกลไกอันเป็นกระบวนการ (Process) และขบวนการ (Movement) ต่อการพัฒนาประเทศ ตั้งแต่ระดับบุคคล ครอบครัว ชุมชน และระดับสังคมประเทศชาติ จนได้รับปริญญาดุษฎีบัณฑิตกิตติมศักดิ์ถึง ๙ ปริญญา เป็นดุษฎีบัณฑิตด้านการศึกษา ๓ ปริญญา จากมหาวิทยาลัยศิลปากร มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ และมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

จากประวัติศาสตร์ของการศึกษาไทย มีการปฏิรูปใหญ่อยู่ ๓ ครั้ง ครั้งแรกในสมัยรัชกาลที่ ๕ ปี พ.ศ. ๒๔๔๑ ครั้งที่ ๒ ปี พ.ศ. ๒๕๑๗ สมัยรัฐบาลอาจารย์สัญญา ธรรมศักดิ์ และครั้งที่ ๓ กำลังเกิดขึ้นในขณะนี้คือ “การศึกษาไทยในยุคโลกาภิวัตน์” และสองครั้งหลังนี้ผู้มีบทบาทอย่างสำคัญให้เกิด ให้มี และให้เป็น คือ ศาสตราจารย์ สิปปนนท์ เกตุทัต

ประสบการณ์งานด้านการศึกษาที่มีผลงานทางวิชาการ ตั้งแต่ พ.ศ. ๒๕๑๐-๒๕๓๘ เกือบ ๖๐ เรื่อง และบทบาทด้านการเป็นกลไกในการบริหารและจัดการการศึกษาในตำแหน่งต่างๆ ในปัจจุบัน กล่าวคือ กรรมการการศึกษาแห่งชาติ กรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ กรรมการสภาพาลงกรณ์มหาวิทยาลัย กรรมการสภามหาวิทยาลัยมหิดล กรรมการสภามหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ กรรมการสภามหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต กรรมการสภามหาวิทยาลัยรังสิต ประธานกรรมการทุนการศึกษาธนาคารชากรุงประเทศไทย ประธานกรรมการทุนการศึกษาธนาคารสุมิโตโมประเทศไทย และตำแหน่งทางการศึกษาในอดีตที่สำคัญ คือ พ.ศ. ๒๕๐๙-๒๕๑๐ เลขาธิการคณะบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย พ.ศ. ๒๕๑๐-๒๕๑๕ ผู้อำนวยการโครงการพัฒนามหาวิทยาลัย สภาการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๑๗ ประธานคณะกรรมการวางแผนพื้นฐานเพื่อปฏิรูปการศึกษา พ.ศ. ๒๕๑๘-๒๕๒๔ เลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๑๖-๒๕๑๘ กรรมการและเลขานุการคณะกรรมการการศึกษา สภานิติบัญญัติแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๑๙-๒๕๒๐ ประธานคณะกรรมการที่ปรึกษาด้านการศึกษาและสังคม สภาปฏิรูปแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๒๓ ที่ปรึกษาคณะที่ปรึกษานายกรัฐมนตรี พ.ศ. ๒๕๒๓ รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. ๒๕๒๓-๒๕๒๔ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ

ศาสตราจารย์ สิปปนนท์ เกตุทัต นอกจากมีผลงานด้านการศึกษาที่ดีเด่นในระดับชาติ ดังกล่าวมาแล้วนั้น ยังมีผลงานด้านการศึกษาระดับนานาชาติเป็นที่ยอมรับของนานาประเทศ และสหประชาชาติ รวมทั้งธนาคารโลกด้วย เช่น พ.ศ. ๒๕๑๕-๒๕๑๗ รองผู้อำนวยการสำนักงานเลขาธิการองค์การรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (ซีเมส) พ.ศ. ๒๕๑๘-๒๕๒๔ กรรมการสภาสถาบันเทคโนโลยีแห่งเอเชีย (AIT) และคณะกรรมการบริหาร พ.ศ. ๒๕๑๘-๒๕๒๙ กรรมการสภาการศึกษาและพัฒนานานาชาติ นิวยอร์ก พ.ศ.

๒๕๒๑-๒๕๒๔ ประธานสถาบันอุดมศึกษาเพื่อการพัฒนาและคณะกรรมการบริหารสถาบันฯ
สิงคโปร์ พ.ศ. ๒๕๒๓-๒๕๓๐ กรรมการสถาบันวางแผนการศึกษานานาชาติ องค์การยูเนสโก
พ.ศ. ๒๕๓๑-๒๕๓๖ กรรมการสมาคมเอเชีย พ.ศ. ๒๕๓๔-๒๕๓๖ กรรมการสถาบันนานาชาติ
เพื่อการศึกษาสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมัน พ.ศ. ๒๕๓๒-๒๕๓๗ กรรมการสภามหา
วิทยาลัยสหประชาชาติ พ.ศ. ๒๕๒๐-๒๕๒๑ กรรมการคณะที่ปรึกษาด้านการศึกษา
ธนาคารโลก พ.ศ. ๒๕๒๒-๒๕๒๔ กรรมการคณะที่ปรึกษาด้านการวางแผนพัฒนาการศึกษา
มูลนิธิร็อกกี้เฟลเลอร์ พ.ศ. ๒๕๒๕ ที่ปรึกษาด้านนโยบายวางแผนการศึกษาและพัฒนา
องค์การพัฒนานานาชาติแห่งแคนาดา พ.ศ. ๒๕๒๕ ที่ปรึกษาด้านการศึกษาและการพัฒนา
สังคม พื้นที่บริเวณชายฝั่งทะเลตะวันออก บริษัท คูเปอร์ไลแบรด์และเพื่อน พ.ศ. ๒๕๒๖-
๒๕๒๗ ประธานคณะกรรมการประเมินผลความร่วมมือระหว่างยูเนสโกและธนาคารโลกด้าน
การศึกษา

ปัจจุบัน ศาสตราจารย์ สิปปนนท์ เกตุทัต มีบทบาทอย่างสูง ในตำแหน่งสมาชิกวุฒิสภา ประธานกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ประธานกรรมการบริหารสภาวิจัยแห่งชาติ สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ นายกสภามหาวิทยาลัยเชียงใหม่ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ประธานอนุกรรมการวิสามัญเกี่ยวกับการปรับปรุงส่วนราชการและการกำหนดตำแหน่งคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน ศาสตราจารย์กิตติคุณ คณะวิทยาศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ประธานคณะศึกษา “การศึกษาไทยในยุคโลกาภิวัตน์” บมจ. ธนาคารกสิกรไทย

ศาสตราจารย์ สิปปนนท์ เกตุทัต ในบทบาทประธานคณะศึกษา “การศึกษาไทยในยุคโลกาภิวัตน์ : สู่ความก้าวหน้าและความมั่นคงของชาติในศตวรรษหน้า” เป็นความมุ่งมั่นอันสูงสุดของ ศาสตราจารย์ สิปปนนท์ สู่ความฝันของแผ่นดิน อันเป็นผลงานที่เป็นกลยุทธ์ในการพัฒนาคน พัฒนาศักยภาพมนุษย์ที่เป็นหัวใจของการพัฒนาทั้งปวง ความเชื่อมั่นของ ศาสตราจารย์ สิปปนนท์ ที่มองว่า “การศึกษาเป็นปัจจัยเดียวที่จะทำให้มนุษย์มีคุณภาพชีวิตที่ดีสามารถอยู่ร่วมกันในสังคมและธรรมชาติได้อย่างสันติและยั่งยืน” ศาสตราจารย์ สิปปนนท์ เกตุทัต ย้ำถึงความสำคัญของการศึกษาตลอดว่า “การศึกษาเป็นรากฐานในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์การวางระบบการศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพถือเป็นสิ่งจำเป็นต่ออนาคตของชาติ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ในสังคมยุคโลกาภิวัตน์”

ศาสตราจารย์ สิปปนนท์ เกตุทัต ได้ประสานงานและรวมพลังผู้ทรงคุณวุฒิจากหลากหลายสาขาอาชีพ ทั้งภาครัฐและภาคเอกชน ที่มีความรู้เชิงวิชาการ ประสบการณ์ และการบริหารงานระดับชาติ นานาชาติ และระดับโลก มาร่วมกันมองสภาพการศึกษาของไทย และเชื่อเชิญให้คนไทยเกิดความตื่นตัว รวมพลังกันเสนอแนวความคิดเพื่อพัฒนาระบบการศึกษา

ของชาติให้ก้าวหน้าไปสู่ความเป็นมาตรฐานสากลให้ได้ในอนาคต โดยได้ร่วมกันเสนอแนวคิด ในการพัฒนาระบบการศึกษา คือ

วิสัยทัศน์ของการศึกษาไทยในอนาคต : สู่ “สังคมแห่งปัญญาและการเรียนรู้”

“ประเด็น” ที่ต้องพิจารณา

ประเด็นที่ต้องพิจารณาในเรื่องวิสัยทัศน์ของการศึกษาไทยในอนาคต รวมไปถึงแนวทางการนำไปสู่การปฏิบัติต่างๆ คงเป็นเรื่องที่ต้องพิจารณาในรายละเอียดต่อไปอีกมาก นับตั้งแต่ประเด็นเกี่ยวกับปรัชญาการศึกษา กลุ่มเป้าหมายของการศึกษา รูปแบบและวิธีการให้การศึกษาแก่ประชาชน กลุ่มเป้าหมายต่างๆ ตลอดจนรูปแบบการบริหารและการจัดสรรทรัพยากรเพื่อการศึกษา ซึ่งประเด็นเหล่านี้จะเกิดผลโดยสมบูรณ์ก็ต่อเมื่อได้มีการพิจารณาวิสัยทัศน์ของ “กระแสโลกาภิวัตน์” และ “สภาพสังคมไทยในบริบทโลก” อย่างถ่องแท้ จนสามารถฉายภาพ “สังคมไทยที่พึงประสงค์” และภาพการศึกษาไทยที่จะโน้มนำสังคมไปสู่สภาพพึงประสงค์นั้น อย่างไรก็ตาม จากสภาพปัญหาของสังคมไทยในปัจจุบันที่ปรากฏและแนวโน้ม แรงผลักดันจากกระแสโลก ที่มองเห็นได้ชัดเจนในบางประเด็น ก็ได้ช่วยให้สามารถกำหนดวิสัยทัศน์ของการศึกษาไทยในอนาคตที่สำคัญได้หลายเรื่อง

ชีวิตแห่งการ “เรียนรู้” และ “สร้างปัญญา”

การศึกษาที่จะเอื้อต่อสภาพสังคมไทยในอนาคตที่มีความก้าวหน้ามั่นคงและความเสมอภาค ต้องเป็นการศึกษาที่มุ่งพัฒนาตัวบุคคล ครอบคลุม และการผนึกกำลังกันเป็นชุมชนเป็นสำคัญ โดยเน้นให้ระบบการศึกษาไทยในอนาคตเป็นระบบที่สามารถเพิ่มศักยภาพการเรียนรู้ของบุคคล ครอบคลุม และชุมชน ส่งเสริมให้บุคคลมีความเข้าใจและทักษะเกี่ยวกับ “กระบวนการเรียนรู้” เพื่อศึกษาและพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต ปรับตัวได้กับสภาวะโลกปัจจุบันที่มีการเปลี่ยนแปลงก้าวหน้าไปอย่างรวดเร็ว และสามารถรับข่าวสารใหม่ๆ แล้วนำมาคิดและตัดสินใจ รวมทั้งส่งเสริมให้ชุมชนสามารถผนึกกำลังกันเพื่อเปลี่ยนแปลงสภาพปัญหาไปสู่สภาพที่พึงประสงค์ เป้าหมายของการศึกษาจึงต้องมุ่งสร้าง “คนที่มีความมั่นใจและเป็นตัวของตัวเอง” ใฝ่การศึกษาที่ “สนองปัญญามากกว่าค้นหา” และมุ่งพัฒนา “วุฒิของความเป็นมนุษย์ที่วัดไม่ได้ด้วยวุฒิบัตร” เพื่อส่งเสริมอิสรภาพของปัจเจกบุคคล ส่งเสริมให้คนมีคุณธรรมต่อกัน ด้านกระแสวัตถุนิยมและบริโภคนิยม นับถือกันเพราะเงินและฐานะ ซึ่งเป็นสภาพที่ไม่พึงปรารถนาในสังคม นอกจากนี้ ปรัชญาการศึกษาพึงเน้นการพัฒนาบุคคลให้เป็นผู้ “สร้าง” มากกว่า “เสพ” ซึ่งจะเป็นผลดีต่อความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจและความเท่าเทียมทางสังคม

ปรัชญาการศึกษาในอนาคตที่มุ่งพัฒนาความเป็นมนุษย์ พึงเน้นให้สุนทรีย์ศึกษาและพลศึกษามีบทบาทสำคัญยิ่งขึ้น เพื่อปรับสภาพสังคมที่คับแคบเพราะการแข่งขันช่วงชิง เพราะกิจกรรมการศึกษาทั้งสองด้านดังกล่าวจะช่วยเสริมสร้างความสมดุลในการพัฒนาคนได้ดียิ่งขึ้น

การศึกษาเพื่อ “คน” “ชุมชน” และ “สังคม”

รูปแบบการจัดการศึกษาในอนาคต พึงเป็นการศึกษาที่ให้อิสระแก่ผู้เรียน ให้ทางออกและทางเลือกที่ดีแก่ทุกคน นอกจากนี้ การศึกษาต้องเป็นปัจจัยในการช่วยให้คนรักและสามารถอยู่ในท้องถิ่นได้อย่างพึงพอใจ การศึกษาพึงต้องช่วยให้ผู้เรียนสามารถทำงาน มีเสรีภาพ และความรับผิดชอบในหน้าที่ และใช้ชีวิตในชุมชนของตนได้ โดยนัยต่างๆ เหล่านี้ รูปแบบการศึกษาในอนาคตจึงต้องมีความหลากหลายเพื่อสนองความต้องการและลักษณะที่แตกต่างกันของบุคคลและชุมชน ทั้งนี้ เมื่อผู้เรียนมีทางเลือกมากขึ้นก็ต้องเน้นให้ผู้เรียนรู้จักใช้วิจารณญาณในการเลือกอย่างเหมาะสมด้วย “วัฒนธรรมแห่งการวิจารณ์” จึงเป็นคุณสมบัติที่สำคัญของกระบวนการศึกษาในอนาคต

การศึกษาในอนาคตควรสะท้อนให้เห็นประสิทธิภาพของ “เครือข่ายการเรียนรู้” ที่มี การประสานสัมพันธ์กัน และใช้ความหลากหลายขององค์กรที่เกี่ยวข้องให้เป็นประโยชน์ อาทิ โรงเรียน ครอบครัว ชุมชน สื่อมวลชน องค์กรศาสนา ภาคเอกชน องค์กรเอกชน สาธารณประโยชน์ และองค์กรเฉพาะกิจอื่นๆ ควรมีการนำเทคโนโลยีสารสนเทศและเครือข่ายข้อมูลจากทั่วโลกมาใช้ให้เป็นประโยชน์สูงสุดต่อการเรียนรู้ เพื่อช่วยกันจัดการศึกษา สอนกลุ่มเป้าหมายที่หลากหลาย ทั้งการศึกษาต่อเนื่องในระบบปกติที่ต้องปรับให้สอดคล้องกับธรรมชาติของเด็กยิ่งขึ้น การศึกษาและฝึกอบรมระยะสั้น ตลอดจนการฝึกอบรมในสถานที่ทำงานเพื่อพัฒนา “แรงงานที่ผลิตเป็น” ให้แก่ภาคการผลิตต่างๆ ที่ต้องมีการปรับตัวและแข่งขันอยู่ตลอดเวลา รวมถึงการศึกษาที่มาจากฐานครอบครัวและชุมชน “เพื่อสร้างความมั่นใจและการเคารพซึ่งกันและกันในสังคม เพื่อสร้างความภูมิใจ ความมีศักดิ์ศรี และความสามารถพึ่งตนเองได้”

“ความสมดุล” และ “ความพอดี”

การศึกษาไทยในอนาคตพึงมีส่วนสำคัญในการช่วยรักษาวัฒนธรรมอันเป็นรากฐานของสังคมไทย การศึกษาต้อง “ช่วยสร้างสมดุลระหว่างภาคเศรษฐกิจที่ทันสมัยกับคุณค่าแบบไทย” ที่เน้นค่านิยมและจริยธรรมตามแนวพระพุทธศาสนาหรือศาสนาที่แต่ละคนนับถือ อาทิ ความโอบอ้อมอารี ความซื่อสัตย์สุจริต การกินพอดีอยู่พอดดีที่กลมกลืนไปกับธรรมชาติ ความปรองดองในการอยู่ร่วมกันกับเพื่อนมนุษย์ เป็นต้น พร้อมกันนั้น ต้องเน้นให้การศึกษา

มีบทบาทในการเสริมสร้างให้คนไทยมีวินัยในตนเอง มีความรับผิดชอบ มีความอดทน อดออม มุมนานะ ทำงานด้วยขันติธรรม มากกว่าการมั่งง่าย เรียนลัด หวังความสำเร็จในชีวิตด้วยการเสี่ยงโชคหรือเก็งกำไรระยะสั้นอย่างที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน การศึกษาต้องกระตุ้นและเน้นให้คน ยึดมั่นในหลักธรรมที่เชื่อในการกระทำความดีมากกว่าการหวังให้อำนาจสิ่งศักดิ์สิทธิ์ช่วยดล บันดาลสิ่งต่างๆ ให้ชีวิต

การศึกษาพึงเป็นสื่อให้คนไทยเข้าถึงแก่นวัฒนธรรมและวิถีชีวิตของชนชาติอื่นด้วย เพื่อสร้างความสัมพันธ์และความสามารถในการร่วมมือและแข่งขันกันอย่างสร้างสรรค์ได้ “การ เรียนรู้ความเป็นไทยและความเป็นสากลต้องสัมพันธ์กัน เพื่อให้อยู่ร่วมกันได้กับประชาคมโลก และธรรมชาติ”

ประการสำคัญ คือ การศึกษาที่จะเสริมสร้างความมั่นคงและก้าวหน้าให้แก่หลายเรื่อง ที่จำเป็นต้องมีควบคู่กันไปอย่างเหมาะสมจะกลมกลืนในทรัพยากรบุคคลของประเทศ อาทิ

- ความพอดีระหว่างการเป็นผู้นำกับการเป็นผู้ตาม
- ความพอดีระหว่างความสามารถในการทำงานเป็นหมู่คณะกับความสามารถในการ ดำรงตนในฐานะปัจเจกบุคคล
- ความพอดีระหว่างเสรีภาพกับความรับผิดชอบ
- ความพอดีระหว่างความสามารถแข่งขันกับความสมถะ รู้จักพอ รู้จักร่วมมือ
- ความพอดีระหว่างการเห็นความสำคัญและประโยชน์ในวิทยาการสมัยใหม่กับความ ชื่นชมในภูมิปัญญาแบบดั้งเดิม
- ความพอดีระหว่างการเปิดรับวัฒนธรรมต่างชาติกับการอนุรักษ์วัฒนธรรมและเอก- ลักษณะไทย
- ความพอดีระหว่างการเรียนรู้เพื่อพัฒนาการงานและฐานะกับการเรียนรู้เพื่อพัฒนา ตนเองและเพื่อ “ความปิติแห่งการเรียนรู้”
- ความพอดีระหว่างการพัฒนาทักษะความสามารถเฉพาะทางกับการเพิ่มพูน สุนทรียภาพและความรอบรู้ในภาพรวม
- ความพอดีระหว่างการเรียนรู้ผ่านสื่อและเทคโนโลยีต่างๆ กับการเรียนรู้ด้วย กระบวนการ “มนุษย์สัมพันธ์มนุษย์” และ “มนุษย์สัมพันธ์ธรรมชาติ”
- ความพอดีระหว่างการจัดประมวลสาระความรู้ทางมนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์ และ วิทยาศาสตร์

ความพอดีเหล่านี้ จะเป็นกุญแจสำคัญในการจัดการศึกษาที่มีคุณภาพและช่วยเสริม สร้างทั้งความเจริญทางวัตถุและความเจริญทางจิตใจให้แก่สังคมไทยไปในเวลาเดียวกัน

“ข้อเสนอ” เพื่อพัฒนาการศึกษาไทย

เพื่อให้การพัฒนาการศึกษาของชาติในอนาคตเป็นไปในทิศทางดังกล่าวได้ จำต้องมีการเสนอให้มีการเปลี่ยนแปลง เพื่อโน้มนำระบบการศึกษาของชาติไปสู่สภาพที่พึงประสงค์จากแนวคิดเรื่องการสร้างสังคมแห่งปัญญาและการเรียนรู้และสังคมที่มีการพัฒนาอย่างสมดุลดังที่กล่าวในตอนต้น ซึ่งให้เห็นองค์ประกอบที่สำคัญหลายเรื่อง นับตั้งแต่บันไดก้าวแรกคือการกระจายโอกาสทางการศึกษาที่มีคุณภาพสู่ประชาชนอย่างทั่วถึง การพัฒนาคุณภาพการศึกษาและขีดความสามารถด้านกำลังคน องค์ความรู้ และวิธีแสวงหาความรู้เพื่อเป็นก้าวต่อไปสู่การแข่งขันในเวทีโลกการพัฒนา เครือข่ายการเรียนรู้เพื่อโฉมหน้าใหม่ของระบบการศึกษา ที่มีความยืดหยุ่นและมีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ตลอดจนการปฏิรูประบบบริหารและการจัดการศึกษาเพื่อรองรับบทบาทใหม่ที่ท้าทายยิ่งขึ้นของการศึกษา สิ่งเหล่านี้ล้วนแต่เป็นปัจจัยสำคัญ ที่จะนำไปสู่การบรรลุสภาพที่พึงประสงค์ต่อไป

ด้วยผลงานที่เป็นประโยชน์และสำคัญยิ่งต่อการพัฒนาสังคมประเทศไทย เพื่อเป็นสังคมที่พึงปรารถนาในอนาคต เป็นสังคมที่ “คนมีความสุข ชุมชนเข้มแข็ง สังคมสันติ สิ่งแวดล้อมยั่งยืน”

คณะอนุกรรมการคัดเลือกและเผยแพร่ผลงานดีเด่นของชาติ

ในคณะกรรมการเอกลักษณ์ของชาติ สำนักนายกรัฐมนตรี จึงเห็นสมควรยกย่องให้

ศาสตราจารย์ สิปปนนท์ เกตุทัต

เป็นบุคคลดีเด่นของชาติ สาขาการพัฒนาสังคม (ด้านการศึกษา)

ประจำปีพุทธศักราช ๒๕๓๙



ศาสตราจารย์ อารี วลัยะเลวี

บุคคลดีเด่นของชาติ สาขาการพัฒนาสังคม (ด้านสาธารณสุข)

ประจำปีพุทธศักราช ๒๕๓๙





อธิบายสาเหตุและปัญหาของการเกิดน้ำในกระเพาะปัสสาวะให้ พลเอกเปรม ติณสูลานนท์ นายกรัฐมนตรี (ในขณะนั้น) ในพิธีรับมอบรางวัลนักวิจัยดีเด่น ณ ทำเนียบรัฐบาล พ.ศ. ๒๕๒๙



ตรวจเยี่ยมโครงการแนวกินเพื่อชีวิต เพื่อพัฒนาภาวะโภชนาการของประชาชน บ้านโคกก่อง จังหวัดอุบลราชธานี



ได้รับรางวัล แมกไซไซ สาขาผู้นำชุมชน ในปี พ.ศ. ๒๕๓๐ ที่ประเทศฟิลิปปินส์



รับรางวัลแมคคอลล์นอร์วอร์ดในการประชุมโครงการนานาชาติ ที่ประเทศเกาหลีใต้

ศาสตราจารย์ อารี วัลยะเสวี เป็นบุตรชายคนใหญ่ของพระยาสุรินทรเสวี (เถา วัลยะเสวี) และคุณหญิงเอื้อ สุรินทรเสวี เกิดที่บ้านของท่านเจ้าคุณผู้เป็นบิดา ณ ตำบลเทเวศร์ ซอย ๒ ถนนกรุงเกษม อำเภอดุสิต กรุงเทพมหานคร เมื่อวันอังคาร ขึ้น ๔ ค่ำ เดือน ๑๑ ปีฉลู ตรงกับวันที่ ๒๐ ตุลาคม พ.ศ. ๒๔๖๘ อันเป็นปลายรัชสมัยของพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๖

บรรพบุรุษฝ่ายบิดาของอาจารย์อารี เป็นคหบดี ตั้งบ้านเรือนอยู่ ณ ตำบลวัดมะขาม อำเภอเมือง จังหวัดปทุมธานี มีอาชีพในการกสิกรรมและค้าขาย คุณปู่ของท่านมีนามว่า วัน และคุณย่ามีนามว่า ห่ม เป็นชาวเมืองปทุมธานีมาตั้งแต่ต้นรัชกาลที่ ๕ ครอบครัวนี้มีบุตรชายหญิงรวม ๗ คน เจ้าคุณพ่อของอาจารย์อารีเป็นบุตรคนที่ ๓ และเป็นคนเดียวที่ได้เข้ามาเรียนหนังสือในกรุงเทพฯ ส่วนคุณลุงและคุณอาอีก ๖ ท่านนั้นได้ประกอบอาชีพเช่นเดียวกับที่บรรพบุรุษได้ทำสืบต่อมา

ประวัติของพระยาสุรินทรเสวีซึ่งเป็นเจ้าคุณพ่อของอาจารย์อารีนี้น่าสนใจมาก จึงขอรวบรวมไว้ในที่นี้ว่า เมื่อครั้งที่ยังอายุน้อย ได้เข้ามาอยู่ที่บ้านของพระยาลักษณสุดสุนทร โดยเล่าเรียนเขียนอ่านในฐานะผู้เป็นบุตรของข้าราชการ เนื่องจากเป็นผู้มีความสามารถดีคนหนึ่ง จึงได้ถวายตัวเข้ารับราชการเมื่ออายุได้ ๑๕ ปี ต่อมาพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้เป็นที่ “รองหุ้มแพรนายรองฉั่น” มหาดเล็กห้องพระบรรทม เมื่ออายุได้ ๑๗ ปี และเป็นที่ “หุ้มแพรนายฉั่น” เมื่ออายุได้ ๑๙ ปี (พ.ศ. ๒๔๕๖)

ในปี พ.ศ. ๒๔๕๖ นี้เอง พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ตราพระราชบัญญัตินามสกุลขึ้นเป็นครั้งแรกในกรุงสยาม ข้าราชการสำนักที่ใกล้ชิดในเบื้องพระยุคลบาทต่างก็ได้รับพระราชทานนามสกุล ปรากฏในราชกิจจานุเบกษา ประกาศนามสกุล ครั้งแรกของประเทศสยามลงวันที่ ๑๙ มิถุนายน พ.ศ. ๒๔๕๖ พร้อมกับนามของราชสกุลหลายสาขา นามสกุลของบรรดาเสนาบดีและข้าราชการทั้งหลายในหมวดอักษร “ว” ได้ปรากฏนามสกุล “วัลยะเสวี” ในประกาศครั้งแรกนั้นด้วย ทั้งยังได้พระราชทานเอกสารพระราชทานนามสกุลพร้อมด้วยพระปรมาภิไธยจารึกไว้เป็นเกียรติประวัติแก่วงศ์สกุลอีกด้วย

เจ้าคุณพ่อของอาจารย์อารีได้รับราชการเป็นมหาดเล็กใกล้ชิดในรัชกาลที่ ๖ เรื่อยมาจนได้รั้งตำแหน่ง “เจ้าหมื่นศรีสรักษ์” ในปี พ.ศ. ๒๔๖๔ ครั้นถึงวันที่ ๑๑ มกราคม พ.ศ. ๒๔๖๗ ก็ได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ จัดการสู่ขอนางสาวเอื้อ เศรษฐบุตร บุตรีพระยานเรนดิปัญญากิจ และคุณหญิงลมัย พระราชทานน้ำสังข์เป็นสิริมงคล แล้วพระราชทานที่ดินให้เป็นที่อยู่ ณ ตำบลเทเวศร์ ถนนกรุงเกษม อันเป็นบ้านเกิดของอาจารย์อารีนั่น จนถึงปี พ.ศ. ๒๔๖๘ จึงได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้เป็น “พระยาสุรินทรเสวี” หลังจากเป็น “เจ้าคุณ” ได้ราว ๓ เดือน อาจารย์อารีก็เกิดมาเป็นบุตรชายคนแรกของครอบครัว ติดตาม

มาด้วยน้องๆ อีก ๕ คน

เมื่อสิ้นรัชกาลที่ ๖ ในปี พ.ศ. ๒๔๖๙ เจ้าคุณพ่อก็ออกจากราชการ และประกอบอาชีพส่วนตัวมาโดยตลอด แม้จะออกจากราชการแล้วยังคงยึดมั่นในความกตัญญูต่อองค์พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ ๖ อย่างแน่วแน่ตลอดมา จนถึงแก่กรรมในปี พ.ศ. ๒๕๒๒

บรรพบุรุษฝ่ายมารดาของท่านนั้นเป็นคนหบดีในสายสกุลเศรษฐบุตร ดังกล่าวมาแล้ว ทั้งยังเป็นสายสกุลที่เจริญด้วยการศึกษา การงาน เป็นเอกสกุลหนึ่งของประเทศสยาม ดังนั้นจึงกล่าวได้ว่าอาจารย์อารีเป็นผู้พร้อมด้วยคุณลักษณะอันสืบเนื่องมาดีจากบรรพบุรุษทั้งสองฝ่าย

ครั้นถึงปี พ.ศ. ๒๔๗๖ เมื่ออาจารย์อารีอายุได้ ๗ ปีเศษ คุณหญิงเอื้อมารดาถึงแก่กรรมลง ท่านเจ้าคุณบิดาจึงได้สมรสอีกครั้งกับนางสาวล้วน นาคตระกูล มีบุตรธิดาเป็นน้องของอาจารย์อารีอีก ๕ คน จึงนับได้ว่าครอบครัวของท่านเป็นครอบครัวใหญ่ ในฐานะพี่ชายใหญ่ของน้องๆ รวมทั้งหมด ๑๐ คนด้วยกัน

แม้ว่าคุณแม่จะถึงแก่กรรมเมื่ออาจารย์มีอายุเพียง ๗ ปี แต่คุณย่าของท่านก็ได้ย้ายจากเมืองปทุมธานีเข้ามาอยู่ด้วยที่บ้านเทเวศร์ อบรมเลี้ยงดูหลานๆ ทั้ง ๖ คน โดยเฉพาะตัวท่านเองนั้น เป็นคนที่ใกล้ชิดคุณย่ามากที่สุด ได้รับการอบรมบ่มนิสัยให้เป็นคนรักการเรียน เป็นคนรู้จักประหยัด และรับผิดชอบหน้าที่ดีมาแต่เด็ก

ชีวิตในวัยเด็กของอาจารย์อารีนั้น ท่านเจ้าคุณบิดาได้ส่งเสริมให้เรียนหนังสืออย่างเต็มที่ โดยเริ่มเรียนเขียนอ่านที่โรงเรียนเล็กๆ ข้างบ้าน จนอายุได้ ๖ ปี จึงเข้าเรียนที่โรงเรียนเซนต์คาเบรียล ตั้งแต่ชั้นประถมปีที่ ๑ จนถึงชั้นมัธยมปีที่ ๔ (เทียบเท่ากับ ม. ๒ ปัจจุบัน) พื้นฐานภาษาอังกฤษจึงได้รับการปลูกฝังอย่างดีมาจากโรงเรียนแห่งแรกนี้ ต่อมาจึงได้ย้ายไปเรียนต่อที่โรงเรียนอานวยศิลป์ สมัยนั้นยังอยู่ที่ตำบลปากคลองตลาด ที่ย้ายไปเพราะสมัยนั้นนิยมว่าโรงเรียนอานวยศิลป์เป็นโรงเรียนราษฎร์ที่เข้มมากในเรื่องของวิชาคำนวณและวิทยาศาสตร์ เมื่อได้ตั้งใจว่าจะเข้าเรียนเตรียมแพทย์ต่อ จึงต้องย้ายไปเรียนที่อานวยศิลป์ และได้เรียนจนจบชั้นมัธยมปีที่ ๖ (เท่ากับ ม. ๓ ปัจจุบัน) แล้วจึงสอบเข้าเรียนเตรียมแพทย์ที่โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษา จนจบมัธยมปีที่ ๘

สมัยที่เรียนอยู่เซนต์คาเบรียลและอานวยศิลป์นั้น เดินทางไปโรงเรียนโดยรถรางเป็นประจำ ครั้นย้ายไปอยู่โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาซึ่งอยู่ไกลถึงปทุมวัน ก็เปลี่ยนเป็นการถีบรถจักรยาน โดยออกจากบ้านขี่ไปตามถนนกรุงเกษมเลี้ยวข้ามสะพานมัฆวานรังสรรค์เลี้ยวขวาเข้าถนนพิษณุโลก ตรงไปยมราช ผ่านสนามม้าซึ่งสมัยนั้นยังเป็นกรมพระอัสวราช ตรงเข้าถนนเพชรบุรี ซึ่งสมัยนั้นมีรถเมล์ขาวของบริษัทนายเลิศแล่นสายเดียว ข้างซ้ายมือเป็นคลองโดยตลอดจนถึงสี่แยกราชเทวี จึงเลี้ยวขวาเข้าถนนพญาไท ซึ่งสมัยนั้นร่มรื่นมากเพราะมีต้น

จามจุรีปลูกสองข้างถนน แผ่กิ่งก้านสาขามาปกคลุมถนนไว้ตลอดสาย ยาวเหยียดไปจนถึง
สามย่าน สมัยที่อยู่เตรียมอุดมศึกษานั้น ศาสตราจารย์ หม่อมหลวงปิ่น มาลากุล เป็นผู้อำนวยการ
การ จำได้ว่าเรียนที่เรือนไม้ ห้องเลขที่ ๗๓ และมีอาจารย์อุบล วรดิถี เป็นอาจารย์ประจำ
ชั้นคนแรก ครั้นเรียนจบมัธยมปีที่ ๘ แล้ว ก็สอบคัดเลือกเข้าศึกษาต่อในคณะวิทยาศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ถึงปี พ.ศ. ๒๔๙๐ จึงสอบข้ามภาคไปเรียนแพทย์ที่คณะแพทยศาสตร์ศิริราช นัก
เรียนแพทย์รุ่นนั้นแบ่งออกเป็น ๒ กลุ่ม กลุ่มหนึ่งไปเรียนที่โรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ (รุ่นแรก)
อีกกลุ่มหนึ่งราว ๖๕ คน ไปเรียนที่ศิริราช การเรียนในชั้นที่ ๑ ก่อนข้างหนัก ได้เรียนวิชา
กายวิภาคศาสตร์กับอาจารย์หมอสุด แสงวิเชียร อาจารย์หมอเอียร อุทยานัง อาจารย์หมอ
ถนอมฤดี ภูมิภักดี และอาจารย์ลิ้ม จุลพันธ์ ส่วนทางด้านสรีรวิทยา ก็เรียนกับอาจารย์หมอ
อวย เกตุสิงห์ อาจารย์ยดีถิ จิงเจริญ อาจารย์หมอสอน อุนากุล อาจารย์หมออุไร จิงเจริญ
อาจารย์หมออมรา จันทรภานนท์ เป็นอาทิ

ในเดือนเมษายน ๒๔๙๔ ก็เรียนสำเร็จ ได้รับพระราชทานปริญญาแพทยศาสตร
บัณฑิตเป็นแพทย์ศิริราชรุ่นที่ ๕๖ เพื่อนที่จบรุ่นเดียวกันนั้นมีด้วยกันทั้งหมด ๘๑ คน และ
เป็นการสอบร่วมระหว่างแพทย์จุฬา กับแพทย์ศิริราชครั้งแรก โดยใช้ข้อสอบจากทั้งสอง
สถาบันร่วมกัน เพื่อนที่เรียนจบรุ่นเดียวกันเท่าที่ทานนี้บอกออกขณะที่ให้สัมภาษณ์ ได้แก่ น.พ.
กัมพล ประจวบเหมาะ น.พ. กำธร สุขโรจน์ น.พ. ชาญ สถาปนกุล พ.ญ. ม.ร.ว. จันทร-
นิวัธ เกษมสันต์ พ.ญ. จิรพรรณ สุกกันเเกตุ น.พ. ดอนเฉลิม พรหมมาส พ.ญ.ดวงเดือน
คงศักดิ์ พ.ญ. ดวงมณี โชติกเสถียร (ได้รับรางวัลที่ ๑ เหรียญทอง) น.พ. ทวี บุญโชติ น.พ.
บุญเริ่ม สิงหนะตร พ.ญ. ประเจียด บุณาค น.พ. ประเสริฐ ปาจารย์ น.พ. ม.ร.ว. พัชรวิธาน
ชุมพล น.พ.ภูเก็ท วาจันนท์ พ.ญ. สมปอง รักษาสุข ฯลฯ

งานวิจัยเรื่องแรก

เมื่อสำเร็จเป็นแพทย์ใน พ.ศ. ๒๔๙๔ มีความตั้งใจที่จะเป็นกุมารแพทย์และเป็น
อาจารย์จึงได้สมัครเป็นแพทย์ประจำบ้านที่แผนกกุมารเวชศาสตร์โรงพยาบาลศิริราช ในสมัย
นั้น การที่จะเป็นกุมารแพทย์ใช้เวลาฝึกอบรมเพียง ๒ ปี คือ ภายหลังจากได้ปริญญาแพทย-
ศาสตรบัณฑิต ก็ฝึกงานเป็นแพทย์ประจำบ้าน (house officer) ๑ ปี และเป็นแพทย์ประจำ
บ้านอาวุโส (senior house officer) อีก ๑ ปี ก็เรียกว่าเป็นกุมารแพทย์ได้ แต่โอกาสที่จะ
ได้เข้ารับการฝึกอบรมนั้นค่อนข้างน้อย เพราะในปีหนึ่งๆ ที่แผนกกุมารเวชศาสตร์ โรง
พยาบาลศิริราช ซึ่งเป็นโรงเรียนแพทย์เพียงหนึ่งในสองแห่งของประเทศ จะรับแพทย์ประจำบ้าน
เพียง ๕ คน และจากจำนวนนี้จะได้รับการคัดเลือกต่อไปเป็นแพทย์ประจำบ้านอาวุโส ๒

คน เท่านั้น จึงนับว่าโชคดีมากที่มีโอกาสได้เรียนและฝึกงานต่อจนได้เป็นแพทย์ประจำบ้าน
อวูโส

งานวิจัยเรื่องแรกได้แก่การศึกษาเรื่อง “โรคโปลิโอ” สมัยที่เป็นแพทย์ประจำบ้าน
อวูโส เมื่อปี พ.ศ. ๒๔๙๕ ได้มีการระบาดของโรคนี้เป็นครั้งแรกในประเทศไทย และเรายังไม่
เคยมีประสบการณ์ในการวินิจฉัยและรักษาโรคนี้ ท่านหัวหน้าภาควิชากุมารเวชศาสตร์
คือ ศาสตราจารย์ นายแพทย์อรุณ เนตรศิริ จึงมอบหมายให้ศึกษาเรื่องนี้ร่วมกับ ม.ร.ว. จันท-
นิวัธ เกษมสันต์ ซึ่งเป็นแพทย์ประจำบ้านอวูโสอยู่ด้วยกัน

ครั้งนั้น แพทย์ประจำบ้านอวูโสทั้งสองคนต้องอยู่ประจำในโรงพยาบาลตลอดเวลา
ถ้าคนใดคนหนึ่งไปธุระข้างนอก อีกคนหนึ่งจะต้องอยู่รับงานเสมอ นอกจากงานดูแลผู้ป่วย
ที่จะต้องทำในเวลากลางวันแล้ว ในตอนค่ำจะต้องขึ้นเวรตึกทุกวัน เพื่อตรวจดูแลความเรียบร้อย
รับปรึกษาผู้ป่วยหนักที่มารับการตรวจนอกเวลาราชการ และควบคุมการปฏิบัติงานของ
นักศึกษาแพทย์ เพราะไม่มีการจัดเวรเหมือนสมัยนี้ จึงเป็นงานที่ค่อนข้างหนัก แต่พวกเรา
ก็ทำกันด้วยความเคยชิน และไม่รู้สึกเบื่อตรวนอะไร เพราะในเวลานั้นมีกฎหมายให้แพทย์
ประจำบ้านทำคลินิกและทุกคนก็ปฏิบัติตาม อีกทั้งยังไม่มีใครที่มีครอบครัว ดังนั้น การศึกษา
เรื่องโรคโปลิโอจึงใช้เวลาตอนกลางคืนในการวิเคราะห์รายงานผู้ป่วย

ในสมัยก่อน วิธีการวิจัยยังไม่ก้าวหน้าเหมือนสมัยนี้ งานวิจัยส่วนใหญ่จึงมักจะ
เป็นการวิเคราะห์รายงานผู้ป่วยย้อนหลัง ทำให้ข้อมูลที่ได้ไม่ครบถ้วน จึงได้จัดทำแผนการ
วิจัยล่วงหน้า (prospective study) คือกำหนดว่าต้องการข้อมูลอะไรบ้าง แล้วจึงถามประวัติ
ตรวจร่างกาย และหาข้อมูลต่างๆ ตามแผนที่ได้กำหนดไว้ ทำให้ข้อมูลที่ได้ค่อนข้างจะสมบูรณ์
แม้จะไม่ค่อยถูกหลักเกณฑ์การวิจัยนัก ผลงานนี้ได้ตีพิมพ์ในสารศิริราช ฉบับเดือนสิงหาคม
พ.ศ. ๒๕๐๐ นับเป็นงานวิจัยชิ้นแรกที่ได้รับการตีพิมพ์ในวารสารทางการแพทย์

ระหว่างการศึกษาต่อในต่างประเทศ

เมื่อได้มีโอกาสไปศึกษาต่อ ณ สหรัฐอเมริกา ใน พ.ศ. ๒๔๙๖ ในปีแรกได้เข้าเรียนที่
บัณฑิตวิทยาลัยแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเพนซิลวาเนีย เมืองฟิลาเดลเฟีย ซึ่งต่อมาได้มี
แพทย์ไทยเป็นจำนวนมากไปศึกษาที่นั่น ที่โรงเรียนนี้มีการสอนวิชาวิทยาศาสตร์การแพทย์
แบบผสมผสาน (correlated clinical sciences) เนื่องจากเป็นระยะหลังสงครามโลกได้ไม่
นานนัก ทำให้รู้สึกว่าได้รับความรู้มาก ได้เห็นความก้าวหน้าทางวิชาการ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง
การนำวิทยาศาสตร์พื้นฐานมาประยุกต์ในวิชาทางคลินิก นับเป็นจุดเริ่มต้นที่ทำให้เกิด
ความสนใจในงานวิจัยด้านชีวการแพทย์ (biomedical research) ในเวลาต่อมา

ระหว่างการเรียน Dr. Lewis Barness ซึ่งขณะนั้นเป็นรองศาสตราจารย์ทางกุมารเวชศาสตร์ โรงพยาบาลมหาวิทยาลัยเพนซิลวาเนีย ได้มาสอน และถามศาสตราจารย์ อาร์ว่าสนใจที่จะเป็นแพทย์ประจำบ้านไหม และได้แนะนำให้ไปพบศาสตราจารย์ Paul Gyorgy หัวหน้าภาควิชาขณะนั้น ศาสตราจารย์ อาร์จึงได้ไปพบและสัมภาษณ์ ต่อมาทางโรงพยาบาลก็รับเข้าเป็นแพทย์ประจำบ้าน ตั้งแต่ พ.ศ. ๒๕๐๒ และพร้อมกันนั้น ก็ได้ลงทะเบียนเพื่อทำปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิตที่มหาวิทยาลัยเพนซิลวาเนียด้วยในขณะเดียวกัน

การเป็นแพทย์ประจำบ้านที่โรงพยาบาลมหาวิทยาลัยเพนซิลวาเนียแตกต่างอย่างมากกับการเป็นแพทย์ประจำบ้านที่ศิริราช กล่าวคือ สมัยอยู่ศิริราชทำงานหนัก เพราะมีผู้ป่วยที่จะต้องดูแลมาก โอกาสที่จะได้เรียนจากผู้ป่วยแต่ละคนนั้นไม่นานนัก แต่การเป็นแพทย์ประจำบ้านที่โรงพยาบาลมหาวิทยาลัยเพนซิลวาเนีย มีผู้ป่วยน้อย ในแต่ละรายต้องศึกษาอย่างละเอียดลึกซึ้ง นอกจากนี้ยังต้องมีหน้าที่สอนแพทย์ฝึกหัดและแพทย์ประจำบ้านซึ่งเป็นคนอเมริกัน นอกจากนี้จะมีความบกพร่องทางภาษาแล้ว ยังถูก “ต้อน” เสมอๆ จึงต้องขยันอ่านหนังสือและเตรียมตัวให้พร้อม ทำให้เกิดความเครียดและท้อใจจนบางครั้งคิดอยากจะล้มเลิกการเป็นแพทย์ประจำบ้านกลางคัน

การเป็นแพทย์ประจำบ้านนั้นนับว่าโชคดีมาก เพราะได้หัวหน้า คือ ศาสตราจารย์ Paul Gyorgy ท่านเป็นชาวฮังการีโดยกำเนิด ท่านเรียนแพทย์จากประเทศเยอรมัน และทำงานอยู่ที่นั่น จนกระทั่งระหว่างสงครามโลกครั้งที่สอง จึงได้อพยพออกจากประเทศเยอรมัน มาตั้งรกรากอยู่ในสหรัฐอเมริกา ท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญทางโภชนศาสตร์ระดับโลก เป็นผู้ที่ค้นพบวิตามินบีสอง (ไรโบฟลาวิน) บีหก (ไพริดอกซิน) และไบโอติน ท่านเป็นผู้หนึ่งที่เป็นแรงบันดาลใจให้นายแพทย์อาร์เลือกวิชาโภชนศาสตร์เป็นวิชาหลักในเวลาต่อมา ศาสตราจารย์ Gyorgy เป็นตัวอย่างของครูที่หาได้ยากในโลกนี้ ท่านคอยติดตามผลงาน ให้การสนับสนุน และช่วยเหลือแก่ศิษย์ในทุกวิถีทาง ในระหว่างที่เป็นแพทย์ประจำบ้าน มีหัวหน้าแพทย์ประจำบ้านชื่อ นายแพทย์ Rashkind ซึ่งเคยเป็นผู้ช่วยศาสตราจารย์ทางสรีรวิทยา ได้แนะนำและควบคุมการทำวิจัยเรื่อง “การวัดความยืดหยุ่นของปอดในทารกเกิดก่อนกำหนด” ได้ใช้เวลาว่างศึกษาทดลองในศพทารกเกิดก่อนกำหนดที่ตายใหม่ๆ งานวิจัยเรื่องนี้ได้เสนอเป็นวิทยานิพนธ์สำหรับปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต เมื่อ พ.ศ. ๒๕๐๐ เป็นผลงานวิจัยที่ภาคภูมิใจมาก เพราะได้รับรางวัลที่หนึ่งสำหรับผลงานวิจัยของแพทย์ประจำบ้าน ประจำปี พ.ศ. ๒๕๐๑ จากสมาคมกุมารเวชศาสตร์แห่งฟิลาเดลเฟียด้วย

เริ่มงานวิจัยทางโภชนศาสตร์

เมื่อจบการฝึกอบรมแพทย์เฉพาะทางใน พ.ศ. ๒๕๐๕ และสอบได้วุฒิบัตรแพทย์เฉพาะทางสาขากุมารเวชศาสตร์ของสหรัฐอเมริกา ใน พ.ศ. ๒๕๐๐ โดยเป็นคนไทยคนแรก

ได้รับทุนนี้ ได้เข้าฝึกงานเป็น Fellow ทางโภชนศาสตร์ ณ ที่เดิม ภายใต้ความควบคุมของศาสตราจารย์ Gyorgy ศาสตราจารย์ Lewis Barness และศาสตราจารย์ Robert Kaye ซึ่งเป็นกุมารแพทย์ที่มีชื่อเสียงในขณะนั้น ทำให้ได้รับความรู้กว้างขวางและเห็นความสำคัญของโภชนาการต่อการพัฒนาการของเด็ก

ในราวต้นปี พ.ศ. ๒๕๐๐ ได้รับเลือกจากมหาวิทยาลัยเพนซิลวาเนียให้รับทุนวิจัยจากมูลนิธิดูปองต์ (Dupont Foundation) เพื่อศึกษาเรื่อง “การปรับปรุงคุณภาพโปรตีนโดยการเสริมกรดอะมิโนจำเป็น” และได้รับมอบหมายให้ไปทำการวิจัยที่โรงพยาบาลเด็กของมูลนิธิคริสคอลล์ เมืองคอร์ปัส คริสตี้ มลรัฐเท็กซัส ซึ่งเป็นโรงพยาบาลในสังกัดของมหาวิทยาลัยเบเลอร์ จึงได้รับแต่งตั้งเป็นอาจารย์ทางคลินิก (clinical instructor) ของมหาวิทยาลัยแห่งนั้นด้วย

เนื่องจากเมืองคอร์ปัส คริสตี้ มีพลเมืองเชื้อชาติเม็กซิกันเป็นจำนวนมากและมีฐานะยากจน จึงได้เห็นปัญหาต่างๆ คล้ายคลึงกับในเมืองไทย เช่น โรคอุจจาระร่วง โรคขาดอาหาร โรคไต โรคติดเชื้อต่างๆ และการได้รับวัคซีนป้องกันโรคไม่ครบถ้วนในชุมชนนั้น เป็นต้น

งานวิจัยที่ทำที่โรงพยาบาลเด็กของมูลนิธิคริสคอลล์เป็นงานวิจัยที่เสนอเพื่อปริญาดุษฎีบัณฑิต ใน พ.ศ. ๒๕๐๒ คือ เรื่อง “การเสริมไลซีนและโปตัสเซียมในข้าวสาลีในอาหารเลี้ยงทารก” ผลงานวิจัยนี้พบว่า โปรตีนจากพืชมีกรดอะมิโนจำเป็นไม่ครบถ้วน และพืชบางชนิดจะมีกรดอะมิโนจำเป็นต่ำ และในทารกที่มีภาวะทุพโภชนาการมักจะมีการขาดธาตุโปตัสเซียมด้วย ดังนั้น การเสริมไลซีนซึ่งเป็นกรดอะมิโนจำเป็นตัวหนึ่งและธาตุโปตัสเซียมลงในข้าวสาลี จะทำให้ข้าวสาลีมีคุณภาพเหมาะสมในการใช้เลี้ยงทารกยิ่งขึ้น การวิจัยนี้ทำให้เกิดแนวคิดในวิธีการปรับปรุงโปรตีนประเภทข้าวและถั่วสำหรับอาหารทารกในประเทศไทย ซึ่งผลงานวิจัยนี้ได้เสนอในที่ประชุมวิชาการของ American Pediatric Society ในปี พ.ศ. ๒๕๐๒

ก่อนกลับประเทศไทย คือ ในปี พ.ศ. ๒๕๐๑ โดยความสนับสนุนของศาสตราจารย์ Gyorgy จึงได้รับทุนของมูลนิธิร็อกกี้เฟลเลอร์ ไปดูงานเป็นเวลา ๔ เดือน ที่สถาบันโภชนาการแห่งอเมริกากลางและปานามา (INCAP) ณ ประเทศกัวเตมาลา อเมริกากลาง ทำให้ได้ประสบการณ์ในการทำวิจัยภาคสนามและการพัฒนาอาหารเสริมในเด็กมากขึ้นอีก

ที่ INCAP นี้ ได้มีโอกาสรู้จักศาสตราจารย์ Nevin Scrimshaw ผู้อำนวยการของ INCAP ซึ่งต่อมาย้ายมาอยู่ที่ MIT เมืองบอสตัน ศาสตราจารย์ Scrimshaw เป็น Head and Professor of Nutrition and Food Science เชี่ยวชาญทางโภชนศาสตร์ระดับโลก ดังนั้น การที่ได้พบปะและคุ้นเคยกัน ทำให้ต่อมาได้มีโอกาสส่งนักโภชนาศาสตร์หนุ่มสาวหลายคนจากเมืองไทยไปเรียนที่ MIT นับเป็นแนวทางให้องค์การนานาชาติได้รู้จักประเทศ

ไทย และหันมาสนใจปัญหาโภชนาการของประเทศไทย ตลอดจนการสนับสนุนและช่วยเหลืองานวิชาการด้านโภชนาการศาสตร์ของประเทศไทยในเวลาต่อมา

เริ่มงานวิจัยในประเทศไทย

ประมาณต้นปี พ.ศ. ๒๕๐๓ ได้กลับมาเป็นอาจารย์ในแผนกกุมารเวชศาสตร์ คณะแพทยศาสตร์ศิริราชพยาบาล รับผิดชอบในการสอนวิชาการเจริญเติบโตของเด็ก และช่วยเหลือศาสตราจารย์ เนตรศิรี สอนวิชาโภชนาการ แก่นักศึกษาแพทย์ นอกเหนือไปจากทำหน้าที่อาจารย์ทั่วไปแล้ว ในสมัยก่อน เมื่อบรรจุเป็นอาจารย์ใหม่ๆ ศาสตราจารย์ อรุณ เนตรศิริ จะให้ทำหน้าที่กุมารแพทย์ทั่วไปด้วย โดยไม่เจาะจงเฉพาะแต่สาขาโภชนาการอย่างเดียว ทำให้ได้รับความรู้วิชาการเวชศาสตร์ในแนวกว้าง จำได้ว่า เมื่อมีการเจาะตรวจเลือดเป็นครั้งแรกในประเทศไทยนั้น ได้ร่วมมือกับศาสตราจารย์ จันทรนิวัตร โดยศึกษากันเองจากวารสารการแพทย์

ใน พ.ศ. ๒๕๐๓ ภายหลังกลับสู่ประเทศไทยได้ไม่นาน องค์การ ICNND แห่งสหรัฐอเมริกา ได้มาสำรวจสถานะโภชนาการในประเทศไทย โดยมีศาสตราจารย์ Gyorgy เป็นที่ปรึกษา จึงได้รับเลือกให้เป็นสมาชิกคนหนึ่งของคณะสำรวจ มีโอกาสเดินทางไปสำรวจสถานะโภชนาการในทุกภาคของประเทศ ทำให้ได้มีประสบการณ์ในชีวิตชนบท ได้เห็นความเป็นอยู่ที่ยากจนแร้นแค้นและต่อการศึกษาของชาวชนบท อันเป็นสาเหตุที่ต่อเนื่องกับงานปัญหาโภชนาการและการเจ็บป่วยต่างๆ นอกจากนี้ ยังได้เห็นความจำเป็นที่แท้จริงในการพัฒนาคุณภาพชีวิตและยกระดับความเป็นอยู่ของประชากรทั้งประเทศ การวิจัยเชิงสำรวจครั้งนี้ก่อให้เกิดความสนใจและความตั้งใจในการทำงานวิจัยภาคสนาม และการวิจัยปฏิบัติการเพื่อแก้ปัญหาโภชนาการ ตลอดจนปัญหาสาธารณสุขของประเทศในเวลาต่อมา

เริ่มงานวิจัยเรื่องโรคนี้ในกระเพาะเบา

ในการเดินทางไปสำรวจสถานะโภชนาการกับ ICNND ครั้งนั้น พบว่าประชากรในภาคอีสานและในภาคเหนือเป็นโรคนี้ในกระเพาะเบาากันมาก โดยเฉพาะเด็กวัยก่อนเรียนประมาณได้ว่ามีผู้ป่วยโรคนี้ในกระเพาะเบาประมาณ ๓๐,๐๐๐ คน และในจำนวนนี้มีผู้ป่วยที่ต้องมารับการผ่าตัดเอาก้อนเนื้อออกตามโรงพยาบาลต่างๆ ปีละไม่ต่ำกว่า ๓,๐๐๐ คน ที่โรงพยาบาลสรรพสิทธิประสงค์ อุบลราชธานี ได้เก็บก้อนเนื้อไว้ในพิพิธภัณฑ์เป็นกองใหญ่ ดูน่าตกใจมาก

ในสมัยก่อน เชื่อกันว่าโรคนี้ในกระเพาะเบาเกิดจากการดื่มกินน้ำบ่อซึ่งเป็นน้ำกระด้างและมีปริมาณแคลเซียมสูง ผู้ที่บุกเบิกงานวิจัยเรื่องนี้มาก่อนคือ ศาสตราจารย์ สมอง อุณาкул

แห่งภาควิชาชีวเคมี คณะแพทยศาสตร์ ศิริราชพยาบาล ได้หาอัตราการเกิดโรคนี้จากสถิติของโรงพยาบาลต่าง ๆ ทั่วประเทศ และพบว่าโรคนี้เป็นกันมากในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และภาคเหนือ

จากการที่พบว่า โรคนี้มีอัตราการเกิดสูงในบางภาคของประเทศเท่านั้น และเรายังไม่ทราบสาเหตุของการเกิดโรคที่แท้จริง จึงทำให้เกิดความสนใจที่จะศึกษาด้านระบาดวิทยา และกลไกของการเกิดโรคนี้ ตลอดจนความสัมพันธ์ของโรคนี้กับสภาวะโภชนาการของผู้ป่วย เพื่อเป็นแนวทางไปสู่การป้องกันโรคนี้ต่อไปในอนาคต

การวิจัยเรื่องนี้ในกระเพาะเบา

ในปี พ.ศ. ๒๕๐๕ ศาสตราจารย์ Gyorgy ได้ติดต่อขอทุนวิจัยจากสถาบันสาธารณสุขแห่งชาติ สหรัฐอเมริกา (NIH) เพื่อทำการศึกษาปัญหาโภชนาการในประเทศไทย เป็นโครงการ ๕ ปี มูลค่าประมาณ ๖๐,๐๐๐ ดอลลาร์ ซึ่งนับว่าเป็นเงินจำนวนมากในสมัยนั้น จึงได้ใช้เงินนั้นสำหรับการศึกษาเริ่มแรกที่จังหวัดอุบลราชธานี

ผู้ให้การสนับสนุนและร่วมมือในการวิจัยในระยะแรกที่ละเว้นจะกล่าวถึงเสียมิได้ก็คือ นายแพทย์เชิด โทณวนิก อธิบดีกรมการแพทย์ และนายแพทย์ชลวิทย์ ชูติกร ผู้อำนวยการโรงพยาบาลสรรพสิทธิประสงค์ จังหวัดอุบลราชธานี นอกจากนี้ นายแพทย์สก็อต ฮอลสเต็ด ผู้เชี่ยวชาญทางระบาดวิทยา และคณะจากศูนย์วิจัยทางคลินิกของ ส.ป.อ. ก็ได้ไปร่วมการวิจัยทางระบาดวิทยาด้วย ต่อมาแพทย์หญิงสาคร ธนมิตร ซึ่งขณะนั้นรับราชการอยู่ในกรมการแพทย์ ได้มาร่วมงานด้วยและได้เป็นกำลังสำคัญในเวลาต่อมา นอกจากนั้นยังมี ดร. แวน รีน มหาวิทยาลัยฮาวาย สหรัฐอเมริกา ก็ได้มาร่วมงานด้วยในด้านการศึกษาทางชีวเคมี

อนึ่ง ในช่วงปิดเทอมภาคฤดูร้อน ได้รับอาสาสมัครซึ่งเป็นนักศึกษาแพทย์ศิริราช ออกไปช่วยทำการศึกษา เท่าที่จำได้มีแพทย์หญิงอุษา (อุทยานัง) เทพพิสัย ด้วยอีกคน นับเป็นประโยชน์แก่นักศึกษาแพทย์เป็นอย่างมากยิ่งในการสร้างเสริมประสบการณ์ในชนบทและทำให้เห็นความสำคัญของการวิจัยภาคสนาม

การศึกษาวิจัยเรื่องโรคนี้ในกระเพาะเบานี้ ได้ดำเนินการอย่างต่อเนื่องเป็นระยะเวลาถึง ๑๗ ปี (พ.ศ. ๒๕๐๕-๒๕๒๒) ตั้งแต่สมัยเป็นอาจารย์ที่ศิริราช จนมาเป็นผู้อำนวยการฝ่ายไทยของศูนย์วิจัยทางคลินิกของ ส.ป.อ. และทำต่อมาเมื่อเป็นคนบดีและหัวหน้าภาควิชากุมารเวชศาสตร์

๑. ศึกษาสาเหตุของปัญหา

๑.๑ ศึกษาชีวเคมีของก้อนนิ่ว พบว่าส่วนใหญ่ประกอบด้วยแคลเซียมออกซาเลต และยูเรต

๑.๒ ตรวจปัสสาวะเด็กที่เป็นนิ่วและเด็กที่อยู่ในห้องถิ่นที่มีอัตราการเกิดนิ่วสูง พบว่าปัสสาวะมีความเข้มข้นสูง มีผลึกของออกซาเลตและยูเรตเป็นจำนวนมาก และมีสาร ไพรอเฟอสเฟตต่ำ

๑.๓ ศึกษาปริมาณคุณภาพของอาหารและน้ำนมแม่ ตลอดจนพฤติกรรมการกินของแม่และเด็ก พบว่าแม่ของเด็กเหล่านี้กินอาหารที่มีโปรตีนต่ำและกินผักที่มีออกซาเลตสูง ได้แก่ หน่อไม้และใบไม้อ่อน เนื่องจากอาหารไม่เพียงพอ ทำให้มีน้ำนมน้อย และนิยมให้อาหารเสริมแก่เด็กคือ “ข้าวย่ำ” ตั้งแต่สัปดาห์แรกของชีวิต เมื่อเด็กโตขึ้นก็จะให้กินผักพวกหน่อไม้และใบไม้อ่อนเช่นกัน ทำให้เด็กขาดสารอาหารจำพวกโปรตีนและฟอสเฟต แต่ได้รับออกซาเลตมากเกินไปจนความจำเป็น

๒. การตั้งสมมุติฐาน ได้นำผลการวิจัยในข้อ ๑ และ ๒ มาตั้งสมมุติฐานสาเหตุการเกิดโรคนี้ในกระเพาะเขาได้ดังนี้

๒.๑ ได้รับสารจำพวกออกซาเลตเป็นจำนวนมากเกินไปและได้รับโปรตีนน้อย

๒.๒ ในปัสสาวะมีสารไพรอเฟอสเฟตต่ำ

๒.๓ ร่างกายขาดน้ำเนื่องจากอากาศร้อน เป็นไข้ และอุจจาระร่วงบ่อยๆ ทำให้ปัสสาวะเข้มข้น จึงเกิดตะกอนผลึกในปัสสาวะได้ง่าย

๓. การพิสูจน์สมมุติฐาน ได้ทดลองให้เด็กเหล่านี้กินเกลือฟอสเฟตก็สามารถละลายผลึกของนิ่วได้หมด

๔. การปฏิบัติเพื่อแก้ไขและป้องกัน จากสมมุติฐานนี้ จึงได้มีการศึกษาเพื่อหาทางป้องกันโรคนี้ในกระเพาะเขาเป็นระยะเวลา ๕ ปี (พ.ศ. ๒๕๑๘-๒๕๒๒) โดยศึกษาในเด็กอายุระหว่าง ๖ เดือนถึง ๕ ปี จำนวน ๑,๒๐๐ คน เพื่อดูว่าเมื่อเด็กเหล่านี้ได้รับเกลือฟอสเฟตแล้วจะสามารถลดอัตราการเกิดโรคนี้ได้หรือไม่ รวมทั้งอาการแทรกซ้อนของการกินฟอสเฟตในระยะยาวจะมีหรือไม่อย่างไร ผลการศึกษาแสดงให้เห็นประโยชน์ของเกลือฟอสเฟตในการป้องกันโรคได้จริง

ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัยเรื่องนี้

ข้อมูลที่ได้จากการวิจัยนี้ ก่อให้เกิดความรู้ใหม่ในด้านพยาธิกำเนิดของโรคนี้ในกระเพาะเขา และอาจนำความรู้นี้ไปประยุกต์ในโรคนี้ในไตได้ ข้อมูลที่ได้นี้ อาจเป็นแนวทางที่จะใช้ในการป้องกัน โรคนี้ในกระเพาะเขา ซึ่งยังเป็นปัญหาสำคัญของประเทศที่กำลังพัฒนาอื่นๆ เช่น อียิปต์ อิหร่าน ปากีสถาน อินเดีย เป็นต้น

ผลงานวิจัยนี้ได้ตีพิมพ์เผยแพร่ในวารสารต่างประเทศหลายฉบับ และได้รับเชิญให้ไปบรรยายในการประชุมนานาชาติหลายครั้ง และองค์การอนามัยโลกก็ได้จัดการสัมมนาส่วนภูมิภาค เรื่อง “โรคนี้ในกระเพาะเขา” ซึ่งจัดขึ้นที่คณะแพทยศาสตร์โรงพยาบาลรามาธิบดี เมื่อ

พ.ศ. ๒๕๑๕ ด้วย

ผลงานวิจัยเรื่อง “การศึกษาเรื่องโรคนี้ในกระเพาะใบในประเทศไทย” จึงเป็นผลงานที่ภาคภูมิใจมาก และได้รับรางวัลยอดเยี่ยมของสภาวิจัยแห่งชาติ เมื่อ พ.ศ. ๒๕๑๙ ร่วมกับแพทย์หญิงสาคร ธนมิตร

โครงการวิจัยเพื่อหารูปแบบเพื่อแก้ปัญหาทุพโภชนาการ ในทารกและเด็กก่อนวัยเรียนในชนบทภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (พ.ศ. ๒๕๑๕-๒๕๒๓)

โครงการนี้ได้รับทุนช่วยเหลือจากมูลนิธิฟอร์ด เป็นงานวิจัยเรื่องหนึ่งซึ่งมีผลน่าพอใจ และคิดว่าเป็นประโยชน์มาก โครงการนี้เริ่มโดยอาศัยแนวคิดจากแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ ๔ (พ.ศ. ๒๕๒๐-๒๕๒๔) ซึ่งได้ตั้งเป้าหมายที่จะปรับปรุงสภาวะโภชนาการของประชาชน โดยเฉพาะทารกเด็กก่อนวัยเรียนและหญิงมีครรภ์

วัตถุประสงค์การวิจัยก็เพื่อที่จะศึกษาหารูปแบบในการปรับปรุงสภาวะโภชนาการของทารก เด็กก่อนวัยเรียน หญิงมีครรภ์และให้นมบุตร โดยใช้ข่างานสาธารณสุข เกษตร พัฒนาชุมชน และการศึกษาที่มีอยู่แล้วในท้องถิ่น

รูปแบบของการวิจัย ได้กระทำในรูปการวิจัยปฏิบัติการ โดยให้ชุมชนและข่างานของรัฐเป็นผู้ดำเนินงานเอง ส่วนผู้วิจัยทำหน้าที่กระตุ้น ประสานงาน ให้คำแนะนำและเก็บรวบรวมข้อมูลต่างๆ เป็นระยะ

สำหรับวิธีการวิจัย ได้เลือกหมู่บ้านหนองไฮ อำเภอพิบูลมังสาหาร จังหวัดอุบลราชธานี ซึ่งมีประชากร ๒,๐๐๐ คน เป็นที่ศึกษาวิจัย ดังนั้น โครงการนี้จึงเป็นที่รู้จักในชื่อ “โครงการหนองไฮ” การวิจัยปฏิบัติการเริ่มโดยการอบรมผู้ช่วยพยาบาล เพื่อเข้าไปทำการรักษาพยาบาลการเจ็บป่วยต่างๆ ในหมู่บ้าน ลำดับต่อไป ได้นำโครงการส่งเสริมสุขภาพและให้ฉีดวัคซีนป้องกันโรคไปให้แก่ประชาชน ในระยะ ๑-๒ ปีที่ได้ทำกิจกรรมเหล่านี้ พบว่าความป่วยไข้ลดลงและสามารถสร้างศรัทธาแก่ชาวบ้านได้

โดยการร่วมมือกับศาสตราจารย์ ไกรสิทธิ์ ดันติศิริรินทร์ ได้มีการคิดค้นสูตรอาหารเสริมแก่เด็ก โดยเตรียมจากวัตถุดิบในท้องถิ่น ได้แก่ ข้าว ถั่ว และงา โดยนำมาคั่วเพื่อลดความชื้นและเก็บได้นาน รวมทั้งเพิ่มกลิ่นของอาหารด้วย เมื่อคั่วเสร็จแล้ว นำส่วนผสมแต่ละชนิดมาชั่งตามสัดส่วนโดยน้ำหนัก ตามสูตร ข้าว : ถั่ว : งา = ๖๐ : ๒๐ : ๑๕ แล้วนำส่วนผสมทั้ง ๓ ชนิดมาคลุกปนกัน แล้วนำไปบด ซึ่งอาจใช้เครื่องบดมือแบบท้องถิ่น หรือใช้ตำ หรือใช้เครื่องบดไฟฟ้า ซึ่งทำให้ทุ่นแรงและได้ปริมาณมาก ทั้งนี้แล้วแต่สภาพของแต่ละท้องถิ่น เมื่อบดส่วนผสมทั้งหมดแล้ว จึงนำมาบรรจุห่อ ห่อละ ๑๐๐ กรัม (หรือ ๑ ชีด ตามที่ชาวบ้านนิยมเรียก) อาหารเสริม ๑ ห่อ จะให้พลังงาน ๔๕๐ แคลอรี โปรตีน ๑๓-๑๔ กรัม และไขมัน

๑๒-๑๓ กรัม

กิจกรรมทั้งหมดนี้ เตรียมโดยแม่บ้านในหมู่บ้านนั้นๆ โดยมีเจ้าหน้าที่ของสถาบัน ๑-๒ คน สอนและให้คำแนะนำ เมื่อเตรียมเสร็จแล้วจะนำมาหุงต้มเพื่อเลี้ยงลูกๆ ของแม่บ้านที่มาเตรียมอาหารนั้นที่ศูนย์ ซึ่งกิจกรรมนี้จะจัดสัปดาห์ละ ๑-๒ ครั้ง ขึ้นอยู่กับความเหมาะสมของสภาพท้องถิ่น ส่วนอาหารเสริมที่บรรจุห่อนั้น ก็จะแจกให้แม่บ้านนำกลับไปปรุงให้เด็กที่มีภาวะขาดอาหารระดับ ๒ และ ๓ ส่วนเด็กที่มีภาวะขาดอาหารระดับ ๑ และระดับปกติ จะซื้อในราคาห่อละ ๒ บาท

ส่วนการปรุงอาหารเสริมก็คือ นำอาหารเสริม ๑ ห่อ เติมน้ำ ๓-๖ ถ้วย ขึ้นอยู่กับความต้องการชนิดเหลวหรือข้น ตามความเหมาะสมของเด็กแต่ละวัย แล้วนำมาต้มประมาณ ๑๐-๑๕ นาที

พบว่า ภายในระยะเวลาหนึ่งปีครึ่ง ภาวะโภชนาการของทารกและเด็กวัยก่อนเรียนของหมู่บ้านหนองไฮดีขึ้น กล่าวคือ ภาวะทุพโภชนาการขั้นรุนแรงได้หมดไป และขั้นไม่รุนแรงลดลงจากร้อยละ ๔๐ เหลือเพียงร้อยละ ๒๐

นอกจากนี้ ได้มีการนำอุตสาหกรรมในครัวเรือน เช่น การทอผ้า เลี้ยงไหม สานกระเป่าเสื้อ และเย็บเสื้อผ้า เข้าไปสอนด้วย เป็นการเพิ่มรายได้แก่ชาวบ้านเป็นอย่างดี

ประโยชน์ที่รับจากการวิจัยนี้ คือ ได้ใช้เป็นแนวทางในการนำไปประยุกต์ในท้องถิ่นอื่น โดยกระทรวงสาธารณสุขได้เริ่มที่จังหวัดนครราชสีมา อุตรธานี และอุบลราชธานี

โครงการหนองไฮนี้ ได้ใช้เป็นที่ยูงานและฝึกอบรมพัฒนากร บุคลากรด้านเกษตรและสาธารณสุขสำหรับชาวไทยและต่างประเทศ และผู้ร่วมงานสำคัญในโครงการนี้คือ คุณสุวรรณี (วิโรจน์สายลี) พรหมจันทร์

ผลงานวิจัยนี้ ได้รับเชิญให้ไปบรรยายทั้งในและต่างประเทศ เช่น ในการประชุมสภาโภชนาการนานาชาติ ที่ประเทศบราซิล เมื่อ พ.ศ. ๒๕๒๑ และองค์การอาหารและการเกษตรแห่งสหประชาชาติ (FAO) ก็ได้สนับสนุนให้จัดทำเป็นชุดแผ่นภาพสไลด์ประกอบแถบบันทึกเสียงเพื่อใช้ในการสาธิตทั้งในและต่างประเทศอีกด้วย

โครงการอื่นที่น่าสนใจ

๑. โครงการส่งเสริมสุขภาพและการให้โภชนศึกษาแก่ชุมชน

โครงการนี้ได้รับทุนจากมูลนิธิโพลีคสวาเกิน จึงเรียกว่า “โครงการโพลีคสวาเกิน” เป็นโครงการที่ต่อเนื่องมาจากโครงการหนองไฮ โดยที่ผลงานวิจัยโครงการหนองไฮทำให้รู้จักแนวทางและกระบวนการในการปรับปรุงภาวะโภชนาการในชุมชนชนบท โดยการให้บริการสุขภาพขั้นพื้นฐาน การให้ความรู้ด้านโภชนาการ การส่งเสริมการผลิตอาหาร และ

การเพิ่มรายได้ให้แก่ชาวบ้าน โดยใช้แรงงานซึ่งมีอยู่แล้ว แนวคิดอันดับต่อไปก็คือ คำถามที่ว่า “ถ้าไม่แก้ไขความยากจนของประชาชนจะไม่มีทางแก้ไขปัญหาโภชนาการนั้น เป็นความจริงหรือ?” การศึกษานี้ได้กระทำในชุมชนหนึ่ง ในอำเภวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี ผลการวิจัยเรื่องนี้ให้คำตอบว่า ถ้าแม้เศรษฐกิจจะยังไม่เปลี่ยนแปลง ก็ยังมีทางที่จะปรับปรุงสภาวะโภชนาการของประชาชนได้ โดยสอนให้ประชาชนรู้จักผลิตและกินอาหารที่มีประโยชน์ นอกจากนี้ การส่งเสริมสุขภาพแก่ประชาชนโดยการรักษาพยาบาลอย่างง่าย ๆ เช่น การให้ยาถ่ายพยาธิ การฉีดวัคซีนป้องกันโรค และการวางแผนครอบครัว (องค์ประกอบของงานสาธารณสุขมูลฐาน) จะช่วยยกระดับสภาวะโภชนาการของประชาชนได้

๒. โครงการหาแนวทางการให้โภชนศึกษาแก่ประชาชนอย่างมีประสิทธิภาพ

โครงการนี้ได้รับทุนวิจัยจากสโมสรโรตารีระหว่างชาติ และบริษัทโคคาโคล่า สหรัฐอเมริกา โดยทำการศึกษาหาทฤษฎีที่เหมาะสมในการปรับปรุงและเปลี่ยนแปลงเจตคติและพฤติกรรมการกินในเด็กวัยก่อนเรียนร่วมกับการให้โภชนศึกษาแก่แม่ โดยใช้สื่อการศึกษา คือ วิทยู/หรือวีดีโอเทป ผู้ที่เป็นหลักในการทำการวิจัยครั้งนี้ คือ มิสซิน แอนเดอร์สัน คุณสุทธิลักษณ์ สมิตะสิริ และแพทย์หญิงสาคร ธนमितต์

๓. โครงการวิจัยเรื่องการใช้พลังงานระหว่างตั้งครรภ์ของหญิงในชนบท

เป็นโครงการศึกษาร่วมกันระหว่างประเทศไทย แอฟริกา อังกฤษ และเนเธอร์แลนด์ เพื่อศึกษาปริมาณแคลอรีที่ต้องการตลอดเวลาดังครรภ์ โครงการนี้ได้รับทุนช่วยเหลือจากมูลนิธิเนสเลย์ โครงการนี้มีผู้ร่วมงานที่สำคัญ คือ นายแพทย์วิชัย ดันไพจิตร

๔. โครงการศึกษาบริโภคนิสัยของคนไทย

โครงการนี้ได้รับทุนสนับสนุนจากองค์การอาเซียนเพื่อศึกษาบริโภคนิสัย ซึ่งมีความสำคัญต่อสุขภาพ โดยทำหน้าที่เป็นผู้ประสานงานให้แก่นักวิจัยส่วนภูมิภาค คือ ภาคเหนือ โดยวิทยาลัยครูเชียงใหม่ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือโดยมหาวิทยาลัยขอนแก่น ภาคตะวันออกเฉียงใต้ โดยมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ และภาคใต้โดยมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

งานวิจัยต่างๆ ดังที่ได้กล่าวมาแล้วข้างต้น ล้วนเป็นโครงการใหญ่ที่ไม่สามารถจะดำเนินการให้สำเร็จลงแต่เพียงผู้เดียวได้ ผลงานทั้งหมดที่เกิดขึ้นได้รับความร่วมมือทั้งในด้านความคิด กำลังกาย กำลังใจ ตลอดจนการสละเวลาช่วยเหลือจากบรรดาผู้ร่วมงาน ทั้งในและนอกคณะแพทยศาสตร์ โรงพยาบาลรามาธิบดี เป็นจำนวนมาก โดยเฉพาะแพทย์หญิงสาคร ธนमितต์

ตลอดเวลาที่ทำการค้นคว้าทางวิชาการนับตั้งแต่เป็นคณบดี คณะแพทยศาสตร์ โรงพยาบาลรามาธิบดี จนเป็นผู้อำนวยการสถาบันวิจัยโภชนาการ มหาวิทยาลัยมหิดล เป็นระยะเวลาประมาณ ๑๕ ปีนั้น งานโภชนศาสตร์ได้เจริญก้าวหน้าขึ้นเป็นลำดับ นอกจากเป็นที่

ยอมรับในประเทศแล้ว ยังเป็นที่ยอมรับจากนานาประเทศอีกด้วย โดยได้รับการยกย่องให้เป็นสถาบันการศึกษาโภชนาศาสตร์ร่วมกับมหาวิทยาลัยสหประชาชาติ (UNU) ให้เป็นแหล่งฝึกอบรมระดับหลังปริญญาสำหรับนักศึกษานานาชาติ ตั้งแต่ พ.ศ. ๒๕๒๓ เป็นต้นมา และในปีเดียวกันนั้นเอง ก็ได้เป็นสถาบันการศึกษาสมทบร่วมกับมหาวิทยาลัยควีนสแลนด์ ประเทศออสเตรเลีย ในการผลิตมหาบัณฑิตทางโภชนาการชุมชน

ผลงานของ ศาสตราจารย์ อารี วัลยะเสวี และคณะผู้ร่วมวิจัยของท่านสะท้อนให้เห็นการบุกเบิกและแนวทางการใช้องค์ความรู้ที่เกิดจากการวิจัยเพื่อมุ่งแก้ปัญหาโภชนาการและพัฒนากำลังคนของประเทศอย่างต่อเนื่อง รวมทั้งได้พยายามเข้าถึงพื้นฐานของปัญหาอย่างแท้จริง ผลงานที่ผ่านมาเป็นการใช้ประโยชน์จากระเบียบวิธีวิจัยทางวิทยาศาสตร์พื้นฐาน วิทยาศาสตร์ประยุกต์และสังคมศาสตร์ เข้าร่วมกันอย่างเหมาะสม และเกิดประโยชน์สูงสุดเป้าหมายเพื่อแก้ปัญหาของประเทศ ซึ่งผลงานนี้เป็นที่ยอมรับทั้งในระดับประเทศและระดับนานาชาติ

อาจารย์เป็นผู้นำทางวิชาการที่สำคัญยิ่งท่านหนึ่งของประเทศ จากผลงานในฐานะผู้ก่อตั้งสถาบันการศึกษา คือ การก่อตั้งคณะแพทยศาสตร์ โรงพยาบาลรามารับดี คณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ และสถาบันวิจัยโภชนาการ และเป็นผู้นำทางด้าน การวิจัยเพื่อแก้ปัญหาโภชนาการในเด็ก คือ การค้นหาสาเหตุและแนวทางป้องกันโรคนี้ใน กระเพาะปัสสาวะ และทพโภชนาการ ซึ่งเป็นงานที่ตอบสนองการแก้ปัญหาเร่งด่วน และ สร้างผลงานที่เกิดประโยชน์กับประเทศและประเทศกำลังพัฒนาทั่วโลก

อาจารย์เป็นแพทย์ ครู และนักวิชาการที่ศิษย์และผู้ร่วมงานเคารพรัก อาจารย์มี วิสัยทัศน์ที่กว้างไกล สนับสนุนและส่งเสริมพัฒนาบุคคลให้มีจิตสำนึกเพื่อส่วนรวม อาจารย์ ให้ความสำคัญกับการถนอมใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างเหมาะสม มีประสิทธิภาพ และให้เกิด ประโยชน์อย่างเต็มที่ อาจารย์ใช้เมตตาธรรม ให้กำลังใจ ร่วมคิด ร่วมทำงานในภาวะที่มี อุปสรรคโดยไม่ทอดทิ้ง

คณะกรรมการคัดเลือกและเผยแพร่ผลงานดีเด่นของชาติ

ในคณะกรรมการเอกลักษณ์ของชาติ สำนักนายกรัฐมนตรี จึงเห็นสมควรยกย่องให้

ศาสตราจารย์ อารี วัลยะเสวี

เป็นบุคคลดีเด่นของชาติ สาขาการพัฒนาสังคม (ด้านสาธารณสุข)

ประจำปีพุทธศักราช ๒๕๓๙



นายไสภณ สุภาพงษ์

บุคคลดีเด่นของชาติ สาขาพัฒนาเศรษฐกิจ (ด้านเศรษฐกิจชุมชน)

ประจำปีพุทธศักราช ๒๕๓๙



เลมอนฟาร์มและธุรกิจชุมชน



ร้านเลมอนฟาร์ม สาขาพระรามเก้า



แปลงผักปลอดสารพิษ ที่ร้านเลมอนฟาร์ม
สาขาพระรามเก้า



จำหน่ายผักปลอดสารพิษจากชุมชน



สินค้าหัตถกรรม สินค้าท้องถิ่น
ส่งมาจำหน่ายที่ร้านเลมอนฟาร์ม



ผลิตภัณฑ์เต้าเจี้ยวจากกลุ่มชาวบ้าน บ้านนายว
จ.ฉะเชิงเทรา ส่งมาจำหน่ายที่ร้านเลมอนฟาร์ม

ปั้มน้ำมันชุมชน

ให้ข้อแนะนำแก่กลุ่มสหกรณ์ใน
โอกาสแวะเยี่ยมกิจการปั้มน้ำมัน
ชุมชน



ปั้มน้ำมันสหกรณ์การเกษตร
สันป่าตอง จังหวัดเชียงใหม่
สมาชิกกว่า ๘,๐๐๐ ครอบครัว

ปั้มน้ำมันขนาดเล็กที่ชุมชนเป็น
เจ้าของดำเนินการกิจการ



ภายใต้ยุคโลกาภิวัตน์ ประเทศไทยควรจะมีการปรับทิศทางการพัฒนาประเทศไปอย่างไร เป็นสิ่งที่ท้าทายความสามารถของนักพัฒนาประเทศเป็นอย่างมาก อย่างไรก็ตาม ในปัจจุบันกล่าวได้ว่า ภาคเอกชนได้มีส่วนชี้นำทิศทางการพัฒนาประเทศอย่างมาก รวมทั้งมีนักคิด นักพัฒนาที่มีความสามารถแก้ไขปัญหาเศรษฐกิจและสังคมให้กับประเทศแบบแฝงอยู่ในภาคนี้มากด้วยเช่นกัน นายโสภณ สุภาพงษ์ เป็นผู้บริหารภาคเอกชนท่านหนึ่งที่ถือได้ว่ามีวิสัยทัศน์ในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ โดยเฉพาะด้านชนบทและสิ่งแวดล้อมที่กว้างไกล ตำแหน่งผู้จัดการใหญ่ บริษัทบางจากปิโตรเลียม จำกัด (มหาชน) ไม่ได้ทำให้ท่านผู้นี้จำกัดอยู่แต่คำว่า ธุรกิจ กำไร ขาดทุน ของบริษัทอย่างเดียว แต่กลับทำให้เขาสามารถสร้างสรรค์สังคม โดยเฉพาะชนบท ชุมชนชนบทของประเทศ ทั้งนี้ด้วยจิตสำนึกที่ดีงาม อันเป็นลักษณะเด่นของคนไทยส่วนมาก แต่ค่อนข้างนำออกมาใช้น้อย นายโสภณ สุภาพงษ์ มีบทบาทการนำและประสานประโยชน์ของบริษัทกับความอยู่รอดของเกษตรกรผู้ใช้น้ำมัน จึงเกิดขึ้นในรูปของ “ปั้มชุมชนบางจาก” โครงการเพื่อส่งเสริมให้เกษตรกรมีปั้มน้ำมันเป็นของตนเอง และโครงการเศรษฐกิจพอเพียง เลมอนฟาร์ม-ส่งเสริมตลาดสินค้าชุมชน

นายโสภณ สุภาพงษ์ เกิดเมื่อวันที่ ๑๒ กันยายน พ.ศ. ๒๕๔๙ เป็นบุตรอดีตรองราชการกระทรวงมหาดไทย นายมงคลและนางฉวีวรรณ สุภาพงษ์ เริ่มการศึกษาชั้นประถมปีที่ ๑ จนถึงมัธยมศึกษาปีที่ ๖ ที่โรงเรียนเซนต์คาเบรียล ศึกษาชั้นเตรียมอุดมศึกษาที่โรงเรียนเตรียมอุดม จบในปี พ.ศ. ๒๕๐๗ และสอบเข้าเรียนต่อคณะวิศวกรรมศาสตร์ สาขาวิศวกรรมไฟฟ้า จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และจบการศึกษาในอีก ๔ ปีต่อมา จบหลักสูตรป้องกันราชอาณาจักร ภาครัฐร่วมเอกชน (ปรอ.) วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร ด้วย

สำหรับชีวิตครอบครัวนั้น นายโสภณ สุภาพงษ์ สมรสกับคุณอริยรัตน์ สุภาพงษ์ เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๒๔ ปัจจุบันคุณอริยรัตน์เป็นผู้จัดการศูนย์ฝึกอบรมเครือข่ายซีเมนต์ไทย มีธิดา ๒ คน คือเด็กหญิงเหมือนแพรว สุภาพงษ์ วัย ๑๔ ปี กำลังเรียนอยู่ที่โรงเรียนบดินทร์เดชา (สิงห์ สิงหเสนี) และเด็กหญิงพิมพ์แข สุภาพงษ์ วัย ๑๐ ขวบ กำลังเรียนอยู่ที่โรงเรียนอุดมศึกษา

นายโสภณ สุภาพงษ์ สมัยคร่ำหวอดทำงานที่บริษัทผลิตและจำหน่ายน้ำมันเอสโซ่ ซึ่งเป็นบริษัทผลิตและค่าน้ำมันระดับโลก สัมผัสประสบการณ์และความชำนาญในหลายหน้าที่ทั้งในด้านการตลาด การวางแผน การดูแลโรงกลั่น และหน้าที่อื่น ด้วยความขยันและใฝ่รู้ จนเรียกได้ว่ามีความชำนาญมากคนหนึ่งของบุคลากรซึ่งเป็นคนไทย โดยที่ได้ฝึกความชำนาญกับบริษัทน้ำมันเอสโซ่อยู่ถึง ๑๒ ปี

เมื่อรัฐบาลก่อตั้งการปิโตรเลียมแห่งประเทศไทย (ปตท.) จึงได้ออกมารับตำแหน่งรองผู้ว่าการในปี พ.ศ. ๒๕๒๓ ในช่วงซึ่ง ดร. ทองฉัตร หงส์ถาวรภักดิ์ เป็นผู้ว่าการ ขณะนั้น

นายโสภณ สุภาพงษ์ มีอายุเพียง ๓๔ ปี

ท่านทำงานด้วยความรอบรู้และสามารถยิ่ง ขณะนั้นโรงกลั่นน้ำมันบางจากของทหาร ดำเนินกิจการขาดทุนมากกว่า ๔,๐๐๐ ล้านบาท เป็นที่น่าหนักใจยิ่ง พลเอกเปรม ติณสูลานนท์ ได้รับรายงานถึงความซื่อตรงหลักแหลมรู้เท่าทันกระบวนการค่าน้ำมันระดับโลก จึงเชิญไปพบและขอให้ดำรงตำแหน่งกรรมการผู้จัดการใหญ่ บริษัทโรงกลั่นน้ำมันบางจาก ในขณะที่มีอายุได้ ๓๔ ปี ท่านได้รับโอวาทจาก ฯพณฯ นายกรัฐมนตรี พลเอกเปรม ติณสูลานนท์ ด้วยถ้อยคำสั้นๆ ว่า “อ้อ คนนี้เธอชื่อโสภณ คุณทำของคุณเองไปนะ มีปัญหาบอกผมก็แล้วกัน”

บริษัทบางจากปิโตรเลียม จำกัด (มหาชน) ถือกำเนิดมาจากกิจการโรงกลั่นน้ำมันของรัฐที่ประสบกับการขาดทุนหลายพันล้านบาท จนไม่มีบริษัทน้ำมันแห่งใดรับซื้อ แม้กระทั่งการปิโตรเลียมแห่งประเทศไทย (ปตท.) ก็ไม่อยากเข้าไปรับภาระ จนกระทั่งพลเอกเปรม ติณสูลานนท์ นายกรัฐมนตรีในขณะนั้น ต้องตัดสินใจให้ตั้งบริษัทขึ้นมาซื้อกิจการ โดยมีกระทรวงการคลังเป็นผู้ถือหุ้นใหญ่ในระยะแรก พร้อมกับส่งมืออาชีพเข้าไปแก้ไขปัญหาคือ นายเกษม จาติกวณิชช์ เป็นประธาน นายโสภณ สุภาพงษ์ รองผู้ว่าการ ปตท. ในขณะนั้น เป็นกรรมการผู้จัดการใหญ่ ด้วยคำมั่นสัญญาที่ได้ให้ไว้กับรัฐบาลว่าภายใน ๕ ปี จะฟื้นโรงกลั่นแห่งนี้ให้กลับมามีกำไร

ปี ๒๕๒๗ จัดทะเบียนก่อตั้งบริษัทบางจากปิโตรเลียม จำกัด ด้วยทุนจดทะเบียนเริ่มแรก ๒๐ ล้านบาท เริ่มดำเนินการอย่างเป็นทางการ ๑ เมษายน ๒๕๒๘

แทนการให้คนออกเพื่อลดภาระขาดทุนและแทนการรับผู้เชี่ยวชาญต่างชาติที่ธนาคารโลกส่งเข้ามาช่วยเหลือกว่า ๓๐ คน พร้อมเงินกู้อีก ๕,๐๐๐ ล้านบาท ผู้บริหารบางจากเลือกที่จะศึกษาสภาพของปัญหาแท้จริงเสียก่อน

แล้วก็พบว่า ส่วนที่จะต้องซ่อมแซมเป็นลำดับแรกไม่ใช่ตัวโรงกลั่น และไม่ใช่เงินที่จะมาซื้อเครื่องมือใหม่ หากเป็นใจคนในโรงกลั่นแห่งนี้ที่ต้องการผู้ซ่อมแซมอย่างเร่งด่วน เพราะที่นี้มีแต่ใจที่ท้อถอย มองไปทางไหนเห็นแต่ความสูญเสีย ไม่มีสิ่งยึดเหนี่ยว และหมดสิ้นความภาคภูมิใจแม้แต่จะบอกใครๆ ว่าทำงานที่ไหน

ใจของผู้บริหารในฐานะผู้ซ่อม และใจของพนักงานผู้รับซ่อม ตกลงที่จะเริ่มต้นด้วยกัน โดยมีความเชื่อร่วมกันว่า จะช่วยกันคิดอ่าน จะยืนอยู่บนขาของตนเอง จะประหยัด และจะอยู่อย่างคนอยู่ในบ้าน พื้นฐานของคนไทยโดยทั่วไปนั้น รักบ้าน ยามผิดพลาดท้อถอย จะกลับบ้าน เพราะบ้านเป็นกำลังใจ ที่ไม่ใช่ตัวบ้าน ไม่ใช่ขนาดของบ้าน แต่เป็นคนในบ้านที่ประกอบกันขึ้นมาเป็นบ้าน บ้านในความหมายของผู้บริหาร คือ การทำงานร่วมกันด้วยความอบอุ่นและความสุข ระหว่างการเริ่มต้นด้วยดี ก็เกิดอุบัติเหตุไฟไหม้ภายในโรงกลั่นที่ไม่

ใช้ครั้งแรก แทนการหาตัวคนรับผิดชอบ ผู้บริหารกลับให้ทุกคนในโรงกลั่นไปหาสาเหตุแห่งการเกิดเพื่อป้องกันไม่ให้เกิด เพราะการหาตัวก็จะมีแต่เรื่องแก้ตัวไม่จบสิ้น นับจากวันนั้นจนถึงวันนี้ ไม่มีอุบัติเหตุไฟไหม้ในโรงกลั่นอีกเลย และยังไม่มีฝรั่งทำงาน นอกจากคนไทยด้วยกัน

องค์กรเริ่มต้นด้วยคน ต่อสู้อุปสรรคได้ก็ด้วยกำลังใจของคน แต่กำลังใจที่เข้มแข็งและมั่นคงไม่ได้มาจากแรงจูงใจเพราะไม่ยั่งยืน หากเป็นแรงบันดาลใจที่คนใฝ่ฝันจะทำให้สิ่งดีอันเป็นหน้าที่ของผู้บริหาร จะเป็นผู้นำ ที่สำคัญต้องกระทำเป็นตัวอย่างด้วย เพียงปีเศษเท่านั้น นอกจากจะหลุดพ้นจากการขาดทุนแล้ว ยังมีผลกำไรในการประกอบการอีกด้วย

เมื่อเป็นไม้ใหญ่ต้องให้ร่มเงา ไม่อาจปฏิเสธได้ว่า การทำธุรกิจต้องมีกำไร บางจากก็เช่นเดียวกัน แต่ก็ยังเห็นว่า ความสำเร็จจะต้องไม่ใช่สิ่งสำคัญไปกว่ากระบวนการอันนำมาซึ่งความสำเร็จ เมื่อใดที่ยึดเอาความสำเร็จเป็นสาระ เมื่อนั้นคนอาจกระทำทุกวิถีทางให้เกิดความสำเร็จ โดยไม่คำนึงถึงวิธีการว่าจะดีเลวแค่ไหน วัฒนธรรมองค์กรที่ผู้บริหารบางจากเริ่มต้นปลูกฝังนับแต่วันแรก คือการชี้ให้ทุกคนในบ้านหลังใหญ่ได้ตระหนัก ไม่ว่าวิธีการใดจะต้องเป็นวิธีการที่ดี เพราะวิธีการไม่ได้จบแค่เรื่องของงาน หากยังสะท้อนไปถึงวิถีชีวิต หรือเป็นตัวกำหนดการดำเนินชีวิตของคนด้วย

ถ้อยคำที่เป็นเพียงแง่คิดซึ่งจับต้องไม่ได้ แต่กลับมีผลพวงให้เห็นเป็นรูปธรรมก็คือ เมื่อครั้งที่บางจากเริ่มต้นประกอบการ ผู้บริหารได้เปรียบเทียบให้พนักงานนึกถึงตนเองเป็นเมล็ดพืชที่มีคนรดน้ำบังแดดให้ เมื่อเมล็ดพืชเติบโตเป็นต้นไม้ใหญ่ หน้าที่จะต้องเปลี่ยนไป นั่นคือ จะต้องให้ร่มเงาแก่เด็กมาเล่นได้ บังพายุบังฝนให้คนอื่นได้ และกิ่งก้านสาขาจะต้องไม่ระรานใครด้วย

ที่กล่าวว่าเป็นรูปธรรมอันพิสูจน์ได้นั้น หากใครได้เยือนโรงกลั่นบางจาก จะเห็นต้นไม้จะเห็นสวนครัวที่พนักงานปลูกกินแล้วยังเหลือขายโดยปราศจากสารพิษ ไม่ใช่เรื่องฉาบฉวย แม้คนนอกก็ยังมาขอรับการอบรม และจะเห็นนกสารพัดชนิดมากมาย โดยเฉพาะหน้าหนาว นกหมีนตัวท่ามกลางสภาพโรงกลั่นที่ดูน่าสะพรึงกลัว ชวนให้นึกถึงควีน นึกถึงความร้อน นึกถึงสารเคมีที่เป็นพิษ ทำไมต้นไม้จึงเติบโตใหญ่ให้ร่มเงา ทำไมพืชผักสวนครัวงอกงาม ทำไมนกจึงมาอยู่อาศัย

นั่นเพราะโรงกลั่นบางจากไม่ได้เป็นเช่นที่อาจมีผู้รู้สึกนึกคิด เพราะคนที่นี่คอยดูแลรักษาสิ่งแวดล้อม ไม่ให้ความร้อนจากโรงกลั่นมากเกินไป ความร้อนน้อยเท่าไรก็ประหยัดพลังงานในการผลิตมากเท่านั้น เมื่อมีความร่มเย็น นกก็มาอยู่อาศัย ต้นไม้ใบหญ้าก็เติบโต สิ่งเหล่านี้คนที่ทำออกมาจากใจที่ไม่ต้องมีใครมากำกับดูแล ต้นไม้ใบหญ้า พืชผัก และนกจึงเป็นผลสะท้อนวิถีการทำงานของคนในองค์กรนี้ที่อยากจะเสกสรรปั้นแต่งได้ นี่คือการดำเนิน

ธุรกิจของบางจากที่คำนึงถึงวิธีการเป็นสำคัญ แล้วให้เป้าหมายเป็นผลที่ได้มาจากวิธีการคำนึงถึงสภาพการทำงานและกระบวนการที่รวมกันเป็นวัฒนธรรมองค์กร อันสะท้อนต่อไปยังการดำรงชีวิตของคนในองค์กร เมื่อกระบวนการทำให้พนักงานมีความสุข สิ่งก็ตามมาก็คือผลิตภัณฑ์และบริการซึ่งมีมาตรฐานและคุณภาพในที่สุด ข้างต้น คือ ๑๑ ปี ของบางจากกับภาพพจน์อันยั่งยืนที่เกิดขึ้นด้วยหลักธรรม บางจาก เป็นรัฐวิสาหกิจในสังกัดกระทรวงอุตสาหกรรม เป็นบริษัทจดทะเบียนหมวดพลังงานในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย เมื่อ ๒ สิงหาคม ๒๕๓๗ มีกระทรวงการคลังเป็นผู้ถือหุ้นใหญ่ร้อยละ ๔๘ ปตท. ร้อยละ ๒๔, ธนาคารกรุงไทยร้อยละ ๘ และประชาชนทั่วไปร้อยละ ๒๐ ธุรกิจหลักจำหน่ายน้ำมันสำเร็จรูปและโรงกลั่นน้ำมันขนาด ๑๒๐,๐๐๐ บาร์เรลต่อวัน โดยมียอดขายในปี ๒๕๓๘ ที่ผ่านมา ๓๓,๓๖๕ ล้านบาท

ข้อมูลบริษัทบางจากปิโตรเลียม จำกัด (มหาชน)

เริ่มกิจการ	- เมษายน ๒๕๒๘
ผู้ถือหุ้น	- กระทรวงการคลัง ๔๘%
	- การปิโตรเลียมแห่งประเทศไทย ๒๔%
	- ธนาคารกรุงไทย ๘%
	- ประชาชนทั่วไป ๒๐%
กิจการ	- บริษัทจำหน่ายน้ำมันสำเร็จรูป บริหารกิจการโรงกลั่นน้ำมันขนาด ๑๒๐,๐๐๐ บาร์เรลต่อวัน และจัดจำหน่ายสินค้าอุปโภค บริโภค
ยอดขาย	- ๔๐,๐๐๐ ล้านบาท (ปี ๒๕๔๐)
บริษัทร่วมทุน	- บริษัท มงคลชัยพัฒนา จำกัด บริหารกิจการเครือข่ายการจำหน่ายสินค้าไทยจากชุมชนสู่ผู้บริโภค
	- บริษัท บางจากกรีนเนท จำกัด บริหารสถานีบริการน้ำมันบางจาก และ เลมอนกรีน มินิมาร์ท
	- บริษัท บางจากกรีนไลน์ จำกัด บริหารการจัดส่งน้ำมันในไทยและต่างประเทศ
	- บริษัท บางจากเพาเวอร์ จำกัด ผลิตและจำหน่ายกระแสไฟฟ้าให้การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย
	- บริษัท ขนส่งน้ำมันทางท่อ จำกัด (ร่วมถือหุ้น ๑๗%) บริหารกิจการไฮเปอร์มาร์เก็ต

ลูกค้า	- ประชาชนทั่วไป โดยผ่านสถานีบริการน้ำมันบางจาก และสถานีบริการน้ำมันของผู้แทนจำหน่ายทั่วประเทศ และร้านค้าเลมอนกรีน - ภาคอุตสาหกรรม เช่น โรงงานอุตสาหกรรมต่างๆ - ภาคขนส่งและบริการ เช่น สายการบิน เรือเดินสมุทร โรงแรม - ภาคเกษตรกรรม โดยผ่านปั๊มน้ำมันบางจาก
ที่ตั้ง	- สำนักงานใหญ่ : ๓๘ ถ. ศรีนครินทร์ เขตประเวศ กรุงเทพฯ ๑๐๒๖๐ โทรศัพท์ ๓๐๑-๐๐๔๗ โทรสาร ๓๐๑-๒๗๒๖, ๓๐๑-๓๘๕๙
รางวัล	- มาตรฐาน ISO 14001 -PETROLEUM REFINING ระบบการจัดการสิ่งแวดล้อมในกระบวนการผลิตทุกระบบ ปี ๒๕๔๐ - รางวัลกิตติคุณสัมพันธ์ “สังข์เงิน” (องค์กรที่มีภาพพจน์ดีเด่น) ปี ๒๕๓๘ - รางวัลสถานประกอบการที่ปฏิบัติตามมาตรการผลกระทบสิ่งแวดล้อมและติดตามตรวจสอบคุณภาพสิ่งแวดล้อม ปี ๒๕๓๘ - รางวัลสถานประกอบการดีเด่น ด้านความปลอดภัยปี ๒๕๓๘ - อุตสาหกรรมดีเด่น ประเภทบริหารความปลอดภัยประจำปี ๒๕๓๗ - รางวัลออกแบบบรรจุภัณฑ์ยอดเยี่ยมแห่งเอเชีย (น้ำมันเครื่องกรีน่า) ปี ๒๕๓๖ - บริษัทพิทักษ์สิ่งแวดล้อมดีเด่น ปี ๒๕๓๔ - บริษัทประหยัดพลังงานดีเด่น ปี ๒๕๓๓

บางจากฯ ปี ๒๕๔๐

ปี ๒๕๔๐ เป็นปีที่ประเทศไทยประสบปัญหาวิกฤตทางการเงินและเศรษฐกิจ การใช้
น้ำมันเชื้อเพลิงของภายในประเทศมีอัตราเติบโตลดลงเหลือ ๐.๕%

กิจการบางจากฯ ในรอบปีโดยสรุป

• การตลาด

- ปริมาณการจำหน่ายน้ำมันรวม ๖,๓๕๐ ล้านลิตร เพิ่มขึ้น ๘% โดยเฉพาะในตลาดค้าปลีก บางจากฯ ขยายตัว ๑๗%

- รายได้จากการจำหน่ายน้ำมัน สินค้าและบริการ รวม ๓๙,๒๙๑ ล้านบาท เพิ่มขึ้น ๑๙%

- กำไรจากการดำเนินงานก่อนรายการพิเศษ ๑,๔๐๙ ล้านบาท

• การผลิต

- กระบวนการผลิตทุกระบบในโรงกลั่นของบริษัทฯ ได้รับมาตรฐานการจัดการ

สิ่งแวดล้อม ISO 14001-PETROLEUM REFINING

- ทำสถิติความปลอดภัยในการปฏิบัติงานครบ ๕.๘ ล้านชั่วโมง-คน โดยไม่มีอุบัติเหตุ

• การร่วมฟื้นฟูเศรษฐกิจพอเพียงสำหรับชุมชนเพื่อการพึ่งตนเอง

- ให้องค์กรชุมชน ๖๐๐ กลุ่ม ซึ่งมีสมาชิกประมาณ ๑ ล้านครัวเรือนร่วมค้าขาย และเป็นเจ้าของและดำเนินกิจการปั๊มน้ำมันบางจาก ร้านค้า รถขนส่งน้ำมัน และตัดเย็บเสื้อผ้า ดำเนินการเป็นปีที่หก

- รับสินค้าจากชุมชนเข้ามาจำหน่ายในร้านค้าของบริษัทฯ และสนับสนุนการช่วยเกษตรกรไทยโดยเลือกใช้สินค้าเกษตร เช่น ไข่ไก่ ส้ม ข้าวสาร ฯลฯ เป็นของส่งเสริมการตลาดที่ปั๊มบางจาก ซึ่งเป็นการรณรงค์การใช้สินค้าไทยเพื่อประหยัดเงินตราต่างประเทศ พร้อมกับเป็นการช่วยให้เกษตรกรมีรายได้เพิ่มขึ้น

- บริษัท บางจากฯ และบริษัท มงคลชัยพัฒนา จำกัด ร่วมดำเนินการร้านค้าและปั๊มน้ำมัน ต่อเนื่องกับทฤษฎีใหม่และเศรษฐกิจพอเพียง ตามแนวพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว

- เผยแพร่รัฐธรรมนูญที่ปั๊มบางจากแก่ประชาชนทั่วไปอย่างกว้างขวาง ซึ่งช่วยให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมในการจัดทำรัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบัน

ลักษณะการประกอบธุรกิจ

โครงสร้างรายได้

ในปี ๒๕๔๐ บริษัทฯ มีรายได้ ๓๙,๒๙๑ ล้านบาท เมื่อรวมรายได้ของบริษัทร่วม ๔ แห่งที่บริษัทฯ ถือหุ้นเกินกว่า ๒๐% รวมเป็น ๔๑,๔๐๙ ล้านบาท รายได้ของบริษัทฯ และบริษัทร่วมในปี ๒๕๓๙ และ ๒๕๔๐ จำแนกได้ดังนี้

ผลิตภัณฑ์/ บริการ	ชื่อบริษัท	อัตราส่วน การถือหุ้น(%)	ปี ๒๕๓๙		ปี ๒๕๔๐	
			ล้านบาท	ร้อยละ	ล้านบาท	ร้อยละ
น้ำมัน สินค้าอุปโภค/ บริโภคจากชุมชน น้ำมัน/สินค้า อุปโภค-บริโภค บริการขนส่ง ไฟฟ้า	บริษัท บางจากปิโตรเลียม จำกัด (มหาชน)	-	๓๓,๑๐๓	๘๔.๖	๓๙,๒๙๑	๙๔.๙
	บริษัท มงคลชัยพัฒนา จำกัด	๔๙	๑.๗	๐.๐๐๕	๒๒	๐.๐๕
	บริษัท บางจากกรีนเนท จำกัด	๔๙	๑,๔๖๓	๔.๒	๒,๐๒๗	๔.๙
	บริษัท บางจากกรีนไลน์ จำกัด	๔๙	๕๕	๐.๒	๖๗	๐.๒
	บริษัท บางจากเพาเวอร์ จำกัด	๔๐	๐.๙	๐.๐๐๓	๒	๐.๐๐๕
รวมทุกบริษัท			๓๔,๖๒๔	๑๐๐	๔๑,๔๐๙	๑๐๐

การเปลี่ยนแปลงในปี ๒๕๕๐

- บริษัทฯ ดำเนินกิจการเป็นปีที่ ๑๓ เป็นปีที่มีผลการดำเนินงานที่มีรายได้เพิ่มขึ้น โดยมีรายได้ ๓๙,๒๙๑ ล้านบาท มีกำไรจากการดำเนินธุรกิจก่อนผลขาดทุนอัตราแลกเปลี่ยน ๑,๔๐๙ ล้านบาท

- บริษัทฯ ได้เร่งขยายธุรกิจค้าปลีกผ่านเครือข่ายสถานีบริการ ภายใต้เครื่องหมายการค้าของบริษัทฯ อย่างต่อเนื่อง และได้พัฒนาคุณภาพของน้ำมันเพื่อสิ่งแวดล้อมและผลิตภัณฑ์คุณภาพใหม่ๆ เพิ่มขึ้นอีกหลายชนิด ได้แก่ ISO GREEN สูตร Hyper Clean, กรีน่าเอ็กซ์ตร้า ดี-๒, กรีน่า เกียร์ จีเอฟ, กรีน่า มารีน่า, กรีน่า ไฮดรอลิก เอดับเบิลยู, กรีน่า อีพีที, กรีน่า บี-๑๐๐ และกรีน่า เทอร์โบ

- โรงกลั่นของบริษัทฯ ผลิตอย่างมีประสิทธิภาพสูง พร้อมทั้งมีการรักษาสิ่งแวดล้อมที่ดีมาโดยตลอด ทำให้สามารถรักษาสถิติความปลอดภัยโดยไม่มีอุบัติเหตุต่อเนื่องสูงสุดถึง ๕.๘ ล้านชั่วโมง-คน โดยไม่มีอุบัติเหตุ และยังได้รับใบรับรองมาตรฐาน ISO 14001-PETROLEUM REFINING มาตรฐานการจัดการสิ่งแวดล้อมสำหรับกระบวนการผลิตทุกระบบ

- บริษัทฯ บางจากฯ และบริษัท มงคลชัยพัฒนา จำกัด ร่วมดำเนินการรื้อค้าน้ำมันดิบและป้อนน้ำมันต่อเนื่องกับทฤษฎีใหม่และเศรษฐกิจพอเพียง ตามแนวพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ

- บริษัทฯ ได้จัดทำกิจกรรมส่งเสริมสิ่งแวดล้อมและการดูแลรักษาสุขภาพของครอบครัว และส่งเสริมการทำความดี เช่น

- โครงการดูแลนกบางจาก
- โครงการสวนครัวบางจาก
- โครงการสมุนไพรเพื่อสุขภาพ
- โครงการ “รักษสุขภาพกับบางจาก”
- สนับสนุนเงินรางวัลแก่ “คนดี ศรีสังคม”

ฯลฯ

ปมชุมชนบางจาก โครงการเพื่อส่งเสริมให้เกษตรกรมีปมน้ำมันเป็นของตนเอง

ด้วยความที่มองเห็นปัญหาสำคัญของการพัฒนาประเทศ ต้องพัฒนาชุมชน ความเข้มแข็งของชุมชนจะเป็นความเข้มแข็งของสังคม จะต้องหาทางสนับสนุนให้องค์กรเกษตรกรในชุมชนเป็นเจ้าของปมน้ำมันบางจากให้ได้ทั่วประเทศ บริเวณปมจะสามารถจัดตั้งเป็นร้านค้าซื้อขายแลกเปลี่ยนสินค้าเกษตรกรรมและอุตสาหกรรมได้ด้วย เกษตรกรจะต้องสามัคคีกันรวมตัวกันลงทุนลงแรงจัดตั้งปมน้ำมัน จัดการด้วยตนเอง มีโอกาสติดต่อค้าขายตรงจากผู้ผลิต

(โรงกลั่น) ถึงผู้ใช้โดยไม่ผ่านคนกลาง จึงเกิดความพยายามเล็กๆ ทางหนึ่งในการสร้างเศรษฐกิจชุมชนให้เข้มแข็ง พี่ตนเองได้บนวิถีชีวิตที่มีความสุข ไม่เสี่ยงต่อการล้มละลาย

การสร้างเศรษฐกิจชุมชนจะเกิดขึ้นได้อย่างต่อเนื่องและยั่งยืนนั้น ต้องอาศัยความร่วมมือระหว่างกลุ่มชาวบ้าน องค์กรชุมชนต่างๆ เช่น สหกรณ์ กลุ่มเกษตรกร เป็นต้น และภาคธุรกิจที่มีประสิทธิภาพ โดยมีภาคราชการสนับสนุน

พอกกลุ่มแข็งแรง พวกเราภูมิใจ แล้วกลุ่มก็ช่วยเราได้เยอะ ให้ทั้งสินเชื่อ ส่งเสริมอาชีพ ขยายไปได้เรื่อย บั๊มน้ำมันบางจากเป็นหนึ่งในธุรกิจชุมชนที่กลุ่มเกษตรกรทำนาหายโศก จ.บุรีรัมย์ ร่วมกันเป็นเจ้าของ และแสดงออกถึงความมุ่งมั่นในการสร้างชุมชนให้เข้มแข็ง โดยการสร้างงาน สร้างรายได้ให้สามารถพึ่งตนเองทางเศรษฐกิจ ขยายสู่การอบรม พัฒนา ให้ความรู้ความคิดและสวัสดิการแก่ชุมชนในหลากหลายรูปแบบ

สหกรณ์ของเราเกือบจะถูกเลิกหรือล้มละลายไปแล้ว แต่พอเริ่มตั้งบั๊มน้ำมันก็มีสภาพดีขึ้น เราสามารถเลี้ยงตัวเองได้อย่างสบาย

บั๊มชุมชนบางจากเป็นธุรกิจสุดท้ายที่สหกรณ์การเกษตรบึงสามพัน จ.เพชรบูรณ์ คิดจะลองทำดู ผลปรากฏว่าสหกรณ์สามารถแก้ไขปัญหาหนี้สิน มีรายได้เลี้ยงองค์กรได้อย่างดี พลิกสถานการณ์มาสู่ความสำเร็จในปัจจุบัน

การดำเนินการ

องค์กรชุมชน*

๑. ทำเลที่ตั้งอยู่ติดถนน เข้า-ออกสะดวก มีพื้นที่ด้านหน้าเกิน ๖๐ ตารางวา
๒. ใช้เงินลงทุนประมาณ ๓๐๐,๐๐๐-๔๐๐,๐๐๐ บาท
๓. ที่ประชุมคณะกรรมการมีมติเห็นสมควรให้จัดตั้งบั๊มชุมชน

ผลการดำเนินการ**

๑. สามารถคืนทุนภายใน ๖-๑๒ เดือน
๒. กำไรหลังหักค่าใช้จ่ายอยู่ในระดับ ๑๐,๐๐๐-๑๐๐,๐๐๐ บาทต่อเดือน
๓. สามารถจำหน่ายน้ำมันในราคาต่ำกว่าทั่วไป

บางจาก

๑. จัดทำแบบมาตรฐานสำหรับขออนุญาตจากทางราชการและทำการก่อสร้าง
๒. ให้คำแนะนำด้านการปรับปรุงพื้นที่ รวมทั้งให้บริการทางเทคนิคและวิศวกรรมทั้งหมด
๓. จัดหาอุปกรณ์ให้ในราคาทุนหรือให้ผ่อนชำระในอัตราดอกเบี้ยต่ำเพื่อช่วยเหลือบั๊มชุมชนที่มีเงินทุนจำกัด
๔. จัดอบรมหลักสูตรการบริหารบั๊มชุมชน เทคนิคและขั้นตอนทั้งหมด โดยไม่จำเป็นต้องมีประสบการณ์มาก่อนก็สามารถทำได้
๕. จัดส่งน้ำมันคุณภาพสูงตรงจากโรงกลั่นให้อย่างสม่ำเสมอแน่นอน

* องค์กรชุมชน หมายถึง องค์กรที่มีสมาชิกเป็นคนในชุมชนมารวมตัวกัน ดำเนินกิจกรรมใดๆ เพื่อประโยชน์ของกลุ่มองค์กรและสมาชิก โดยมีคณะกรรมการซึ่งเป็นตัวแทนสมาชิก เป็นผู้กำกับดูแลการทำงาน เช่น สหกรณ์การเกษตร, สหกรณ์, กลุ่มเกษตรกร, กลุ่มแม่บ้าน, กลุ่มอาชีพและกลุ่มออมทรัพย์, มูลนิธิ, กลุ่ม/โครงการเพื่อสาธารณประโยชน์ ฯลฯ

** ขึ้นกับความต้องการใช้น้ำมันในพื้นที่ ควรมากกว่า ๑,๐๐๐ ลิตรต่อวัน หรือ ๓๐,๐๐๐ ลิตรต่อเดือน

เงินทุน

อุปกรณ์	ราคา (บาท) หลังคา ๒x๔ เมตร	ราคา (บาท) หลังคา ๓x๖ เมตร
๑. ตู้จ่ายน้ำมันมาตรฐาน มี ๑ หัวจ่าย	๘๐,๐๐๐	๘๐,๐๐๐
๒. ถังบรรจุน้ำมัน ๒๐,๐๐๐ ลิตร ๑ ใบ	๘๐,๐๐๐	๘๐,๐๐๐
๓. หลังคาคลุมบิ๊ม/แท่นถัง/ป้าย ฯลฯ	๑๓๐,๐๐๐	๒๔๐,๐๐๐
• ค่าดอกเสาเข็ม (ป้องกันถังทรุดเอียง)	๑๐,๐๐๐	๑๐,๐๐๐
รวม เงินลงทุน + ค่าขนส่ง (ไม่รวม vat)	๓๐๐,๐๐๐	๔๑๐,๐๐๐
ภาษีมูลค่าเพิ่ม (vat 7%)	๒๑,๐๐๐	๒๘,๗๐๐
รวม	<u>๓๒๑,๐๐๐</u>	<u>๔๓๘,๗๐๐</u>

หมายเหตุ

รายการ ๑ และ ๒ ในวงเงินประมาณ ๑๖๐,๐๐๐ บาท บางจากเปิดโอกาสให้องค์กรชุมชนผ่อนชำระ โดยชำระเริ่มแรก ๒๐% และผ่อนชำระที่เหลือภายใน ๑ ปี โดยเริ่มผ่อนหลังติดตั้งอุปกรณ์และเริ่มจำหน่ายไปแล้ว ๑ เดือน

ระยะเวลาคืนทุน

๑. การจำหน่ายน้ำมันดีเซลของบิ๊มชุมชนบางจาก ปกติจะมีผลกำไรเบื้องต้นลิตรละ ๕๕-๖๕ สตางค์ ขึ้นกับราคาจำหน่าย

๒. ผลตอบแทนและระยะเวลาคืนทุน ขึ้นกับปริมาณความต้องการใช้น้ำมันของกลุ่มและสมาชิก ดังนี้

ปริมาณความต้องการ (ลิตร/เดือน)	ระยะเวลาคืนทุน (เดือน)
๓๐,๐๐๐	๒๑
๕๐,๐๐๐	๑๓
๗๐,๐๐๐	๙
๙๐,๐๐๐	๗
๑๒๐,๐๐๐	๖

ขั้นตอนการดำเนินการเพื่อตั้งป๊อชมชน

ผู้ดำเนินการ	รายละเอียด	ระยะเวลา
องค์กรชุมชน	- ประชุมคณะกรรมการฯ ผ่านขั้นตอนอนุมัติภายใน - จัดส่งเอกสารดังนี้ มายังแผนกป๊อชมชน - มติที่ประชุมหรือหนังสือแจ้งความจำนงค์ตั้งป๊อชมชน - แบบประเมินข้อมูล พร้อมแผนที่โดยสังเขป - สำเนาหนังสือจดทะเบียนจัดตั้งองค์กร - สำเนาโฉนดที่ดิน	
บางจาก	พิจารณาข้อมูลเบื้องต้น, เดินทางไปตรวจสอบความเหมาะสมของสถานที่, แจ้งผลการพิจารณาเป็นลายลักษณ์อักษร	๒ สัปดาห์
องค์กรชุมชน	ปรับพื้นที่ตามคำแนะนำของบางจาก	๑-๒ สัปดาห์
บางจาก	จัดทำแบบแปลนมาตรฐานให้ เพื่อองค์กรชุมชนใช้ยื่นขออนุญาตจากทางราชการ	๒ สัปดาห์
องค์กรชุมชน	ยื่นหนังสือพร้อมแบบแปลนขออนุญาตทางราชการ	ทันที
บางจาก	ส่งเจ้าหน้าที่ไปก่อสร้างและติดตั้งอุปกรณ์	๑-๒ เดือน
องค์กรชุมชน	เริ่มเปิดบริการจำหน่ายน้ำมัน โดยบางจากจัดส่งน้ำมันตรงจากโรงกลั่นถึงป๊อชมชน ในราคาขายส่ง พร้อมส่วนลดพิเศษสำหรับป๊อชมชน	ต่อเนื่อง
บางจาก	จัดอบรมหลักสูตรการบริหารป๊อชมชนให้ความช่วยเหลือสนับสนุนด้านต่างๆ	๒ วัน ต่อเนื่อง

ความก้าวหน้าของป๊อชมชนบางจาก

- ปี ๒๕๓๓
- ป๊อชมชนขนาดเล็กแห่งแรกก่อตั้งขึ้นที่สหกรณ์การเกษตรศรีประจันต์ จังหวัดสุพรรณบุรี ปี ๒๕๓๗
 - ป๊อชมชนบางจากเริ่มพัฒนาขึ้นเป็นป๊อชมชนบางจากรุ่นพัฒนา (ป๊อขนาดมาตรฐาน จำหน่ายทุกผลิตภัณฑ์) ปัจจุบันมีป๊อชมชนบางจากเข้าร่วมโครงการป๊อชมชนรุ่นพัฒนา กว่า ๕๐ แห่ง

- ปี ๒๕๓๘
- ปื้มชุมชนบางจากเริ่มมีรถขนส่งน้ำมันเป็นของตนเอง เพื่อขยายธุรกิจค้าส่งน้ำมันไปยังจุดจำหน่ายย่อยตามร้านค้าย่อยของสมาชิก และปื้มชุมชนบางจากในทำเลที่เหมาะสมได้ เริ่มเปิดมินิมาร์ทเลมอนกรีน จำหน่ายสินค้าท้องถิ่นและสินค้าอุปโภคบริโภคโดยเน้นผลิตภัณฑ์ปลอดสารพิษเพื่อสุขภาพ
- ปี ๒๕๓๙
- มืองค์กรชุมชนเข้าร่วมโครงการปื้มชุมชนกว่า ๖๐๐ แห่ง กระจายอยู่ทั่วประเทศ
 - ประกอบด้วยสมาชิกมากกว่า ๑,๐๐๐,๐๐๐ ครัวเรือน
 - มียอดขายตั้งแต่ ๓๐,๐๐๐-๔๐,๐๐๐ ลิตรต่อเดือน
 - สมาชิกเกษตรกรได้ซื้อน้ำมันในราคาต่ำลง ๕๐ ล้านบาท ต่อปี และรับเงินเฉลี่ยคืนจากองค์กรรวม ๑๐๐ ล้านบาทต่อปี

เลมอนฟาร์ม-ร้านสินค้าชุมชน

เลมอนฟาร์ม ดำเนินการในแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงโดย บริษัท มงคลชัยพัฒนา จำกัด ลักษณะกิจการเป็นร้านสินค้าสุขภาพ (เกษตรธรรมชาติที่ผลิตจากชุมชนในชนบท) ที่มีวัตถุประสงค์เพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อชุมชนผู้บริโภคและชุมชนผู้ผลิต ดังนี้

• วัตถุประสงค์

๑. ชุมชนผู้บริโภคได้มีร้านอาหารสุขภาพที่ดีสำหรับตนเอง (จากเกษตรธรรมชาติ) และได้ช่วยครอบครัวขององค์กรชุมชนผู้ผลิต รวมทั้งเด็ก ๆ ในชนบท ผู้บริโภคได้สุขภาพกาย และสุขภาพใจ

๒. เป็นรูปแบบตัวอย่างของชุมชนผู้บริโภค (เมือง) ที่รวมตัวกันเพื่อช่วยองค์กรชุมชนผู้ผลิตในชนบท เป็นการร่วมกันสร้างรูปแบบเศรษฐกิจพอเพียงต่อเนื่องกับทฤษฎีใหม่ตามแนวทางพระราชดำรัสเพื่อช่วยกันฟื้นฟูสังคมเศรษฐกิจไทย (เชื่อมต้นทาง-ปลายทาง และพึ่งตนเอง)

• สินค้าและบริการของเลมอนฟาร์ม

สินค้าและบริการของเลมอนฟาร์มประกอบด้วย อาหารส่งเสริมสุขภาพ ผลิตภัณฑ์สมุนไพร มุมน้ำผักสุขภาพ ขนม ผลไม้แปรรูป หัตถกรรม เครื่องมือสวนครัว หนังสือ ของใช้ที่จำเป็นในชีวิตประจำวัน การบริการเอกสารความรู้ทางโภชนาการและกิจกรรมสุขภาพต่างๆ โดยมาตรฐานสินค้าที่จำหน่ายในเลมอนฟาร์ม นอกจากความอร่อยแล้วต้องมีคุณสมบัติทางสุขภาพ เช่น คุณค่าทางโภชนาการและส่งเสริมสุขภาพ ปลอดภัยจากสารพิษในกระบวนการผลิตต่างๆ อาทิ ปลอดยาฆ่าแมลง สารฟอกสี ผงชูรส สารกันบูด บอแรกซ์ ฯลฯ และไม่ทำร้ายสิ่งแวดล้อม เช่น ไม่ใช้โฟมบรรจุ เป็นต้น

ตัวอย่างสินค้าสุขภาพในร้าน ได้แก่ ผักปลอดภัยจากสารพิษ ข้าวปลอดสารพิษ ธัญพืช อาหารแห้ง อาหารแปรรูป เครื่องปรุง ขนม เครื่องดื่ม เนื้อสัตว์ ผลิตภัณฑ์สมุนไพร ฯลฯ

ที่ผ่านมา สินค้าจากชุมชนในร้านเลมอนฟาร์มได้รับความสนใจจากผู้บริโภคเป็นอย่างดี ทำให้ชุมชนหลายแห่งได้เริ่มขยายงานไปยังชุมชนใกล้เคียง ปัจจุบันเลมอนฟาร์มรับสินค้าจากโครงการสวนพระองค์สวนจิตรลดา ดอยคำ และองค์กรชุมชนต่างๆ ทั่วทุกภาค มากกว่า ๖๐ แห่ง

• การขยายสาขา

เลมอนฟาร์ม ได้เปิดจำหน่ายแล้ว ๔ สาขา ในบริเวณสถานีบริการบางจาก ประชาชื่น สาขาสองที่ถนนพหลโยธิน เชียงซอยเสนานิคม สาขาสามที่ปากซอยลาดพร้าว ๑๑๑ และสาขาสี่ที่ถนนพระรามสี่ ใกล้สามแยกพระโขนง ถัดไปในเดือนพฤศจิกายนนี้ จะเปิดสาขาห้า ซึ่งเป็นสาขาหลักขนาดใหญ่ ริมนนทบุรีนานเอกมัย-รามอินทรา โดยในปี ๒๕๕๑ จะเปิดบริการทั้งหมดรวม ๗ แห่ง และมีแผนขยายงานออกไปเป็นขั้นตอน โดยคาดว่าจะเปิดจำหน่ายเป็น ๓๖ แห่ง ในปี ๒๕๕๒

ที่สาขาหลักพระราม ๔ ตั้งอยู่บนพื้นที่ ๑๐ ไร่ ร้านเลมอนฟาร์มจะมีขนาดกว้างใหญ่ มีพื้นที่จำหน่าย ๑,๐๐๐ ตารางเมตร มีบริการครบครัน และจะเพิ่มเติมการบริการด้วยร้านอาหารสุขภาพขึ้นอีก นอกจากนั้น ในขณะนี้ได้ทำแปลงผักที่มีชื่อว่า “สวนผักเลมอนฟาร์ม (ปลอดสารพิษ)” ซึ่งปลูกผักด้วยวิธีธรรมชาติไม่ใช้สารเคมีฆ่าแมลง ขณะนี้ผลผลิตผักพระราม เก็บได้นำมาจำหน่ายที่ร้านเลมอนฟาร์มทุกสาขา และในเดือนพฤศจิกายน ผู้บริโภคจะสามารถไปเลือกซื้อผักสดและเลือกตัดต้นที่ต้องการได้ในแปลงปลูก

• เลมอนฟาร์มกับเศรษฐกิจพอเพียง

ในการส่งเสริมเศรษฐกิจพอเพียงของชุมชนนั้น การดำเนินการ ๒ ประการที่ได้ให้ความสำคัญ คือ การส่งเสริมให้เกิดการแบ่งปันพอเพียง (ดำเนินการโดยองค์กรชุมชนในชุมชน) และการมีตลาดพอเพียง (การมีองค์กรธุรกิจที่ค้าขายร่วมกัน) เลมอนฟาร์มจะเป็นตลาดหนึ่งที่จะเชื่อมโยงผู้บริโภคในเมืองและผู้ผลิตในชนบทต่อกัน ผู้บริโภคได้รับประโยชน์ด้านสุขภาพ ผู้ผลิตมีรายได้เพิ่มขึ้น อันเป็นวงจรเกื้อกูลที่ยั่งยืน ซึ่งจะมีผลให้องค์กรชุมชนพึ่งตนเอง พอแม่ได้อยู่กับลูกเป็นครอบครัว และได้ร่วมกันฟื้นฟูเศรษฐกิจ

คุณโสภณ สุภาพงษ์ เป็นผู้พยายามผลักดันแนวคิด “เศรษฐกิจชุมชน-ชุมชนเข้มแข็ง” ให้เป็นนโยบายและแนวทางในการปฏิบัติแก่หน่วยงานราชการที่รับผิดชอบ และพยายามก่อให้เกิดความร่วมมือระหว่างภาครัฐ องค์กรธุรกิจ องค์กรชุมชน NGO ในการดำเนินงานเศรษฐกิจขนาดย่อม เพื่อแก้ปัญหาความทุกข์ยากอันเกิดจากความยากจน และสร้างกระบวนการเรียนรู้แก่ชุมชน ให้ชุมชนสามารถพึ่งตนเองได้ ซึ่งได้ถูกใช้เป็นรูปแบบตัวอย่างในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมฯ ฉบับที่ ๘

นอกจากช่วยเหลือเด็กและผู้ด้อยโอกาสผ่านการบริการมูลนิธิต่างๆ แล้ว ยังได้ใช้กระบวนการทำงาน ทำธุรกิจ และการพัฒนาทุกอย่างที่เกี่ยวข้อง เพื่อแก้ปัญหาความทุกข์ ความยากจนของคนชนบทให้พึ่งตนเองได้ โดยสร้างกระบวนการทำงานแบบ “ถักทอ” กับ ภาวคิต่างๆ เพื่อสร้างความเข้มแข็งของชุมชน ซึ่งเป็นยุทธศาสตร์สำคัญในการแก้ไขปัญหา เช่น ความยากจน การล่มสลายของครอบครัวชนบท ตลอดจนปัญหาความเสื่อมโทรมของสภาพแวดล้อม

ปัจจุบันมีองค์กรชุมชน สหกรณ์ ร่วมดำเนินธุรกิจชุมชนเป็นเจ้าของกิจการร้านค้า ปั่นน้ำมัน รถขนส่งน้ำมัน สินค้า ฯลฯ กับบริษัทมากกว่า ๕๐๐ องค์กรชุมชน ซึ่งมีจำนวนครัวเรือนเป็นสมาชิกมากกว่า ๑ ล้านครัวเรือน ทำให้พ่อแม่ลูกได้อยู่ร่วมกันในชนบทได้

**คณะกรรมการคัดเลือกและเผยแพร่ผลงานดีเด่นของชาติ
ในคณะกรรมการเอกลักษณ์ของชาติ สำนักนายกรัฐมนตรี จึงเห็นสมควรยกย่องให้**

**นายโสภณ สุภาพงษ์
เป็นบุคคลดีเด่นของชาติ สาขาพัฒนาเศรษฐกิจ (ด้านเศรษฐกิจชุมชน)
ประจำปีพุทธศักราช ๒๕๓๙**



ศาสตราจารย์ เทียนฉาย กีระนันท์

บุคคลดีเด่นของชาติ สาขาพัฒนาเศรษฐกิจ

(ด้านเศรษฐศาสตร์ทรัพยากรมนุษย์)

ประจำปีพุทธศักราช ๒๕๓๙







แนวนโยบายแห่งชาติที่ระบุในมาตรา ๘๖ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๑๗ ความว่า “รัฐพึงวางนโยบายประชากรให้เหมาะสมกับทรัพยากรธรรมชาติ ภาวะทางเศรษฐกิจและสังคม และความเจริญในวิทยาการ เพื่อประโยชน์ในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมเพื่อความมั่นคงของรัฐ” นั้น ทำให้เกิดการปฏิวัติทางประชากรของชาติภายในเวลาต่อมาจนถึงปัจจุบัน เศรษฐกิจซึ่งดูเหมือนจะเป็นสิ่งไกลตัวในอดีตกลับกลายมาเป็นสิ่งที่เราจับต้องสัมผัสได้ในวันนี้ เป็นสิ่งที่เราต้องติดตามอย่างใกล้ชิด เนื่องจากภาวะเศรษฐกิจที่ตกต่ำอย่างที่สุดที่ไม่เคยปรากฏมาก่อนชั่วชีวิตนั้น ทำให้ทุกคนตระหนักถึง “ศาสตร์” ที่เรียกว่า “เศรษฐศาสตร์” เพื่อช่วยแก้วิกฤตการณ์ที่ประชาชนชาวไทยทุกคนเริ่มรู้สึกถึงความทุกข์ ความเดือดร้อนจากเศรษฐกิจตกต่ำที่มาเยือน โครงสร้างประชากรในทุกๆ ด้านย่อมเกี่ยวพันเป็นลูกโซ่กับเศรษฐกิจระดับมหภาคของประเทศ

การศึกษาเพื่อให้ได้รู้ซึ่งถึงเศรษฐศาสตร์และทรัพยากรมนุษย์ไปพร้อมๆ กันย่อมต้องการ “ผู้รู้” ที่อุทิศตนอย่างจริงจังให้กับงานนี้อย่างสม่ำเสมอต่อเนื่องยาวนาน มีจริยธรรม สามารถเป็นแบบอย่างที่ดีต่ออนุชนรุ่นหลังต่อไปได้ โดยอาศัยผลงานวิจัยที่มีคุณภาพ การประมวลงานสอนที่เกี่ยวข้อง เป็นผู้ริเริ่มการวิเคราะห์ผลการเปลี่ยนแปลง จำนวนและโครงสร้างของประชากรที่มีต่อการพัฒนาเศรษฐกิจ โดยเฉพาะการจัดสรรทรัพยากรการศึกษา การสาธารณสุข และสวัสดิการผู้สูงอายุ เป็นผู้นำให้เห็นความสำคัญของการลงทุนในทรัพยากรมนุษย์ของไทย ตั้งแต่ปี ๒๕๑๙ เป็นผู้ชี้ชวนให้สถาบันอุดมศึกษาหลายแห่งให้ความสำคัญและเริ่มหลักสูตรการเรียนการสอนทางด้านประชากรศาสตร์และทรัพยากรมนุษย์ขึ้นในประเทศไทย

บุคคลดีเด่นของชาติ สาขาเศรษฐศาสตร์ทรัพยากรมนุษย์ และนักเศรษฐศาสตร์ที่เป็นที่ยอมรับทั้งในและนอกประเทศที่กล่าวถึงคือ ศาสตราจารย์ เทียนฉาย กิระนันท์

ชีวิตวัยเยาว์และการศึกษา

ศาสตราจารย์ เทียนฉาย กิระนันท์ เกิดเมื่อวันที่ ๓๐ กันยายน ๒๔๘๘ เป็นบุตรชายคนโต ในจำนวนพี่น้อง ๓ คน ของคุณพ่อเทียนวัน คุณแม่รุ่งน กิระนันท์ มีน้องสาว ๑ คน (คุณเทียนทิพย์) และน้องชาย ๑ คน (คุณเทียนทอง) คุณพ่อเทียนวัน กิระนันท์ อดีตอธิบดีกรมไปรษณีย์โทรเลข ได้อบรมปลูกฝังให้ลูกๆ ทุกคนตระหนักถึงคุณค่าของการศึกษาเล่าเรียน และการใช้ชีวิตอย่างเรียบง่าย สมถะ รู้จักใช้จ่าย และการทำตัวให้เป็นคนที่มีคุณค่าต่อสังคม ศาสตราจารย์ เทียนฉาย สมรสกับ รศ.ดร. สุชาดา ปัจจุบันเป็นคณบดีคณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี และกรรมการสภาจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ประเภทผู้แทนผู้บริหาร มีบุตรชาย ๒ คน คือ นายเทียนชาติ (วิเศษปี ๑ จุฬาฯ) ด.ช. เทียนไท (ม. ๒

ร.ร.สาธิตจุฬาฯ)

ศาสตราจารย์ เทียนฉาย กีระนันทน์ เกิดและใช้ชีวิตในวัยเยาว์ที่อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา เข้าเรียนสตรีสมบุญวิทยา เมื่อ พ.ศ. ๒๔๙๓ จบชั้นประถมศึกษาปีที่ ๔ และ พ.ศ. ๒๔๙๘ เข้าศึกษาระดับมัธยมต้น ม. ๑-ม. ๖ สมัยนั้น ที่โรงเรียนกรุงเทพคริสเตียน กรุงเทพฯ เมื่อ พ.ศ. ๒๕๐๓ สอบเข้าโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษา พ.ศ. ๒๕๐๖ เข้าศึกษาระดับปริญญาตรีที่คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และสำเร็จเป็นรัฐศาสตรบัณฑิต (เกียรตินิยม) ปี ๒๕๑๐ จากนั้นไปศึกษาต่อ M.A. (Economics and Demography), University of Hawaii ปี ๒๕๑๔ A.M. (Economics), Duke University ปี ๒๕๒๐ Ph.D. (Economics), Duke University ปี ๒๕๒๑ ปริญญาบัตรการป้องกันราชอาณาจักร (วปอ. ๓๗) โดยผลงานวิจัยจากการศึกษาที่ วปอ. นี้ ได้รับคัดเลือกให้เป็นผลงานวิจัยดีเด่นของรุ่นด้วย

ชีวิตการทำงาน

หลังจากรับพระราชทานปริญญารัฐศาสตรบัณฑิต (เกียรตินิยม) จากจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เมื่อปี ๒๕๑๐ แล้ว ก็เริ่มรับราชการในตำแหน่งอาจารย์ตรี แผนกวิชาเศรษฐศาสตร์ คณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี ด้วยเงินเดือน ๑,๐๕๐ บาท ย้ายไปรับเงินเดือนและตำแหน่งในคณะเศรษฐศาสตร์ แผนกเศรษฐศาสตร์พัฒนาการ เมื่อ ๑ ตุลาคม ๒๕๑๓ ขณะลาไปศึกษาต่อระดับปริญญาโทที่มหาวิทยาลัยฮาวาย สหรัฐอเมริกา และในขณะที่เป็นอาจารย์โทของคณะเศรษฐศาสตร์ ได้รักษาการในตำแหน่งหัวหน้าแผนกประชาสัมพันธ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ด้วย ได้พัฒนาการออกจุลสารภายในและเป็นผู้ก่อตั้งหน่วยผลิตเอกสารของมหาวิทยาลัย ซึ่งได้พัฒนาเป็นโรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยทุกวันนี้ และจากผลงานวิจัย ผลงานวิชาการที่มีคุณค่ามากมาย ทำให้ท่านก้าวหน้าด้านวิชาการไปอย่างรวดเร็ว โดยเป็นผู้ช่วยศาสตราจารย์ในสาขาวิชาเศรษฐศาสตร์เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๒๑ เป็นรองศาสตราจารย์ในสาขาวิชาเศรษฐศาสตร์เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๒๔ และได้รับพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งเป็นศาสตราจารย์ในสาขาวิชาเศรษฐศาสตร์เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๒๖

สำหรับประสบการณ์ทางบริหารและวิชาการนั้น เมื่อแรกสถาปนามหาวิทยาลัยสุโขทัย ธรรมาธิราช ท่านเคยช่วยราชการในตำแหน่งรองอธิการบดีฝ่ายบริหาร และประธานกรรมการประจำสาขาวิชาเศรษฐศาสตร์และสาขาวิชาวิทยาการจัดการ พ.ศ. ๒๕๒๑-๒๕๒๔ ช่วยราชการในตำแหน่งรองอธิการบดีฝ่ายบริหาร มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช อีกครั้งหนึ่งในปี พ.ศ. ๒๕๒๖-๒๕๒๙ กรรมการวิจัยแห่งชาติ สาขาเศรษฐศาสตร์ พ.ศ. ๒๕๒๒-๒๕๓๘ กรรมการระบบการศึกษาแห่งชาติ กรรมการวางแผนการศึกษาแห่งชาติ คณบดีคณะเศรษฐศาสตร์

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย พ.ศ. ๒๕๓๓-๒๕๓๙ ได้รับแต่งตั้งให้เป็นกรรมการสภาจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ประเภทผู้แทนผู้บริหาร เนื่องจากได้รับการยอมรับนับถือจากผู้บริหารระดับสูงของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ในความรู้ความสามารถและการแสดงความคิดเห็น และอุทิศตนให้แก่กิจการต่างๆ ที่เป็นประโยชน์ยิ่งต่อมหาวิทยาลัยเสมอมา นอกจากนี้ยังเป็นกรรมการประเมินผลรัฐวิสาหกิจตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๓๘ และได้รับแต่งตั้งจากสภาจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ให้ดำรงตำแหน่งอธิการบดีจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ตั้งแต่ ๑ เมษายน พ.ศ. ๒๕๓๙

การได้รับการยกย่องเชิดชูเกียรติ

ศาสตราจารย์ เทียนฉาย กิระนันท์ เป็นที่ยอมรับนับถือในวงวิชาการสาขาวิชาชีพที่เกี่ยวข้องกับเศรษฐศาสตร์ทรัพยากรมนุษย์ ได้รับเชิญเป็นผู้ทรงคุณวุฒิ หรือเป็นที่ปรึกษาเฉพาะด้านให้กับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง การได้รับรางวัลดีเด่นต่างๆ นอกจากรางวัลนักวิจัยดีเด่นแห่งชาติ ประจำปี ๒๕๓๘ สาขาเศรษฐศาสตร์แล้ว ยังได้รับรางวัลนิสิตเกียรตินิยมสาขาสถาปัตยกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ดีเด่นปี ๒๕๓๔-๒๕๓๕ สาขานักวิชาการ รางวัลศิษย์เก่าดีเด่นของ The Economics Institute, 1989 (สถาบันที่ตั้งขึ้นโดย The American Economics Association) เป็นรางวัลที่มอบแก่ศิษย์เก่าที่ประสบความสำเร็จสูงยิ่งทางวิชาการ โดยรวมประเมินผลงานทางวิชาการและบริการทางวิชาการที่ได้กระทำไปแล้วทั้งหมด ได้รับโล่เกียรติคุณ “สามศร” ของมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช ปี ๒๕๓๔ ซึ่ง มสธ. ถือว่า ศาสตราจารย์ เทียนฉาย เป็นผู้บริหารรุ่นบุกเบิกที่มีส่วนช่วยจัดระบบบริหารในสำนักงานอธิการบดี เป็นผู้เริ่มจัดตั้งสาขาวิชาเศรษฐศาสตร์ดำเนินการในการพัฒนาและจัดทำหลักสูตรเศรษฐศาสตร์บัณฑิต สามารถเปิดการเรียนการสอนได้ตั้งแต่ปี ๒๕๒๕ ได้รับโล่เกียรติยศประจำปี ๒๕๓๔ ของมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ในวาระครบรอบการสถาปนาปีที่ ๕๗ ของมหาวิทยาลัย ในฐานะที่ศาสตราจารย์ เทียนฉายได้ทำคุณประโยชน์ดีเด่นทางวิชาการให้แก่มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ และได้รับการประกาศเกียรติคุณศิษย์เก่า บี.ซี.ซี. ดีเด่น ประจำปี ๒๕๓๓ โดยสมาคมศิษย์เก่ากรุงเทพคริสเตียนวิทยาลัยได้ประกาศเกียรติคุณให้ท่านเป็นศิษย์เก่าดีเด่นในความสำเร็จทางวิชาการ ฯลฯ

การยกย่องเชิดชูเกียรติเหล่านี้ มิใช่ได้มาโดยง่าย หากแต่ต้องผ่านกระบวนการเลือกสรรของคณะกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิของสถาบันเหล่านี้ ด้วยความเห็นพ้องต้องกันในการเกียรติคุณ ความดีงาม ปฏิบัติตนเป็นตัวอย่างที่ดี การอุทิศตนอย่างแท้จริงต่อวงการวิชาการ ซึ่งเป็นประโยชน์ต่อสังคมและประเทศชาติ ซึ่งศาสตราจารย์ เทียนฉายได้กระทำมาต่อเนื่องยาวนาน

ที่เกี่ยวข้องกับเศรษฐศาสตร์ทรัพยากรมนุษย์

“ศาสตราจารย์ เทียนฉาย กิระนันท์ เป็นนักวิจัยที่อุทิศตนให้แก่งานวิจัยอย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่องสะสมเป็นเวลากว่า ๒๐ ปี เป็นผู้ริเริ่มงานสอนและงานวิจัยทางด้านเศรษฐศาสตร์ประชากร เป็นผู้ริเริ่มในประเทศไทยเรื่องการวิเคราะห์ผลของการเปลี่ยนแปลงจำนวนและโครงสร้างทางประชากรที่มีต่อการพัฒนาเศรษฐกิจ โดยเฉพาะการจัดสรรทรัพยากรการศึกษา การสาธารณสุขและสวัสดิการผู้สูงอายุ รายจ่ายสาธารณสุข ฯลฯ ศาสตราจารย์ เทียนฉาย กิระนันท์ มีผลงานที่ประณีต ใช้ข้อมูลจำนวนมาก ทำให้นักเศรษฐศาสตร์ไทยตระหนักถึงความสำคัญของปัจจัยทางด้านประชากร เป็นการพัฒนาการด้านวิชาการ นอกจากนั้น ได้มีการนำผลงานวิจัยหลายเรื่องของศาสตราจารย์ เทียนฉาย กิระนันท์ ไปใช้ประโยชน์ประกอบการวางแผนด้านประชากรของประเทศไทยด้วย ผลงานวิจัยของศาสตราจารย์ เทียนฉาย กิระนันท์ เป็นที่ยอมรับทั้งในระดับประเทศและระหว่างประเทศ เป็นผู้มีผลงานสม่ำเสมอต่อเนื่องอย่างยาวนาน เป็นผู้มีการริเริ่มของนักวิจัย เป็นที่ยอมรับในวงวิชาการ สมควรเป็นแบบอย่างแก่นักวิจัยรุ่นหลังต่อไป”

ข้อความข้างต้นเป็นคำประกาศเกียรติคุณที่คณะกรรมการบริหาร สภาวิจัยแห่งชาติ ได้ให้ไว้เมื่อมีมติให้ ศาสตราจารย์ เทียนฉาย กิระนันท์ เป็นนักวิจัยดีเด่นแห่งชาติประจำปี ๒๕๓๘ สาขาเศรษฐศาสตร์ คำประกาศเกียรติคุณดังกล่าวสะท้อนให้เห็นถึงการอุทิศตนของศาสตราจารย์ เทียนฉาย ที่ได้ทุ่มเทให้กับงานด้านเศรษฐศาสตร์ทรัพยากรมนุษย์อย่างแท้จริง นอกจากนี้ ท่านยังเป็นหัวหน้าคณะในโครงการวิจัยที่สำคัญหลายโครงการ เช่น โครงการสำรวจสถานะเศรษฐกิจ สังคม และประชากรของกรุงเทพมหานคร โครงการ Economic and Social Consequences of Demographic Change in Thailand ซึ่งผลงานเหล่านี้ก่อให้เกิดนโยบายใหม่ๆ ของรัฐบาลหลายด้าน อันส่งผลถึงความเจริญก้าวหน้าของประเทศโดยรวม ในฐานะนักวิจัยนั้น กระบวนการสืบค้นประมวลข้อมูล การปฏิบัติภาคสนามเพื่อให้ได้ข้อมูลนั้นต้องอาศัยการอุทิศทั้งกำลังกาย กำลังใจ และกำลังสติปัญญา เพื่อสรุปเป็นผลการวิจัยที่ถูกต้องใกล้เคียงความเป็นจริงมากที่สุด และจะเป็นประโยชน์ต่อประเทศชาติในอนาคต การเขียนตำราขึ้นมาสักเล่มก็ต้องอาศัยประสบการณ์ บวกกับการค้นคว้าข้อมูลที่ทันสมัยและก้าวหน้าทั้งในและต่างประเทศมาสรุปถ่วงน้ำหนักประกอบประมวลเข้าด้วยกันเพื่อเป็นประโยชน์ต่อคนทั่วไป มีคนกล่าวกันว่า นักวิชาการบางคนจะไม่สามารถถ่ายทอดวิชาการให้กับคนอื่นได้ (อย่างน่าสนใจ) แต่คงต้องยกเว้นศาสตราจารย์ เทียนฉาย กิระนันท์ เพราะท่านเป็นนักบริหาร นักวิจัย นักเขียนตำรา และนักพูด ฯลฯ เบ็ดเสร็จในคนๆ เดียว จะเห็นได้จากผลงานวิจัยระดับนานาชาติที่ได้เสนอผลงาน ณ ต่างประเทศ และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับคนไทย โดยในระยะปี ๒๕๒๗ จนถึงปัจจุบัน ได้มุ่งเน้นการศึกษาวิจัยใน

รายละเอียดเกี่ยวกับเศรษฐศาสตร์ทรัพยากรมนุษย์เป็น ๒ ประเด็นใหญ่ คือ เศรษฐศาสตร์การศึกษา และเศรษฐศาสตร์สาธารณสุข จะเห็นได้จากโครงการวิจัยความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจ รวมทั้งการเจริญพันธุ์ รายได้ และค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับบุตร วิจัยโครงการสำรวจสภาวะทางเศรษฐกิจสังคมและประชากรของกรุงเทพมหานคร โครงการกรุงเทพ ๒๕๔๕ โครงการแบบแผนการเจ็บป่วยและการตายของประชากรไทย การเงินอุดมศึกษา การศึกษาและวิเคราะห์สภาพปัจจุบันและปัญหาทางเศรษฐกิจที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา และการเงินสาธารณสุข นอกจากผลงานวิจัยส่วนหนึ่งที่กล่าวไปแล้วนี้ ตำราทางวิชาการที่สำคัญที่ศาสตราจารย์ เทียนฉายเขียน ยังได้รับรางวัลดีมากประเภทเรียบเรียงประกอบปาฐกถาจากจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ได้แก่ หนังสือเศรษฐศาสตร์ทรัพยากรมนุษย์และกำลังคน คือหนังสือเศรษฐศาสตร์ประชากร ซึ่งเป็นหลักฐานยืนยันถึงความเป็นเอตทัคคะทางงานเขียนของท่าน เช่นเดียวกับตำราเขียนอื่นๆ เช่น หลักเศรษฐศาสตร์ : เศรษฐศาสตร์มหภาค ประชากรศาสตร์สำหรับนักเศรษฐศาสตร์ กุศโลบายหมายเลข ๑ แห่งการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์และสังคม : วิถีใหม่ในการจัดการศึกษาของชาติ เศรษฐศาสตร์ทรัพยากรมนุษย์ การพัฒนาสุขภาพอนามัยในประเทศไทย เศรษฐศาสตร์การเงินสาธารณสุข และแปลหนังสือการลงทุนในมนุษย์ ของ T.W. Schultz นักเศรษฐศาสตร์รางวัลโนเบล เรื่อง Investing in People ประดิษฐ์งานวิชาการประยุกต์เศรษฐศาสตร์กับการบริหารขึ้นเป็นแบบจำลอง “การวางแผนกลยุทธ์ในการพัฒนามหาวิทยาลัย” ซึ่ง จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล และมหาวิทยาลัยขอนแก่น ได้ใช้เป็นเครื่องมือในการวางแผนและปฏิบัติการพัฒนามหาวิทยาลัยในระยะที่ ๘ และต่อไป นอกจากนี้ยังมีผลงานทางวิชาการที่ได้รับการตีพิมพ์เผยแพร่อีกมากมายกว่า ๑๐๐ บทความ ที่ล้วนแล้วแต่เกี่ยวข้องต่อเนื่องกับเศรษฐศาสตร์ทรัพยากรมนุษย์ ซึ่งเป็นศาสตร์ที่ศาสตราจารย์เทียนฉายสนใจอย่างยิ่ง การบรรยายของท่านในเรื่องดังกล่าวตามสถานที่ต่างๆ ทั้งในและนอกประเทศ จะสอดแทรกเนื้อหาทางวิชาการ บวกกับประสบการณ์และอารมณ์ขัน และความเข้าใจในความเป็นไปของธรรมชาติของมนุษย์และสังคม ทำให้ผู้ฟังการบรรยาย ปาฐกถา การอภิปราย หรือการพูดในที่สาธารณะใดๆ มักจะเพลิดเพลินสนุกสนาน ในขณะที่เดียวกันก็ได้เนื้อหาในเชิงวิชาการ ความเป็นจริงที่ทุกคนยอมรับได้ทุกครั้ง

ด้วยเกียรติคุณอันเป็นที่ประจักษ์ ด้วยความเสียสละอุทิศตนให้กับงานวิจัยและงานวิชาการทางด้านเศรษฐศาสตร์ทรัพยากรมนุษย์อย่างสม่ำเสมอต่อเนื่องยาวนาน และเป็นผู้มีจริยธรรมพร้อมในทุกระดับ นับเป็นผลงานที่คนไทยทุกคนสมควรภาคภูมิใจและยอมรับร่วมกัน

คณะกรรมการคัดเลือกและเผยแพร่ผลงานดีเด่นของชาติ
ในคณะกรรมการเอกลักษณ์ของชาติ สำนักนายกรัฐมนตรี จึงเห็นสมควรยกย่องให้

ศาสตราจารย์ เทียนฉาย กีระนันท์
เป็นบุคคลดีเด่นของชาติ สาขาพัฒนาเศรษฐกิจ
(ด้านเศรษฐศาสตร์ทรัพยากรมนุษย์)
ประจำปีพุทธศักราช ๒๕๓๙

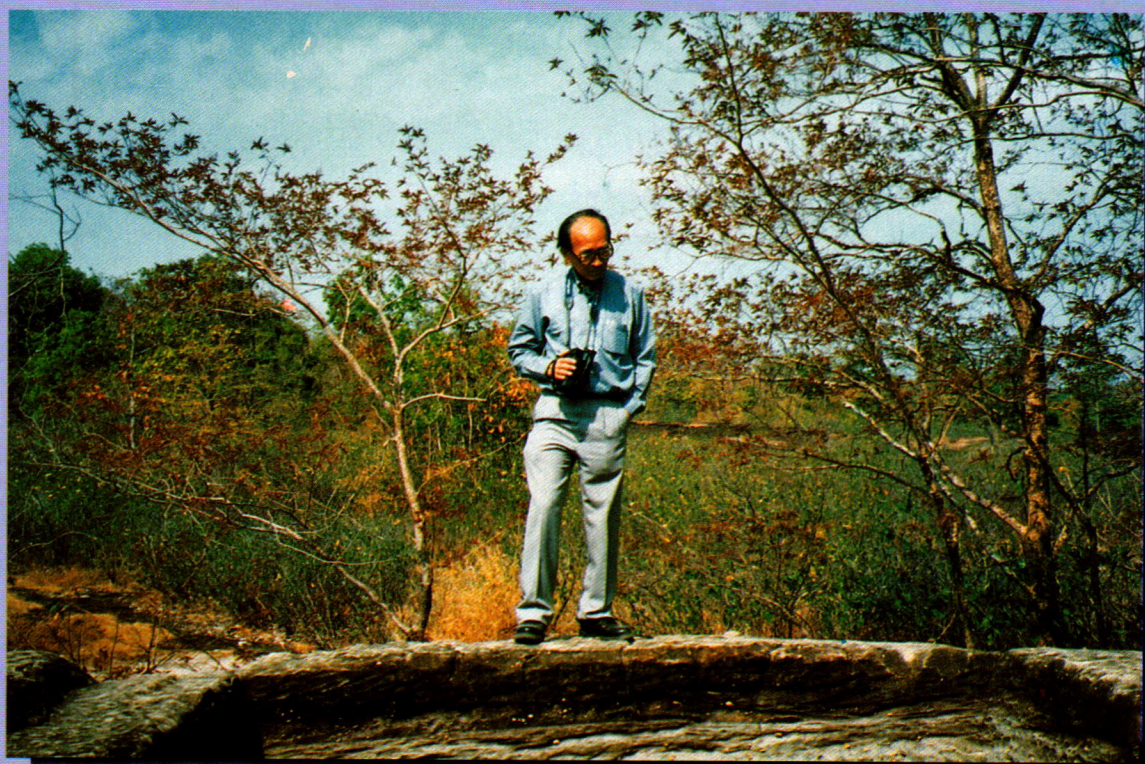
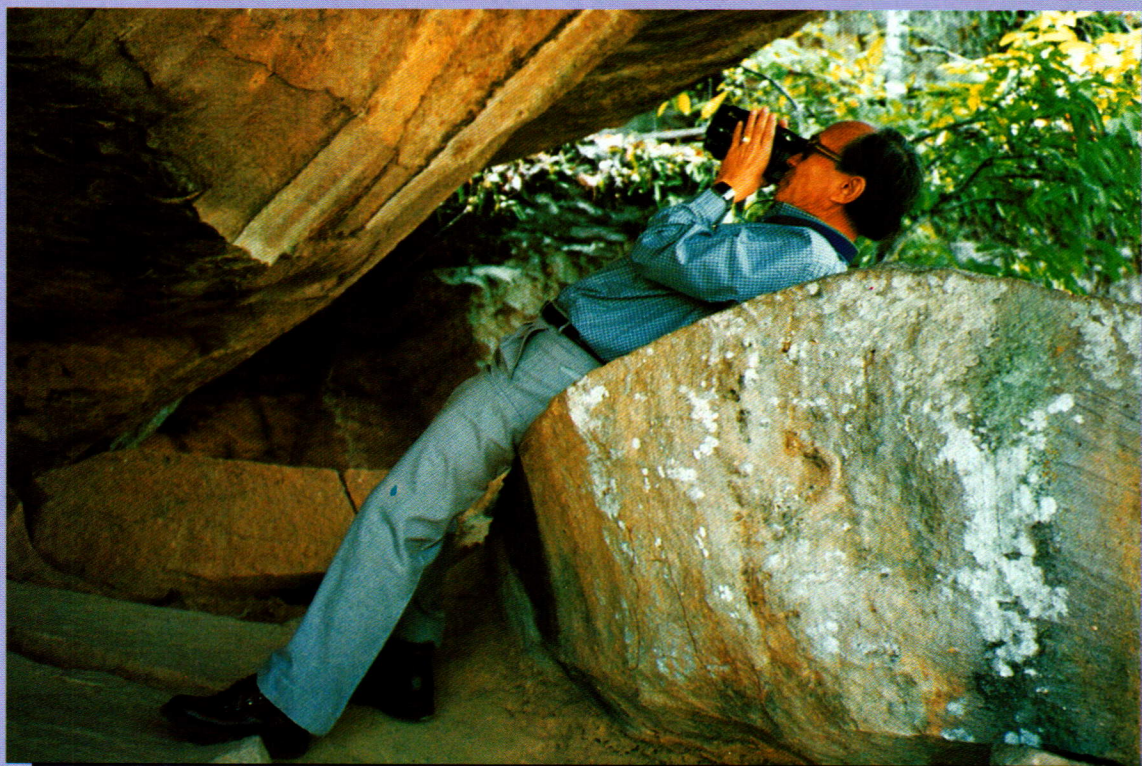


ศาสตราจารย์ อุดล วิเชียรเจริญ

บุคคลดีเด่นของชาติ สาขาการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

ประจำปีพุทธศักราช ๒๕๓๙





ประวัติ

เกิดวันที่ ๒๕ สิงหาคม ๒๔๖๙ ณ จังหวัดเพชรบุรี จบการศึกษาจากโรงเรียนเตรียมปริญญามหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์และการเมือง และศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษาที่มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์และการเมือง ปี ๒๔๙๓ สอบชิงทุนกระทรวงการต่างประเทศไปศึกษาวิชาความสัมพันธ์ระหว่างประเทศที่ Georgetown University ณ ประเทศสหรัฐอเมริกาได้รับดุษฎีบัณฑิตจาก American University สาขา International Law and Relations และสำเร็จการศึกษาจากวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักรรุ่นที่ ๓ นอกจากนี้ยังได้รับปริญญากิตติมศักดิ์ทางสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร และทางศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ สมรสกับคุณหญิงกนิษฐา วิเชียรเจริญ มีบุตรธิดารวม ๓ คน

การทำงาน

เริ่มรับราชการ ณ กระทรวงการต่างประเทศ ประจำแผนกกงสุลประชาชาติ กรมการเมืองตะวันออก (๒๔๙๑-๒๔๙๓) และเป็นผู้ช่วยที่ปรึกษากฎหมายสำนักงานที่ปรึกษากฎหมาย (๒๔๙๑-๒๔๙๘) ต่อมารับราชการที่มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ในฐานะต่างๆ ดังนี้ อาจารย์ประจำคณะรัฐประศาสนศาสตร์และหัวหน้าฝ่ายวิจัย (๒๔๙๘-๒๕๐๑) เลขาธิการมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ (๒๕๐๒-๒๕๐๗) คณะบดีคณะศิลปศาสตร์ (๒๕๐๕-๒๕๑๗) รองอธิการบดีฝ่ายวิชาการ (๒๕๑๕) และรักษาการในตำแหน่งอธิการบดี (๒๕๑๖-๒๕๑๗) ตำแหน่งราชการมหาวิทยาลัยศิลปากร โดยเริ่มจากอธิการบดีมหาวิทยาลัยศิลปากร (๒๕๑๘-๒๕๒๒) และตำแหน่งสุดท้ายของท่านคือ เป็นนายกสภามหาวิทยาลัยศิลปากร นอกจากนั้น ท่านมักจะได้รับเชิญไปราชการต่างประเทศ ไม่ว่าจะเป็นการไปเยี่ยมดูงานการประชุมตลอดจนดำรงตำแหน่งต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการพิเษอีกมากมาย เช่น ผู้อำนวยการสำนักงานเลขาธิการรัฐมนตรีศึกษาแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ เป็นสมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติ รวมทั้งเป็นกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ ร่างพระราชบัญญัติสิทธิบัตร ฯลฯ และมีผลงานเขียนทั้งที่เป็นภาษาไทยและภาษาอังกฤษ เช่น “The Buddhist Vision in Thai Art” “Some Aspects of International and Regional Cooperation in Education”

ผลงานดีเด่นในระดับนานาชาติ

- ได้รับเลือกตั้งจากที่ประชุมสมัยสามัญขององค์การยูเนสโก เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๓๘ ให้เป็นกรรมการบริหารขององค์การฯ (Executive Board, UNESCO)

- ได้รับเลือกตั้งเป็นกรรมการ ในคณะกรรมการระหว่างรัฐบาลว่าด้วยอนุสัญญาคุ้มครองมรดกทางวัฒนธรรมและธรรมชาติของโลก (Intergovernmental Committee for the Protection of the World Cultural and Natural Heritage) ในการประชุมสมัชชาประเทศภาคีอนุสัญญาคุ้มครองมรดกทางวัฒนธรรมและธรรมชาติของโลก เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๓๒ ซึ่งมีประเทศภาคีจำนวนมากแข่งขันกันเพื่อให้ได้รับการเลือกตั้งเป็นกรรมการ การได้รับเลือกตั้งจึงแสดงถึงการเป็นที่ยอมรับและยกย่องจากนานาชาติ ในระหว่างวาระการดำรงตำแหน่งกรรมการรวม ๖ ปี นั้น ท่านได้รับเลือกตั้งให้เป็นรองประธานกรรมการ ระหว่างปี พ.ศ. ๒๕๓๒-๒๕๓๗ และเป็นประธานกรรมการ ในปี พ.ศ. ๒๕๓๗-๒๕๓๘ ในช่วงเวลาดังกล่าว ท่านเป็นผู้มีบทบาทสำคัญในการผลักดันให้แหล่งมรดกไทยได้รับการขึ้นทะเบียนเป็นมรดกโลกถึง ๔ แหล่ง ในปี พ.ศ. ๒๕๓๔-๒๕๓๕ ได้แก่

๑. แหล่งโบราณคดีบ้านเชียง
๒. อุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย-ศรีสัชนาลัย-กำแพงเพชร
๓. อุทยานประวัติศาสตร์พระนครศรีอยุธยา
๔. เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าทุ่งใหญ่นเรศวร

- ได้รับแต่งตั้งจาก DANIDA ในฐานะเป็นผู้เชี่ยวชาญด้าน Environment Policy, Legislation and Education ในคณะ Environmental Project Identification Mission ซึ่งรัฐบาลเดนมาร์กจัดส่งมาประเทศไทยเมื่อปี พ.ศ. ๒๕๓๔ เพื่อให้ความช่วยเหลือแก่ไทยด้านสิ่งแวดล้อม
- เป็นประธานในการประชุม The Meeting of Legal and Cultural Experts and Military Professionals on the Review of the 1954 Hague Convention for the Protection of Cultural Property in the Event of Armed Conflict ณ กรุงปารีส ประเทศฝรั่งเศส เมื่อ พ.ศ. ๒๕๓๗
- รัฐบาลสหรัฐอเมริกาแต่งตั้งให้เป็นหัวหน้าคณะผู้เชี่ยวชาญระหว่างประเทศ เพื่อประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อมของอุทยานแห่งชาติ Yellow Stone แหล่งมรดกโลกทางธรรมชาติ เมื่อ พ.ศ. ๒๕๓๘
- ได้รับเชิญจากรัฐบาลญี่ปุ่นให้เป็นผู้บรรยายพิเศษหลัก (Keynote Address) ในการสัมมนาทางวิชาการ เรื่องมรดกโลกญี่ปุ่น เมื่อวันที่ ๕ พฤศจิกายน ๒๕๓๙
- ได้รับการเลือกตั้งเป็นกรรมการในคณะกรรมการระหว่างรัฐบาลว่าด้วยอนุสัญญาคุ้มครองมรดกโลกทางวัฒนธรรมและธรรมชาติ เป็นวาระที่ ๒ โดยจะมีวาระการ

ดำรงตำแหน่งระหว่างปี พ.ศ. ๒๕๔๐-๒๕๔๖

- ได้รับเชิญจาก The National Trust ประเทศสหราชอาณาจักร เป็นผู้บรรยายพิเศษหลัก (Keynote Address) ในการประชุม “Heritage Partnership-Wider Perspectives” ณ กรุงลอนดอน ประเทศสหราชอาณาจักร เมื่อวันที่ ๑๑-๑๒ พฤษภาคม ๒๕๔๑

๑. บทบาทในคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ

ศาสตราจารย์ อุดล วิเชียรเจริญ เป็นทั้งผู้นำ ผู้บุกเบิก ในด้านการรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมของประเทศ โดยเฉพาะการเสนอแนะและผลักดันให้มีพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมฉบับแรกของประเทศไทย พ.ศ. ๒๕๑๘ และมีส่วนในการก่อตั้งคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ และสำนักงานคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ ต่อมา ได้มีการตรา พ.ร.บ. ส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ. ๒๕๓๕ ขึ้นใหม่ และได้มีการปรับปรุงองค์ประกอบของคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติใหม่ โดยมีนายกรัฐมนตรีเป็นประธานกรรมการ ศาสตราจารย์ อุดล วิเชียรเจริญ ได้เป็นกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิในคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติตั้งกล่าว ๒ วาระ (วาระที่ ๑ พ.ศ. ๒๕๓๕-๒๕๓๘ และวาระที่ ๒ พ.ศ. ๒๕๓๘-๒๕๔๑) ได้สละเวลา พุ่มเทก่าลังกาย กำลังความคิด และมีเจตนารมณ์ที่จะทำงานเพื่อประโยชน์แก่ประเทศชาติและสังคมส่วนรวม ที่จะสนับสนุนงานด้านสิ่งแวดล้อม ซึ่งได้ก่อให้เกิดผลงานมากมายและนำมาซึ่งความก้าวหน้าด้านการอนุรักษ์และพัฒนาสิ่งแวดล้อมของประเทศ

ศาสตราจารย์ อุดล วิเชียรเจริญ เป็นผู้มืบทบาทสำคัญท่านหนึ่งในคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ เป็นผู้ให้ข้อคิดเห็น ข้อวินิจฉัย ข้อเสนอแนะในด้านต่างๆ มากมาย เช่น กฎหมาย การบริหาร การวางแผนพัฒนา ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ รัฐประศาสนศาสตร์ ปรัชญา ฯลฯ นอกเหนือไปจากด้านสิ่งแวดล้อม ทำให้นำไปสู่การตัดสินใจของคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมและได้รับความเห็นชอบจากคณะรัฐมนตรี ตามลำดับ จากผลงานดีเด่นด้านสิ่งแวดล้อมของท่าน ทำให้ท่านได้รับพระราชทานรางวัล บุคคลดีเด่นของชาติด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ประจำปี ๒๕๓๙ จากสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ ซึ่งจัดขึ้นโดยสำนักงานเสริมสร้างเอกลักษณ์ของชาติ

๒. ผลงานด้านมาตรการทางกฎหมายเพื่อป้องกันและส่งเสริมการรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม

๑. เป็นผู้นำ ผู้บุกเบิกในด้านสิ่งแวดล้อมของประเทศไทย ซึ่งได้ยกร่างรัฐธรรมนูญ ปี ๒๕๑๗ ให้รวมการพัฒนาด้านคุณภาพสิ่งแวดล้อมเข้าไว้ในนโยบายของรัฐด้วย

๒. สนับสนุนให้มีคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติและสำนักงานซึ่งทำหน้าที่ฝ่ายเลขานุการของคณะกรรมการฯ และได้รับแต่งตั้งจากรัฐบาลให้เป็นประธานคณะกรรมการยกย่องพระราชบัญญัติสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ และเป็นกรรมการสภานิติบัญญัติแห่งชาติในชั้นแปรร่างพระราชบัญญัตินี้ ซึ่งต่อมาได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เมื่อวันที่ ๑๙ กุมภาพันธ์ ๒๕๑๘ บังคับใช้เป็น “พระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๑๘”

๓. เป็นผู้มีบทบาทสำคัญ ซึ่งผลักดันให้มีการปรับปรุงพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมเพื่อให้เกิดมาตรการการจัดการด้านสิ่งแวดล้อมที่เหมาะสมยิ่งขึ้น

๔. เป็นผู้มีบทบาทสำคัญในการให้ข้อวินิจฉัย ข้อเสนอแนะ ในฐานะประธานคณะทำงานพิจารณาปรับปรุงแก้ไข พ.ร.บ. ทรัพยากรน้ำ พ.ศ. ... ของกระทรวงวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อม ซึ่งเป็นงานที่ต้องใช้ผู้มีความรู้ ความสามารถ ประสบการณ์ในด้านกฎหมายเป็นอย่างสูง อีกทั้งจะต้องประกอบด้วยความรู้และประสบการณ์ในด้านวิชาการอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องด้วย เช่น ด้านการจัดการสิ่งแวดล้อม ด้านป่าไม้ และด้านการบริหาร ตลอดจนจะต้องใช้ความรู้ทางด้านกฎหมายอื่นๆ มาประกอบอีกด้วย ทั้งนี้ เนื่องจากการพิจารณาเรื่องทรัพยากรน้ำจะต้องคำนึงถึงทรัพยากรอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องอย่างเป็นระบบเกี่ยวเนื่องกัน อีกทั้งจะต้องพิจารณาถึงการบริหารจัดการให้เกิดการใช้ทรัพยากรอย่างได้ประโยชน์สูงสุดและยั่งยืน

๓. ผลงานด้านนโยบายและแผนการส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ

๑. เป็นประธานคณะกรรมการการยกย่องนโยบายและแผนการส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๐-๒๕๕๙ ซึ่งได้รับความเห็นชอบจากคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ ๒๖ พฤศจิกายน ๒๕๓๙ เพื่อให้เป็นนโยบายของประเทศต่อไป และเป็นผู้มีบทบาทสำคัญในการจัดทำนโยบายและมาตรการการพัฒนาสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ ซึ่งคณะรัฐมนตรีได้ให้ความเห็นชอบเมื่อวันที่ ๓ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๔๑

๒. เป็นที่ปรึกษาคณะกรรมการจัดทำแผนการจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อม ซึ่งได้ผ่านการพิจารณาของคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติแล้ว ขณะนี้อยู่ระหว่างการพิจารณาของคณะรัฐมนตรีเพื่อประกาศใช้เป็นแผนระดับชาติที่หน่วยราชการ จังหวัด ท้องถิ่นใช้เป็นกรอบและแนวทางในการจัดการสิ่งแวดล้อมต่างๆ

๔. ผลงานด้านการคุ้มครองแหล่งมรดกโลกทางวัฒนธรรมและธรรมชาติ

พ.ศ. ๒๕๓๘-๒๕๔๐

๑. ได้รับเลือกตั้งเป็นกรรมการในคณะกรรมการมรดกโลกของ UNESCO เป็นวาระที่ ๒ และจะมีวาระในการดำรงตำแหน่งในครั้งนี้อยู่ถึงปี พ.ศ. ๒๕๔๖

ในการดำรงตำแหน่งกรรมการมรดกโลกครั้งแรก ระหว่างปี พ.ศ. ๒๕๓๒-๒๕๓๘ ท่านได้ปฏิบัติหน้าที่ด้วยความสามารถและความวิริยะอุตสาหะเป็นอย่างยิ่ง เป็นการเชิดชูศักดิ์ศรีของประเทศชาติและสร้างความสัมพันธ์อันดีในระดับพหุภาคี เป็นที่ยอมรับในหมู่นักวิชาการและบรรดาผู้แทนประเทศภาคีสมาชิกทั้งมวล ซึ่งเป็นเหตุผลสำคัญที่ทำให้ประเทศไทยได้รับการเลือกตั้งจากประเทศภาคีสมาชิกให้กลับมาดำรงตำแหน่งกรรมการมรดกโลกอีกวาระหนึ่ง

คณะกรรมการมรดกโลก ประกอบด้วยผู้แทนของประเทศภาคีสมาชิกจำนวน ๒๑ ประเทศ ที่ได้รับเลือกตั้งในการประชุมสมัชชาสามัญของภาคีสมาชิกอนุสัญญาคุ้มครองมรดกโลก ที่มีการประชุมเป็นประจำทุก ๒ ปี กรรมการมรดกโลกมีวาระการดำรงตำแหน่งคราวละ ๖ ปี ปัจจุบันอนุสัญญาคุ้มครองมรดกมีภาคีสมาชิกรวม ๑๕๓ ประเทศ และต่างแข่งขันกันเพื่อให้ได้รับการเลือกตั้งเป็นกรรมการมรดกโลก เนื่องจากเป็นโอกาสที่จะได้แสดงบทบาทของประเทศในประชาคมโลก

การที่ผู้แทนของประเทศไทย (ศาสตราจารย์ อุดล วิเชียรเจริญ) ได้รับการเลือกตั้งเป็นกรรมการมรดกโลกอีกวาระหนึ่ง จึงถือเป็นเกียรติภูมิของประเทศชาติและความภาคภูมิใจของประชาชนชาวไทยเป็นอย่างยิ่ง

๒. ให้ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะในการจัดทำ “Report of the External Auditor to the Director-General of UNESCO on the Management Review of the World Heritage Convention” แก่เจ้าหน้าที่ตรวจสอบบัญชี จากสำนักงานตรวจเงินแผ่นดินของรัฐบาลแคนาดาและสำนักตรวจสอบบัญชีของ UNESCO

๓. กำกับการจัดทำข้อมูลรายละเอียดอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่-ทับลาน-ปางสีดา-ดาพระยา เพื่อนำเสนอ (Nomination) เป็นแหล่งมรดกโลกทางธรรมชาติ สืบเนื่องจากพันธกรณีที่สำคัญประการหนึ่งของประเทศภาคีในอนุสัญญาคุ้มครองมรดกโลก คือการแสวงหาและศึกษาวิเคราะห์แหล่งมรดกทางวัฒนธรรมและธรรมชาติที่มีความสำคัญโดดเด่นที่ตั้งอยู่ในประเทศของตน เพื่อนำเสนอให้คณะกรรมการมรดกโลกพิจารณาขึ้นทะเบียนเป็นมรดกโลก ดังนั้น จึงจำเป็นต้องดำเนินจัดทำข้อมูลรายละเอียดแหล่งมรดกทางวัฒนธรรมและธรรมชาติเพื่อนำเสนอให้พิจารณาเป็นมรดกโลก การดำเนินการเกี่ยวกับเรื่องนี้ ต้องจัดทำด้วยความละเอียดรอบคอบ มีเอกสารอ้างอิงที่ครบถ้วน รวมทั้งต้องมีความรู้ความ

เชี่ยวชาญและประสบการณ์ในการวิเคราะห์ประเมินคุณค่าแหล่งตามเกณฑ์มาตรฐาน (Criteria) ของแหล่งมรดกโลกทางวัฒนธรรมและธรรมชาติอย่างแท้จริง เนื่องจากเอกสารข้อมูลนี้เป็นหลักฐานสำคัญที่สุดในการพิจารณาประเมินคุณค่าว่าควรได้รับการขึ้นทะเบียนเป็นแหล่งมรดกโลกหรือไม่

๔. ให้ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะ กรณีไฟไหม้ป่าห้วยขาแข้ง จังหวัดอุทัยธานี สืบเนื่องจากในฤดูแล้ง เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าห้วยขาแข้ง ซึ่งเป็นแหล่งมรดกโลกทางธรรมชาติของประเทศไทย มักประสบกับปัญหาไฟไหม้ป่าเป็นประจำเกือบทุกปี ทั้งนี้เนื่องจากสภาพป่าเป็นป่าเบญจพรรณผลสมป่าผลัดใบ อย่างไรก็ตาม เมื่อเกิดไฟไหม้คราวใด หน่วยงานที่เกี่ยวข้องรวมทั้งประชาชนและสื่อมวลชนมักตื่นตระหนกและนำผู้คนจำนวนมากเข้าไปร่วมดับไฟ ซึ่งอาจมีผลกระทบต่อสัตว์ป่าและไม่สามารถดับไฟได้อีกด้วย ดังนั้น จึงควรนำข้อมูลที่แท้จริงมาพิจารณาเพื่อกำหนดแนวทางป้องกันที่มีประสิทธิภาพในระยะยาวจะเป็นการเหมาะสมกว่าจากข้อเสนอแนะดังกล่าว ท่านได้ผลักดันโครงการ Reviewing Fire Management Policy in the Conservation of Thungyai-Huay Kha Khaeng Wildlife Sanctuaries, World Heritage Area of Thailand จนได้รับการสนับสนุนงบประมาณจากกองทุนมรดกโลก เพื่อให้กรมป่าไม้ดำเนินการตามโครงการดังกล่าว ในปี พ.ศ. ๒๕๔๑

๕. กำกับจัดการประชุมเชิงปฏิบัติการเรื่อง “The Role of Local Communities in the Management of World Natural Heritage in Southeast Asia, West Pacific, Australia and New Zealand” โดยคณะกรรมการแห่งชาติว่าด้วยอนุสัญญาคุ้มครองมรดกโลกเป็นเจ้าภาพจัดการประชุมและศึกษาดูงานในพื้นที่เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าห้วยขาแข้ง จังหวัดอุทัยธานี การประชุมดังกล่าวมีผู้แทนจากประเทศต่างๆ ในภูมิภาครวม ๑๓ ประเทศ ผู้แทนจากศูนย์มรดกโลก ผู้แทนจากองค์กรระหว่างประเทศ และผู้แทนจากองค์การ UNESCO รวม ๗๒ คน เข้าร่วมประชุม ผลสรุปจากการประชุมครั้งนี้ได้นำไปสู่การพัฒนาความร่วมมือระหว่างประเทศในการจัดการแหล่งมรดกโลกทางธรรมชาติที่เป็นรูปธรรมมากขึ้น กล่าวคือ ในปี พ.ศ. ๒๕๔๑ คณะกรรมการมรดกโลกได้อนุมัติงบประมาณเพื่อสนับสนุนโครงการ “Comprehensive Training Needs Analysis of Site Management on the Participation of Local Communities in the Management of World Natural Heritage Sites in Southeast Asia, West Pacific, Australia and New Zealand” และโครงการ “Reviewing Fire Management Policy in the Conservation of Thungyai-Huay Kha Khaeng Wildlife Sanctuaries” ที่กล่าวแล้วข้างต้น

๖. สนับสนุนและผลักดันให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการต่างๆ เพื่อคุ้มครองและส่งเสริมการอนุรักษ์แหล่งมรดกทางวัฒนธรรมและธรรมชาติของประเทศไทย ตามแนวทางของ

อนุสัญญาคุ้มครองมรดกโลก โดยได้กำหนดกรอบแนวทางในการดำเนินงานของคณะกรรมการแห่งชาติว่าด้วยอนุสัญญาคุ้มครองมรดกโลกไว้ดังนี้

๑) ส่งเสริมและสนับสนุนให้มีการศึกษาวิจัยและจัดทำเอกสารทางวิชาการของแหล่งมรดกทางวัฒนธรรมและธรรมชาติที่มีคุณลักษณะเด่นเป็นพิเศษของประเทศ เพื่อการพิจารณานำเสนอเป็นมรดกโลก

๒) ส่งเสริมและสนับสนุนให้มีการจัดทำแผนแม่บทการอนุรักษ์แหล่งมรดกโลกในประเทศไทย และมีการกำกับดูแลให้มีการดำเนินงานตามแผนแม่บทการจัดการฯ นั้น

๓) ส่งเสริมและผลักดันให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับแหล่งมรดกโลกของไทย กำหนดมาตรการตามกฎหมาย และการบริหารจัดการเพื่อการอนุรักษ์แหล่งมรดกโลกตามเจตนารมณ์ของอนุสัญญาคุ้มครองมรดกโลก

๔) ส่งเสริมและผลักดันให้แหล่งมรดกโลกของไทยทุกแห่งจัดทำระบบข้อมูลในการติดตาม ตรวจสอบ และรายงานสภาวะการอนุรักษ์แหล่งมรดกโลกอย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่อง และรายงานให้คณะกรรมการแห่งชาติฯ ทราบและพิจารณาเป็นระยะๆ

๕) ส่งเสริมและสนับสนุนให้มีการพัฒนาบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการอนุรักษ์แหล่งมรดกโลก แหล่งมรดกทางวัฒนธรรมและธรรมชาติของประเทศ ให้มีความรู้ความเข้าใจ และสามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ

๖) ส่งเสริมและสนับสนุนให้มีการพัฒนาเทคนิค วิทยาการ และเครื่องมือในการอนุรักษ์และการจัดการแหล่งมรดกทางวัฒนธรรมและธรรมชาติของประเทศที่มีมาตรฐานสากล

๗) ส่งเสริมและสนับสนุนให้มีการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์เรื่องราวของมรดกโลก เพื่อสร้างจิตสำนึกด้านการอนุรักษ์ให้กับประชาชนอย่างกว้างขวางในสื่อต่างๆ อย่างต่อเนื่อง

๘) ส่งเสริมและสนับสนุนการมีกิจกรรมและการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์แหล่งมรดกของประชาชนและองค์กรเอกชน ทั้งในระดับท้องถิ่นและระดับประเทศ

๙) ส่งเสริมความสัมพันธ์และความร่วมมือระหว่างประเทศในการแลกเปลี่ยนความรู้ความเข้าใจ และกิจกรรมในการอนุรักษ์แหล่งมรดกทางวัฒนธรรมและธรรมชาติของโลก

พ.ศ. ๒๕๓๒-๒๕๓๘

๑. ในช่วงการดำรงตำแหน่งกรรมการมรดกโลกระหว่างปี พ.ศ. ๒๕๓๒-๒๕๓๘ ได้รับเลือกตั้งให้เป็นรองประธานกรรมการฯ ถึง ๕ ปี (พ.ศ. ๒๕๓๒-๒๕๓๗) และเป็นประธานกรรมการฯ ในปี พ.ศ. ๒๕๓๗-๒๕๓๘ ในช่วงเวลานี้ ท่านเป็นผู้มีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งในการผลักดันให้แหล่งมรดกทางวัฒนธรรมและธรรมชาติที่ประเทศไทยนำเสนอจำนวน ๖ แห่ง ได้รับการขึ้นทะเบียนเป็นแหล่งมรดกโลกถึง ๔ แห่ง คือ แหล่งโบราณคดีบ้านเชียง อุทยาน

ประวัติศาสตร์สุโขทัย-ศรีสัชนาลัย-กำแพงเพชร อุทยานประวัติศาสตร์พระนครศรีอยุธยา และเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าทุ่งใหญ่นเรศวร

๒. เป็นหัวหน้าคณะผู้เชี่ยวชาญระหว่างประเทศ ตามคำเชิญของรัฐบาลสหรัฐอเมริกา ในการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อมของอุทยานแห่งชาติเยลโลสโตน (Yellow Stone National Park) แหล่งมรดกโลกทางธรรมชาติของประเทศสหรัฐอเมริกา สืบเนื่องจากอุทยานแห่งชาติเยลโลสโตนได้รับความเสียหายจากกรณีไฟไหม้ป่าอย่างรุนแรง รวมทั้งมีโครงการเหมืองทองในบริเวณใกล้เคียง คณะกรรมการมรดกโลกเห็นสมควรที่จะดำเนินการมาตรการอย่างใดอย่างหนึ่งในการคุ้มครองแหล่งมรดกทางธรรมชาติแห่งนี้ไว้อย่างเร่งด่วน จึงขอให้รัฐบาลสหรัฐอเมริการายงานความเสียหายและข้อเท็จจริงต่างๆ เพื่อประกอบการพิจารณาของคณะกรรมการฯ การเดินทางไปประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อมในครั้งนี้ ส่งผลให้รัฐบาลสหรัฐอเมริกานำงบประมาณจำนวนมากเพื่อฟื้นฟูธรรมชาติสภาพแวดล้อมของอุทยานแห่งชาติแห่งนี้อย่างต่อเนื่อง จนปัจจุบันมีสภาพดีขึ้นเป็นอย่างมาก

๓. เป็นผู้มียุทธศาสตร์สำคัญอย่างยิ่งในการที่ประเทศไทยเป็นเจ้าภาพจัดการประชุมคณะกรรมการมรดกโลก ครั้งที่ ๑๘ ในปี พ.ศ. ๒๕๓๗ ณ จังหวัดภูเก็ต โดยมีผู้แทนจากประเทศภาคีสมาชิกต่างๆ ทั่วโลก จำนวนกว่า ๑๕๐ คน เดินทางมาร่วมประชุมในครั้งนี้ นับเป็นการเผยแพร่บทบาทด้านการอนุรักษ์แหล่งมรดกทางวัฒนธรรมและธรรมชาติครั้งสำคัญของประเทศไทย การประชุมครั้งนี้สำเร็จลุล่วงด้วยดี ได้รับความชื่นชมจากนานาประเทศเป็นอย่างดี

๔. ในฐานะประธานกรรมการมรดกโลก เป็นผู้สนับสนุนและผลักดันให้กองทุนมรดกโลก อนุมัติงบประมาณฉุกเฉินจำนวน ๓๐,๐๐๐ เหรียญสหรัฐฯ ให้กับประเทศไทย เพื่อดำเนินการบูรณะซ่อมแซมเร่งด่วนให้กับโบราณสถานในอุทยานประวัติศาสตร์พระนครศรีอยุธยา ซึ่งได้รับความเสียหายอย่างหนักจากกรณีน้ำท่วมใหญ่ในปี พ.ศ. ๒๕๓๔ งบประมาณดังกล่าว ช่วยทำให้โบราณสถานสำคัญๆ ในบริเวณอุทยานฯ ได้รับการสงวนรักษาในเบื้องต้นอย่างเหมาะสมทันเวลา และไม่ก่อความเสียหายร้ายแรงให้กับแหล่งมรดกโลกแห่งนี้แต่ประการใด

๕. ได้รับเชิญจากรัฐบาลประเทศเนปาล ให้เป็นผู้เชี่ยวชาญในการให้ข้อเสนอแนะแนวทางในการจัดการอนุรักษ์โบราณสถานหุบเขาวัฒนธรรมกาฐมาณฑุ ซึ่งมีผลให้กองทุนมรดกโลกอนุมัติงบประมาณช่วยเหลือรัฐบาลเนปาลในการดำเนินการเพื่อการบูรณะและจัดการแหล่งมรดกทางวัฒนธรรมแห่งนี้อย่างต่อเนื่อง

๖. ได้รับเชิญจากรัฐบาลประเทศเวียดนามในการให้คำปรึกษาแนะนำและเสนอแนวทางในการจัดการอนุรักษ์โบราณสถานในเมืองไ้ว จนทำให้รัฐบาลเวียดนามและกองทุนมรดกโลก อนุมัติงบประมาณอย่างต่อเนื่องในการดำเนินการเพื่อการบูรณะและจัดการแหล่งมรดกทางวัฒนธรรมแห่งนี้จนถึงปัจจุบัน

๕. ผลงานด้านการอนุรักษ์และพัฒนาบริเวณกรุงรัตนโกสินทร์ พ.ศ. ๒๕๓๖-๒๕๔๐

๑. ในฐานะกรรมการโครงการกรุงรัตนโกสินทร์ เป็นผู้มีบทบาทในการให้ข้อคิดเห็น และข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์อย่างยิ่ง ทั้งทางด้านประวัติศาสตร์ โบราณคดี ผังเมือง ภูมิทัศน์ มาตรการทางกฎหมาย การติดตามและกำกับแผนฯ ในการจัดทำแผนแม่บทเพื่อการอนุรักษ์และพัฒนากรุงรัตนโกสินทร์ ซึ่งคณะรัฐมนตรีให้ความเห็นชอบ เมื่อวันที่ ๒๑ พฤษภาคม ๒๕๔๐ แผนแม่บทเพื่อการอนุรักษ์และพัฒนากรุงรัตนโกสินทร์ มีวัตถุประสงค์เพื่อใช้เป็นกรอบแนวคิดหลักให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐและเอกชน นำไปจัดทำแผนปฏิบัติการและโครงการในการอนุรักษ์และพัฒนาบริเวณกรุงรัตนโกสินทร์ ให้มีความสอดคล้องกับแนวนโยบายและวัตถุประสงค์ของโครงการกรุงรัตนโกสินทร์ ที่ต้องการให้บริเวณกรุงรัตนโกสินทร์ ซึ่งเป็นบริเวณที่มีความสำคัญทางประวัติศาสตร์ โบราณคดี และศิลปวัฒนธรรม มีสภาพภูมิทัศน์ที่ร่มรื่นงดงาม และดำรงเอกลักษณ์ความเป็นมรดกทางวัฒนธรรมที่ล้ำค่าของชาติไว้ได้ตลอดไป จนถึงปัจจุบัน หน่วยงานต่างๆ ได้นำแผนแม่บทฯ ซึ่งประกอบด้วยโครงการ ๒๐ โครงการ ในระยะเวลา ๑๕ ปี ไปเป็นแนวคิดหลักในการดำเนินงานแล้วไม่น้อยกว่า ๕ โครงการ

๒. กำกับการจัดทำแผนปฏิบัติการเพื่อปรับปรุงสภาพแวดล้อมบริเวณป้อมมหากาฬ แนวกำแพงเมือง และบริเวณโดยรอบ เนื่องจากบริเวณนี้เป็นส่วนหนึ่งของบริเวณกรุงรัตนโกสินทร์ที่มีโบราณสถานแสดงขอบเขตที่สำคัญของกรุงรัตนโกสินทร์ แต่มีสภาพเสื่อมโทรมขาดการอนุรักษ์และจัดการที่เหมาะสม จึงจำเป็นต้องจัดทำแผนปฏิบัติการฯ ขึ้น เพื่อดำเนินการฟื้นฟูและปรับปรุงสภาพแวดล้อม รวมทั้งบูรณะโบราณสถานและเปิดมุมมองให้พื้นที่บริเวณนี้มีความโดดเด่น สง่างาม และเอื้ออำนวยประโยชน์ในการเป็นแหล่งศึกษาทางประวัติศาสตร์ โบราณคดี และสถานที่พักผ่อนหย่อนใจของประชาชนโดยทั่วไป

๓. กำกับการจัดทำแผนการอนุรักษ์และพัฒนาบริเวณฝั่งธนบุรี ตรงข้ามบริเวณกรุงรัตนโกสินทร์ เนื่องจากบริเวณฝั่งธนบุรีเป็นบริเวณที่มีความสำคัญทางด้านประวัติศาสตร์ โบราณคดี ที่สัมพันธ์กับบริเวณกรุงรัตนโกสินทร์อย่างใกล้ชิด รวมทั้งมีพื้นที่ต่อเนื่องกันเพียงแม่น้ำเจ้าพระยาคั่นเท่านั้น ดังนั้น หากการพัฒนาพื้นที่บริเวณนี้ไม่สอดคล้องกับแนวทางการอนุรักษ์และพัฒนาบริเวณกรุงรัตนโกสินทร์ ย่อมก่อให้เกิดผลกระทบต่อคุณค่าและทัศนียภาพของบริเวณกรุงรัตนโกสินทร์ ซึ่งตั้งอยู่ฝั่งตรงข้ามอย่างแนบชิด ดังนั้น จึงมีความจำเป็นต้องมีการวางแผนและกำหนดแนวทางการดำเนินงานในการอนุรักษ์และพัฒนาพื้นที่ให้มีความสอดคล้องและส่งเสริมซึ่งกันและกัน แผนแม่บทฯ นี้ประกอบด้วย แผนงานระดับเมือง แผนงานระดับบริเวณ และแผนงานปรับปรุงบริเวณอื่นๆ รวม ๒๓ โครงการ โดยมีระยะเวลาดำเนินการ ๒๐ ปี

๔. กำกับการบูรณะอาคารส่วนหน้า (Facade) ของอาคารไปรษณีย์โทรเลขหลังแรกของประเทศ สืบเนื่องจากการก่อสร้างสะพานพระปกเกล้าได้ดำเนินการรื้อถอนอาคารกรมไปรษณีย์โทรเลข ซึ่งเป็นอาคารที่มีคุณค่าและความสำคัญทางประวัติศาสตร์และสถาปัตยกรรม ดังนั้น เพื่อให้อาคารหลังนี้ได้รับอนุรักษ์ไว้อย่างเหมาะสม จึงได้กำหนดแนวทางการอนุรักษ์โดยการบูรณะปฏิสังขรณ์เฉพาะส่วนหน้าของอาคาร แล้วนำไปก่อสร้างไว้ในบริเวณที่ตั้งเดิมเชิงทางลาดสะพานพระปกเกล้า (ปากคลองโอ่งอ่าง) เพื่อเป็นอนุสรณ์สถานถึงความสำคัญทางประวัติศาสตร์ของอาคารหลังนี้

๕. ในฐานะกรรมการโครงการกรุงรัตนโกสินทร์ ได้แสดงความคิดเห็นทางวิชาการที่หนักแน่นและยืนยันแนวนโยบายและวัตถุประสงค์ที่ชัดเจนของโครงการกรุงรัตนโกสินทร์ ในกรณีการก่อสร้างศาลาตรีมุข ริมคลองคูเมืองเดิม ตามโครงการอนุรักษ์และพัฒนาคลองคูเมืองเดิม ที่กรุงเทพมหานครและกรมศิลปากรดำเนินการ ซึ่งนำไปสู่การตัดสินใจของคณะกรรมการโครงการกรุงรัตนโกสินทร์ ในการมีมติให้กรุงเทพมหานครและกรมศิลปากรดำเนินการย้ายศาลาตรีมุขออกไปจากบริเวณโบราณสถานคลองคูเมืองเดิม รวมทั้งให้มีการดำเนินการจัดทำแผนงาน/โครงการ เพื่อการอนุรักษ์บริเวณนี้ให้เป็นแหล่งประวัติศาสตร์ที่สำคัญของกรุงรัตนโกสินทร์ต่อไป

เครื่องราชอิสริยาภรณ์ไทย

พ.ศ. ๒๔๙๓	- เหรียญบรมราชาภิเษก (เหรียญเงิน)
พ.ศ. ๒๕๐๘	- ตติยจุลจอมเกล้าวิเศษ
พ.ศ. ๒๕๐๙	- ประถมาภรณ์มงกุฎไทย
พ.ศ. ๒๕๑๒	- ประถมาภรณ์ช้างเผือก
พ.ศ. ๒๕๑๖	- ทุตติยจุลจอมเกล้า
พ.ศ. ๒๕๑๗	- เหรียญดุษฎีมาลา เข็มศิลปวิทยา
พ.ศ. ๒๕๑๗	- มหาวิกรมมงกุฎ
พ.ศ. ๒๕๒๙	- มหาปรมาภรณ์ช้างเผือก
พ.ศ. ๒๕๓๘	- ทุตติยจุลจอมเกล้าวิเศษ

เครื่องอิสริยาภรณ์และเครื่องราชอิสริยาภรณ์ต่างประเทศ

- เครื่องราชอิสริยาภรณ์เนเธอร์แลนด์ (Grand Officer in the Order of Orange-Nassau)
- เครื่องราชอิสริยาภรณ์เดนมาร์ก (Kommander I grad af Dannebrogsordenen)

- เครื่องราชอิสริยาภรณ์เบลเยียม (Grand Officier de l'ordre de Leopold II)
- เครื่องอิสริยาภรณ์ฝรั่งเศส (Commandeur de l'ordre des Palmes Academiques)

ความสามารถและความตั้งใจจริงของ ศาสตราจารย์ อุดล วิเชียรเจริญ ได้ก่อให้เกิดผลงานมากมาย ซึ่งก่อให้เกิดความก้าวหน้าด้านการอนุรักษ์และพัฒนาสิ่งแวดล้อม ยิ่งไปกว่านั้น ท่านยังมีปณิธานที่จะสนับสนุนงานด้านสิ่งแวดล้อมของประเทศไทยต่อไปอีกในอนาคต และนอกเหนือจากบทบาททางด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ท่านยังเป็นผู้มีบทบาทในด้านสังคมไทย การบริหาร กฎหมาย ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ รัฐประศาสนศาสตร์ ปรัชญา และการวางแผนพัฒนา ซึ่งยังประโยชน์ต่อประเทศชาติเป็นอเนกอนันต์

คณะอนุกรรมการคัดเลือกและเผยแพร่ผลงานดีเด่นของชาติ

ในคณะกรรมการเอกลักษณ์ของชาติ สำนักนายกรัฐมนตรี จึงเห็นสมควรยกย่องให้

ศาสตราจารย์ อุดล วิเชียรเจริญ

เป็นบุคคลดีเด่นของชาติ สาขาการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

ประจำปีพุทธศักราช ๒๕๓๙



รองศาสตราจารย์ สุจิตรา ประสานสุข

บุคคลดีเด่นของชาติ สาขาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี

(ด้านวิทยาศาสตร์การแพทย์)

ประจำปีพุทธศักราช ๒๕๓๙





จัดหน่วยแพทย์เคลื่อนที่ออกตรวจโรคหูและตรวจการได้ยินในชุมชนห่างไกล
บริการยาและเครื่องช่วยฟังฟรี



เป็นประธานการประชุมนานาชาติ
*International Symposium Audiological
Medicine*



ปัญหาหุนหวก หูตึง เป็นปัญหาที่พบมากที่สุดของการเสื่อมสภาพทางประสาทสัมผัส การรับรู้ทางการได้ยินมีความสำคัญในการสื่อความหมายและการติดต่อสื่อสารในชีวิตประจำวัน ทำให้มนุษย์สามารถดำเนินชีวิตได้อย่างปกติ ทั้งทางสังคม เศรษฐกิจ และคุณภาพชีวิตที่ดี การสูญเสียการได้ยินตั้งแต่แรกเกิดก่อนรู้ภาษาพูด ทำให้ไม่สามารถเข้าสังคมได้อย่างถูกต้อง เป็นการสูญเสียทางเศรษฐกิจ เพราะผู้นั้นไม่อาจจะพัฒนาตนเอง กลายเป็นภาระต่อสังคมและประเทศชาติ

ปัญหาหุนหวก หูตึง ส่วนใหญ่แล้วเป็นปัญหาที่แก้ไขได้ถ้าตรวจพบทันเวลา หรือสามารถป้องกันได้ถ้ารู้สาเหตุ แต่เท่าที่ผ่านมากลับถูกละเลยเพราะเป็นความพิการที่มองไม่เห็น องค์การอนามัยโลกตระหนักและยอมรับในปัญหานี้ จึงได้จัดการณรงค์แก้ไขปัญหหุนหวก หูตึง เข้าไว้ในแผนสาธารณสุขมูลฐานของแต่ละประเทศ และตกลงที่จะทำการรณรงค์ร่วมกันทั่วโลกในระดับนานาชาติ ด้วยความร่วมมือจากองค์กรอื่นที่เกี่ยวข้อง คือ สหพันธ์โสต ศอ นาสิกแพทย์แห่งโลก (IFOS) มีการจัดตั้งศูนย์ประสานงานขึ้นหลายแห่งทั่วโลก ประเทศไทยได้รับเกียรติให้เป็นที่ตั้งของศูนย์ประสานงานแห่งเอเชีย ณ ภาควิชาโสต นาสิก ลาริงซ์วิทยา หน่วยโสตประสาท โดยความเห็นชอบของคณะแพทยศาสตร์ศิริราชพยาบาล มหาวิทยาลัยมหิดล ศูนย์ได้เปิดทำการอย่างเป็นทางการเมื่อวันที่ ๑๒ มีนาคม ๒๕๒๘ โดยมีผู้แทนนานาชาติมาร่วมวางแผนการปฏิบัติงาน เพื่อให้เกิดประโยชน์และมีประสิทธิภาพ ผลงานของศูนย์โสตประสาทการได้ยิน กรุงเทพฯ ได้รับการยอมรับเชื่อถือจากองค์การอนามัยโลก และได้รับแต่งตั้งให้เป็นศูนย์ประสานงานขององค์การอนามัยโลกเป็นแห่งแรก เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๓๐ โดยความเห็นชอบของกระทรวงสาธารณสุข ประเทศไทย

กิจการของศูนย์ประสานงานองค์การอนามัยโลกและองค์การได้ยินนานาชาติ ดำเนินไปได้อย่างมีประสิทธิภาพภายใต้การอำนวยการของ

รองศาสตราจารย์ สุจิตรา ประสานสุข

รองศาสตราจารย์ สุจิตรา ประสานสุข เกิดเมื่อวันที่ ๑๔ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๔๘๑ เป็นบุตรของนายวิรัช พึ่งสุนทร และนางทองพูน พึ่งสุนทร เป็นชาวพุทธ การศึกษาเบื้องต้น จบชั้นมัธยมศึกษาบริบูรณ์ที่โรงเรียนราชินี จบเตรียมอุดมศึกษาที่โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษา

- จบการศึกษาระดับมหาวิทยาลัย แพทยศาสตรบัณฑิต คณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล พ.ศ. ๒๕๐๓

- Diploma ผู้เชี่ยวชาญสาขาโสต นาสิก ลาริงซ์วิทยา มหาวิทยาลัยเวียนนา ประเทศออสเตรีย พ.ศ. ๒๕๑๒

- Diploma ผู้เชี่ยวชาญสาขาโสต นาสิก ลาริงซ์วิทยา มหาวิทยาลัยลอนดอน ประเทศอังกฤษ พ.ศ. ๒๕๑๐

- ประกาศนียบัตร ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะทางสาขาโสตประสาท ก้าวไต้ยีน ประเทศออสเตรีย ประเทศอังกฤษ ประเทศสหรัฐอเมริกา และประเทศเดนมาร์ก

ผลงานดีเด่นที่ควรยกย่อง

ได้เป็นผู้ก่อตั้งและวางรากฐานวิชาการแพทย์ในสาขาโสตประสาทการไต้ยีนเป็นครั้งแรกในประเทศไทย ตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๑๖ และเป็นผู้นำเอาวิชาการและเทคโนโลยีที่ทันสมัยในการตรวจวัดการไต้ยีน โดยเฉพาะในเด็กเล็ก เด็กแรกเกิด การตรวจการทำงานของหูชั้นกลางโดยอัดโนมิตี การใช้คอมพิวเตอร์ตรวจหูและการไต้ยีนในเด็ก การใช้คอมพิวเตอร์ตรวจโรคทางสมองที่เกี่ยวข้องกับการไต้ยีนและการทรงตัวในผู้ป่วย และเป็นผู้นำเทคโนโลยีเหล่านั้นเข้ามาใช้ในประเทศไทยเป็นคนแรก และได้ทำการสอนวิชาการด้านนี้จนเป็นที่ยอมรับและแพร่หลายทั่วประเทศไทย ทั้งในโรงเรียนแพทย์ มหาวิทยาลัยของรัฐ และโรงพยาบาลของกระทรวงสาธารณสุข ทำให้การตรวจค้นปัญหาการไต้ยีนและปัญหาหูหนวกหูตึงและโรคหูได้รับการตรวจวินิจฉัยและบำบัดแต่เนิ่นๆ และสามารถนำโครงการนี้ไปใช้ทั่วประเทศไทย รวมทั้งในชนบทและชุมชนห่างไกล ทำให้ประชาชนไทยได้รับการตรวจวินิจฉัยอย่างถูกต้องรวดเร็ว ทำให้มีการค้นพบเด็กที่พิการทางการไต้ยีนได้ตั้งแต่แรกเกิดและสามารถให้การฟื้นฟูบำบัดเป็นไปได้อย่างทันเวลา และสามารถให้การช่วยเหลือผู้มีการผิดปกติทางสมองและเนื้องอกในสมองในผู้ใหญ่ด้วย

ได้เป็นผู้ทำให้เกิดโครงการช่วยเหลือผู้ป่วยโรคหูและผู้พิการทางการไต้ยีนแพร่หลายทั่วประเทศไทยในระดับชุมชนและหมู่บ้าน โดยทำให้เกิดการร่วมมือประสานงานระหว่างผู้เชี่ยวชาญและผู้ปฏิบัติงานในชนบทและหมู่บ้านในระดับสาธารณสุขมูลฐาน ให้เป็นไปสอดคล้องกับกลไกสาธารณสุขของรัฐ ในโครงการ Primary Ear Care และเป็นตัวอย่างในโครงการของนานาชาติด้วย ทำให้เกียรติคุณของประเทศไทยแพร่หลายขจรขยายไปยังนานาประเทศในความสำเร็จครั้งนี้

สำหรับกิจกรรมภายในประเทศ ในฐานะผู้อำนวยการศูนย์โสตประสาทการไต้ยีน กรุงเทพมหานคร มีกิจกรรมหลากหลายเพื่อประชาชนทั่วประเทศ ดังนี้

๑. เพื่อประชาชนไทย อะไรคือปัญหา

การปฏิบัติงานระดับชุมชน ศูนย์ได้ทำการศึกษาระบาดของวิทยาของโรคหู และปัญหาหูหนวก หูตึง ในประเทศไทย ร่วมกับโครงการใจก้ำของประเทศญี่ปุ่น และสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดของแต่ละจังหวัด ได้สำรวจโดยวิธีสุ่มตัวอย่าง จากการสำรวจพบว่า ประชากรไทยมีปัญหาทางการไต้ยีน และหูหนวก หูตึงที่ยังมิได้รับการแก้ไขถึง ๑๕% ของ

ประชากรไทย หรือประมาณ ๙ ล้านคน และมีปัญหาหูหนวกที่ติดเชื้อมากถึง ๓ ล้านคน เด็กแรกเกิดมีปัญหาหูหนวก ๔ คน ใน ๑,๐๐๐ คน ซึ่งส่วนใหญ่มีสาเหตุมาจากมารดาได้รับเชื้อโรคระหว่างตั้งครรภ์ เช่น ไข้หัดเยอรมัน และการดูแลบุตรหลังคลอดไม่ถูกต้อง ตลอดจนสาเหตุจากพันธุกรรม

ศูนย์ได้ให้การบำบัดและแก้ไขโรคหูและปัญหาหูหนวก หูตึง ที่ตรวจพบในจังหวัดต่างๆ ร่วมไปด้วยพร้อมกัน ขณะนี้ ศูนย์ได้เริ่มโครงการในภาคอีสาน โดยการสนับสนุนของมูลนิธิช่วยเหลือผู้พิการแห่งประเทศไทย และมหาวิทยาลัยขอนแก่น เป็นปฏิบัติการครบวงจร ตั้งแต่การตรวจวินิจฉัย ให้การบำบัดรักษาฟื้นฟูสมรรถภาพ ตลอดจนการฝึกการพูดในเด็กหูหนวกก่อนวัยเข้าโรงเรียน นอกจากนี้ ศูนย์ฯ ได้เล็งเห็นปัญหาที่กำลังเพิ่มมากขึ้น คือ ปัญหามลภาวะจากเสียงดัง เสียงตามท้องถนน เสียงตามสถานเริงรมย์ เสียงในโรงงานอุตสาหกรรม สำหรับประเทศอุตสาหกรรมใหม่อย่างประเทศไทย การดูแลจัดปัญหาและป้องกันควรได้รับการใส่ใจจากผู้เกี่ยวข้องของทุกฝ่าย

๒. สร้างเสริมความรู้เพื่อความถูกต้อง

ศูนย์โสตประสาทการได้ยิน กรุงเทพฯ ได้จัดการสัมมนาและประชุมวิชาการถึงปัญหาหูหนวก หูตึง และโรคหูระดับประเทศและระดับภาคพื้นเอเชีย ปีละอย่างน้อย ๑ ครั้ง เพื่อวางแผนทางการปฏิบัติงาน และได้จัดมาแล้ว ๗ ครั้ง มีแพทย์ไทยและแพทย์จากนานาประเทศเข้าร่วมไม่ต่ำกว่า ๕๐๐ คน นอกจากนี้ ได้จัดอบรมปฏิบัติการระยะสั้นทางโสตประสาทการได้ยินแบบเข้มข้นเพื่อฟื้นฟูและพัฒนาความรู้ ความก้าวหน้าในวิชาการที่เหมาะสม ทั้งทางภาคทฤษฎีและปฏิบัติการ รวมทั้งการผ่าตัดโรคหู แก่แพทย์ไทยและแพทย์ในภาคพื้นเอเชียอย่างน้อยปีละ ๑ ครั้งในเดือนมกราคม เป็นเวลา ครั้งละ ๓๐ คน จัดมาแล้ว ๗ ครั้ง มีแพทย์และผู้สนใจเข้าร่วมประชุมมากมายจากหลายประเทศในภาคพื้นเอเชีย และมีวิทยากรผู้ชำนาญพิเศษระดับนานาชาติจำนวนมากให้เกียรติมาร่วมบรรยาย การอบรมได้ประสบความสำเร็จเป็นอย่างดี

สำหรับการอบรมระดับแพทย์ทั่วไป ศูนย์ได้ทำการอบรมแพทย์เวชปฏิบัติประจำศูนย์สาธารณสุขกรุงเทพมหานครมาแล้ว จำนวน ๕ รุ่น จำนวนกว่า ๒๐๐ ท่าน และขณะนี้ได้เริ่มโครงการอบรมแพทย์ของโรงพยาบาลสมเด็จพระยุพราช ทั้ง ๒๑ แห่งทั่วประเทศไทย และเตรียมแผนปฏิบัติงานร่วมกัน

นอกจากนั้นได้มีการอบรมบุคลากรทางการแพทย์เพื่อการใช้เครื่องช่วยฟังอย่างถูกต้อง การใช้และทำแบบพิมพ์หูสำหรับเครื่องช่วยฟัง และการดูแลรักษาเครื่องมือ จัดมาแล้ว ๓ ครั้ง

๓. ทางปฏิบัติได้ทำแล้ว กำลังทำอยู่ และจะทำต่อไป

ศูนย์ได้จัดอบรมปฏิบัติการอย่างต่อเนื่องแก่แพทย์ บุคลากรทางการแพทย์ และประชาชน โดยครอบคลุมตั้งแต่ระดับความรู้พื้นฐานไปจนถึงระดับการตรวจรักษาด้วยวิธี

พิเศษ ตลอดจนสาธิตการผ่าตัดโรคหูชั้นกลาง เพื่อฟื้นฟูสมรรถภาพการได้ยินและการผ่าตัดหูชั้นใน เพื่อรักษาโรคอันตราย โดยแพทย์ชำนาญพิเศษจากนานาประเทศร่วมเป็นวิทยากร เพื่อการปฏิบัติงานต่อเนื่องอย่างมีประสิทธิภาพ เป็นความรู้เพื่อบุคลากรทุกระดับ ตั้งแต่ชุมชน จนถึงผู้เชี่ยวชาญเฉพาะทาง

ขณะนี้ศูนย์ฯ ได้ประสานงานกับกระทรวงสาธารณสุขและมูลนิธิสมเด็จพระยุพราช เพื่อการพัฒนาบุคลากรทางการแพทย์ และเพื่อการรณรงค์แก้ไขปัญหามือหนวก หูตึง และโรคหูในจังหวัดที่มีโรงพยาบาลสมเด็จพระยุพราชตั้งอยู่

รางวัลที่เคยได้รับ

รองศาสตราจารย์ แพทย์หญิงสุจิตรา ประสานสุข ได้รับรางวัลและการยกย่องจากหลายสถาบัน คือ

๑. รางวัลโสตแพทย์ดีเด่น ในผลงานช่วยเหลือสังคมระดับนานาชาติจากคณะกรรมการ International Agency for Promotion of Ear Care สหพันธ์โสตศอนาสิกแพทย์แห่งโลก รับ ณ การประชุม 3rd Asia-Pacific Congress on Deafness-Thailand 1992

๒. รางวัลเหรียญทอง Golden Award - แพทย์หูคอจมูกเผยแพร่ผลงานดีเด่นระดับนานาชาติ สมควรยกย่องเป็นตัวอย่าง จากสหพันธ์โสตศอนาสิกแพทย์แห่งโลก รับ ณ การประชุม World Congress ของสหพันธ์ ณ ประเทศตุรกี ค.ศ. ๑๙๙๓

๓. รางวัลศิษย์ศิโรราชดีเด่น สมาคมศิษย์เก่าศิริราช รับ ณ การประชุมประจำปี ๒๕๓๘

๔. แพทย์ศาสตร์ดีเด่น ๒๕๓๘ จากสมาคมแพทย์สตรีแห่งประเทศไทย ในพระบรมราชินูปถัมภ์ ผลงานดีเด่นด้านพัฒนาคุณภาพชีวิต

๕. บุคลากรดีเด่น ๒๕๓๙ คณะแพทยศาสตร์ศิริราช มหาวิทยาลัยมหิดล

๖. เกียรติบัตรแพทย์หูคอจมูก มีผลงานดีเด่นด้าน “ดูแลสุขภาพหูและการได้ยินระดับโลก - Global Ear Care” จากสหพันธ์โสตศอนาสิกแพทย์แห่งโลก รับ ณ การประชุม World ORL Congress กรุงซิดนีย์ ประเทศออสเตรเลีย มีนาคม ๑๙๙๗

คณะกรรมการคัดเลือกและเผยแพร่ผลงานดีเด่นของชาติ

ในคณะกรรมการเอกลักษณ์ของชาติ สำนักนายกรัฐมนตรี จึงเห็นสมควรยกย่องให้

รองศาสตราจารย์ สุจิตรา ประสานสุข

เป็นบุคคลดีเด่นของชาติ สาขาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี (ด้านวิทยาศาสตร์การแพทย์)

ประจำปีพุทธศักราช ๒๕๓๙



โครงการปลูกสวนสมุนไพรสิริรุกชาติ คณะเภสัชศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล

โครงการดีเด่นของชาติ สาขาการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

(ด้านสมุนไพรไทย)

ประจำปีพุทธศักราช ๒๕๓๙





อาจารย์และข้าราชการที่ออกสำรวจสมุนไพร
พื้นบ้านจังหวัดต่างๆ และนำพันธุ์มาปลูกไว้
ที่สวนสมุนไพร

นอกจากต้นพืชสมุนไพร ยังจัดเก็บสมุนไพร
แห้งไว้ให้ผู้ตั้งใจเข้าไปศึกษาได้มีประสบการณ์
กว้างขวางขึ้น



อาจารย์จะเป็นวิทยากรให้ความรู้ที่ถูกต้องแก่
ประชาชน

การจัดสาธิตวิธีการเตรียมยาสมุนไพรที่สามารถ
ทำเองที่บ้านได้





กลุ่มอาคันตุกะชาวจีนที่มาเยี่ยมชม



อาจารย์คณะเภสัชศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
ขอตุงาน



เป็นแหล่งศึกษาของนักเรียนและนักศึกษาโดยมีทีมอาจารย์
ผลัดเปลี่ยนกันเป็นวิทยากร



เป็นสถานที่ถ่ายทำสารคดีและบทความเพื่อ
เผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับสมุนไพรของสื่อมวลชน
ทุกแขนง



มีประชาชนที่สนใจเป็นหมู่คณะขอเข้าศึกษา
เช่นกัน

ความเป็นมา

สืบเนื่องจากภาควิชาเภสัชศาสตร์ คณะเภสัชศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล มีการจัดการเรียนการสอนในวิชาที่เกี่ยวข้องกับสมุนไพร ซึ่งมีความจำเป็นต้องมีสมุนไพรต่างๆ ใช้ประกอบในการสอน แต่ไม่สามารถหาวัตถุดิบดังกล่าวได้ในกรุงเทพฯ คณะเภสัชศาสตร์จึงขอใช้พื้นที่ส่วนหนึ่งจากมหาวิทยาลัย ณ ศาลายา เพื่อปลูกสมุนไพรสำหรับการเรียนการสอน โครงการปลูกสวนสมุนไพร จึงได้มีการริเริ่มขึ้นตั้งแต่ปี ๒๕๒๔ และได้รับงบประมาณสนับสนุนจากสำนักงบประมาณในลักษณะโครงการริเริ่มเฉพาะกิจ ตั้งแต่ปี ๒๕๒๖-๒๕๔๐ โครงการที่จะดำเนินการให้เต็มที่ที่ได้รับอนุมัติให้ดำเนินการ จำนวนทั้งสิ้น ๓๘ ไร่ ขณะนี้ สวนสมุนไพรสิริรุกขชาติเป็นสวนสมุนไพรแห่งเดียวในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล ซึ่งเป็นแหล่งสนับสนุนการศึกษาเกี่ยวกับพืชสมุนไพรที่ได้รับความเชื่อถือและมีผู้เข้ามาเยี่ยมชมเป็นจำนวนมาก ทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศ ทั้งยังเป็นแหล่งปลูกเพื่องานวิจัยสมุนไพรและขยายพันธุ์ให้แก่หน่วยงานภาครัฐ เอกชน และประชาชนทั่วไป และเนื่องจากพันธุ์สมุนไพรที่ปลูกไว้จะผลิดอกออกผลเป็นฤดู ดังนั้น โครงการฯ จึงได้มีการรวบรวมจัดทำตัวอย่างพันธุ์ไม้แห้งตามระบบพฤกษศาสตร์สากล รวมทั้งตัวอย่างสมุนไพรแห้งและเมล็ดพันธุ์ ซึ่งจะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งในเชิงวิชาการ และเป็นพื้นฐานของการวิจัยการแพทย์แผนไทยและปรับปรุงพันธุ์สมุนไพรดั้งเดิม ซึ่งมีความจำเป็นอย่างยิ่งยวดต่อการพัฒนาสมุนไพรเพื่อสนองการพัฒนาเชิงอุตสาหกรรม อันเป็นเป้าหมายการพัฒนาประเทศ ขณะนี้โครงการฯ ได้รวบรวมสมุนไพรแห้ง ๒๒๓ ตัวอย่าง เมล็ดพันธุ์ ๑๑๒ ตัวอย่าง และตัวอย่างพันธุ์ไม้แห้ง ๒๓๐ ชนิด และคาดว่าจะในปี ๒๕๔๑ จะสามารถจัดแสดงตัวอย่างสมุนไพรควบคู่ไปกับการศึกษาสมุนไพรสดในพื้นที่สวนสมุนไพรสิริรุกขชาติ อันจะเป็นแหล่งรวบรวมสมุนไพรทางวิชาการ ควบคุมมาตรฐานและการผลิตยาแผนไทยให้แก่เภสัช ครัว ประชาชน และองค์กรต่างๆ ทั้งภาครัฐและเอกชน รวมทั้งให้ความร่วมมือกับกระทรวงสาธารณสุข ในการฝึกอบรมและพัฒนาบุคลากรด้านการแพทย์แผนไทย และดำเนินการจัดทำเอกสารเผยแพร่เกี่ยวกับสมุนไพรเพื่อเผยแพร่ต่อไป

๑. หลักการและเหตุผล

สมุนไพร หมายถึง วัตถุจากธรรมชาติที่สามารถนำมาใช้รักษาโรค อาจเป็นพืช สัตว์ หรือแร่ธาตุ โดยทั่วไปจะเน้นที่พืชเป็นส่วนใหญ่ เพราะเป็นสิ่งที่อยู่ใกล้ตัวและหาง่าย สมุนไพรนอกจากเป็นทรัพยากรอันมีค่าของชาติแล้ว ยังเป็นมรดกทางวัฒนธรรมที่สืบทอดกันมาแต่ครั้งบรรพบุรุษนับหลายร้อยปี การที่ชาวต่างชาตินำยาแผนตะวันตกเข้ามาเผยแพร่

ในประเทศไทยตั้งแต่สมัยสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว และด้วยรูปแบบที่สะดวกและประสิทธิภาพในการรักษาที่รวดเร็วกว่า ทำให้การใช้สมุนไพรลดลงจนเกือบจะหายไปจากความทรงจำของชาวไทย ซึ่งมีผลให้ผู้รู้และแพทย์พื้นบ้านขาดผู้สืบทอดความรู้อันมีค่านี้ จึงค่อยเลือนหายไปอย่างน่าเสียดาย ปัจจุบันนี้พบว่ามีพืชสมุนไพรหลายชนิดที่เคยปรากฏในตำรายาไทยหาผู้รู้จักไม่ได้แล้ว ทำให้ถูกตัดออกจากตำรับยานั้นๆ ไป ทั้งที่อาจเป็นด้วยาสาคัญอย่างยิ่ง

อนึ่ง การสูญเสียพื้นที่ป่าในช่วงสองทศวรรษที่ผ่านมา เป็นผลให้ปริมาณสมุนไพรลดลงอย่างน่าเสียดาย ประกอบกับมีการใช้สมุนไพรในภูมิภาคต่างๆ ของประเทศอยู่ไม่น้อย แพทย์พื้นบ้านซึ่งสืบทอดภูมิปัญญาจากบรรพบุรุษและมีได้มีการจดบันทึก ยังคงใช้วิธีเดิมในการหาสมุนไพร คือ การขุดตัดจากในป่าโดยมิได้มีการปลูกขึ้นทดแทน นอกจากจะใช้ในพื้นที่บ้านแล้ว ยังมีการส่งเข้ามาจำหน่ายในชุมชนเมืองและส่งออกต่างประเทศทั้งในเชิงพาณิชย์และการวิจัย ทำให้ปริมาณสมุนไพรซึ่งลดลงไปแล้ว ลดจำนวนลงไปอีกหลายเท่าตัว จนเป็นที่น่าเสียดายว่า ในอนาคตอันใกล้นี้ สมุนไพรหลายชนิดอาจจะสูญหายไปจากธรรมชาติได้ ปัจจุบันนี้ สมุนไพรเริ่มกลับมาสู่ความสนใจของประชาคมโลกโดยแรงผลักดันหลายประการ ที่สำคัญคือ การค้นหายาใหม่เพื่อใช้รักษาโรคภัยร้ายแรงบางชนิด เช่น เอ็ดส์ และมะเร็ง นักวิทยาศาสตร์มีความหวังที่จะได้ยารักษาโรคเหล่านี้จากธรรมชาติ ยังผลให้มีการค้นคว้าวิจัยสมุนไพรกันมากขึ้น ประเทศในซีกโลกตะวันออกที่เคยอุดมสมบูรณ์ไปด้วยสมุนไพรและยังไม่ได้มีการค้นคว้าวิจัย จึงเป็นที่สนใจของนักวิทยาศาสตร์ในประเทศที่มีเทคโนโลยีสูง ยังผลให้มีความพยายามที่จะผลักดันให้ประเทศไทยเข้าร่วมในอนุสัญญาความหลากหลายทางชีวภาพ ซึ่งเป็นหนทางให้ประเทศที่มีความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีมีโอกาสเข้ามาศึกษาและวิจัยพรรณไม้ในประเทศไทยได้โดยเสรี เพื่อเป้าหมายในการวิจัยและพัฒนาสมุนไพรของประเทศ มีความจำเป็นอย่างยิ่งยวดที่จะต้องสำรวจ พิสูจน์เอกลักษณ์และรวบรวมพันธุ์สมุนไพร ทั้งที่พบได้ง่าย ประชาชนสามารถใช้เป็นยาในชีวิตประจำวันได้ และที่หายากใกล้จะสูญพันธุ์ ไว้ในพื้นที่ที่จะทำการศึกษาได้ง่ายและชัดเจน การสร้างสวนสมุนไพรในพื้นที่ต่างๆ ทั่วประเทศเป็นทางออกที่สำคัญ นอกจากนั้นยังจะเป็นแหล่งศึกษาของบุคคลทุกระดับ ทั้งนักเรียน นักศึกษานักวิทยาศาสตร์ ประชาชน ตลอดจนแพทย์แผนไทย

ด้วยเหตุผลดังกล่าว มหาวิทยาลัยมหิดลจึงอนุมัติให้คณะเภสัชศาสตร์จัดสร้างสวนสมุนไพรขึ้นในพื้นที่ของมหาวิทยาลัยมหิดล ตำบลศาลายา กิ่งอำเภอกุหลาบหมื่น จัหวัดนครปฐม ที่จะเป็แหล่งอนุรักษ์เพื่อการศึกษาสมุนไพรในภาคกลาง ซึ่งประชาชนมีโอกาสทางการศึกษามาก แต่ขาดโอกาสในการศึกษาความหลากหลายของพรรณพืชในปารธรรม-ชาติ สวนสมุนไพรแห่งนี้ยังได้มีการเตรียมงานตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๔๒ และได้รับจัดสรรบ

ประมาณอย่างเป็นทางการตั้งแต่ พ.ศ. ๒๕๒๗ โดยเริ่มจากพื้นที่ ๑๒ ไร่ และพัฒนาขยายพื้นที่จนขณะนี้ มีพื้นที่ประมาณ ๓๘ ไร่ ปลูกสมุนไพรวัวแล้วเป็นจำนวนประมาณ ๘๐๐ ชนิด สวนสมุนไพรแห่งนี้ได้รับพระมหากรุณาธิคุณจากสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ พระราชทานชื่อว่า “สิริรุกขชาติ” และสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เสด็จพระราชดำเนินทรงเป็นองค์ประธานในพิธีเปิดสวนสมุนไพรเมื่อวันที่ ๘ สิงหาคม ๒๕๓๑ ยังความปลาบปลื้มมาสู่กรรมการดำเนินงานทุกคน และพยายามดำเนินการต่อไปเพื่อให้สวนสิริรุกขชาติเป็นสวนสมุนไพรเฉลิมพระเกียรติที่สมบูรณ์ที่สุด ปัจจุบันสวนสมุนไพรแห่งนี้ได้ดำเนินการไปแล้วประมาณ ๗๐%

๒. วัตถุประสงค์ของโครงการ

๒.๑ รวบรวมพันธุ์สมุนไพรที่มีการใช้กันอย่างกว้างขวาง สมุนไพรพื้นบ้านภาคต่างๆ รวมทั้งสมุนไพรที่หายากและใกล้สูญพันธุ์ไว้ให้ได้มากที่สุด

๒.๒ เพื่อจัดสร้างสวนสมุนไพรของมหาวิทยาลัยให้เป็นแหล่งศึกษาและวิจัย อันจะเป็นประโยชน์แก่นักเรียน นักศึกษา นักวิจัย แพทย์แผนไทย แพทย์พื้นบ้านและประชาชนทั่วไป

๒.๓ เป็นสถานที่ขยายพันธุ์สมุนไพรเพื่อตอบสนองความต้องการของสถาบัน โครงการต่างๆ ตลอดจนหน่วยงานเอกชน

๒.๔ เผยแพร่ความรู้เรื่องสมุนไพรในลักษณะห้องเรียนธรรมชาติ สิ่งตีพิมพ์ และการจัดนิทรรศการ

๒.๕ การเก็บรวบรวมและรักษาพันธุ์สมุนไพรในรูป Germplasm

๓. เป้าหมาย

๓.๑ เป็นสวนสมุนไพรเฉลิมพระเกียรติที่มาตรฐานที่ใกล้กรุงเทพฯ มากที่สุด ซึ่งเป็นแหล่งสำหรับศึกษาสมุนไพรของนักเรียน นักศึกษา นักวิจัย แพทย์แผนไทย และประชาชนผู้สนใจทั่วไป

๓.๒ สามารถอนุรักษ์พันธุ์พืชสมุนไพรทั้งที่ใช้ได้ในชีวิตประจำวันและสมุนไพรพื้นบ้านที่หายาก รวมทั้งสมุนไพรต่างประเทศไว้ได้ไม่ต่ำกว่า ๑,๐๐๐ ชนิด ในพื้นที่ ๓๘ ไร่

๓.๓ เป็นแหล่งขยายพันธุ์พืชสมุนไพรเพื่อสนับสนุนหน่วยงานของรัฐและเอกชน อันเป็นการเผยแพร่สมุนไพรให้รู้จักกันอย่างกว้างขวาง

๓.๔ งานวิจัยที่สวนสมุนไพรดำเนินการ จะช่วยสนับสนุนงานสมุนไพรตามนโยบายรัฐบาล เช่น การสำรวจสมุนไพรพื้นบ้าน การปรับปรุงพันธุ์สมุนไพร และการศึกษาโรคพืช และการกำจัดศัตรูพืช

๔. หน่วยงานที่นำผลการดำเนินงานไปใช้ประโยชน์

๔.๑ เป็นห้องเรียนธรรมชาติของนักเรียนและนักศึกษาจาก

- ๔.๑.๑ คณะเภสัชศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล
- ๔.๑.๒ คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล
- ๔.๑.๓ คณะเภสัชศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร
- ๔.๑.๔ คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
- ๔.๑.๕ คณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
- ๔.๑.๖ คณะเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
- ๔.๑.๗ คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี สถาบันราชภัฏธนบุรี
- ๔.๑.๘ คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรังสิต
- ๔.๑.๙ คณะเภสัชศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น
- ๔.๑.๑๐ สำนักเทคโนโลยีทางการศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
- ๔.๑.๑๑ สถาบันมะเร็งแห่งชาติ กรมการแพทย์
- ๔.๑.๑๒ คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- ๔.๑.๑๓ สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย
- ๔.๑.๑๔ คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา
- ๔.๑.๑๕ อายุรเวทวิทยาลัย
- ๔.๑.๑๖ นักศึกษาพยาบาลจากวิทยาลัยพยาบาลราชบุรี
- ๔.๑.๑๗ นักศึกษาพยาบาลจากศิริราชพยาบาล
- ๔.๑.๑๘ นักศึกษาปริญญาโทจากคณะสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล
- ๔.๑.๑๙ โรงเรียนประถมและมัธยมหลายแห่ง เช่น โรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย

โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษา โรงเรียนสามเสนวิทยาลัย โรงเรียนจิตรลดา โรงเรียนสันติราษฎร์วิทยาลัย โรงเรียนมัธยมวัดไร่ขิง

๔.๒ หน่วยราชการ รัฐวิสาหกิจและเอกชน

๔.๒.๑ การอบรมระยะสั้น เพื่อพัฒนาบุคลากรสาธารณสุขของหน่วยงานต่างๆ เช่น กองบรรเทาทุกข์สภากาชาดไทย กองประกอบโรคศิลปะแผนโบราณ สโมสรนักศึกษา มหาวิทยาลัยมหิดล โรงงานเภสัชกรรมทหาร กรมแพทย์ทหารบก กรมวิทยาศาสตร์การแพทย์ สมาคมไม้ดอกไม้ประดับแห่งประเทศไทย สมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทย

๔.๒.๒ นักวิทยาศาสตร์ต่างประเทศ ซึ่งเป็นอาคันตุกะของหน่วยราชการต่างๆ เช่น กรมวิทยาศาสตร์การแพทย์ กระทรวงสาธารณสุข และมหาวิทยาลัยต่างๆ

๔.๒.๓ สื่อมวลชนทั้งสิ่งตีพิมพ์และโทรทัศน์

๔.๒.๔ ประชาชนผู้สนใจทั่วไป

๔.๓ โรงพยาบาลต่างๆ เช่น โรงพยาบาลไทรน้อย โรงพยาบาลท่าม่วง โรงพยาบาลน่าน โรงพยาบาลพ่อเป็น โรงพยาบาลรามาริบติ โรงพยาบาลโพธิ์ทอง โรงพยาบาลวัดโบสถ์ โรงพยาบาลเจ้าพระยาอภัยภูเบศร์

๕. หน้าที่และความรับผิดชอบของงาน

ภาระงานของสวนสมุนไพรสิริรุกชาติ แบ่งเป็น ๒ ส่วน คือ

๕.๑ สนับสนุนการเรียนการสอนและเป็นห้องเรียนธรรมชาติของนักเรียนและนักศึกษาจากสถาบันและหน่วยงานต่างๆ ทั้งภาครัฐและเอกชน ตามหัวข้อ ๔.๔ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการเรียนการสอนของภาควิชาเภสัชพฤกษศาสตร์ คณะเภสัชศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล

๕.๒ ภาระงานด้านการพัฒนาปรับปรุง ดูแลพื้นที่จำนวน ๓๘ ไร่ ให้อยู่ในสภาพสวยงาม ถูกต้องตามหลักวิชา และพร้อมให้บริการแก่บุคคลทั่วไป

๖. งานบริการวิชาการ

๖.๑ จัดปลูกสมุนไพรบนพื้นที่ ๓๘ ไร่ เป็นแหล่งศึกษาดูงานสมุนไพรของสถานศึกษาทั้งในกรุงเทพฯ และต่างจังหวัด รวมทั้งนักวิชาการและนักวิจัยทั้งในและนอกประเทศ ตลอดจนนักเรียนและประชาชนทั่วไป

๖.๒ ดูแลสภาพสวนสมุนไพรให้คงงามอยู่ในสภาพพร้อมชม เช่น ปลูกซ่อมเสริม ตัดแต่ง กำจัดโรคพืชและแมลงศัตรูพืช ปรับปรุงทางเดิน ตัดหญ้า จัดทำป้ายชื่อแสดงสรรพคุณ รวมทั้งซ่อมแซมวัสดุ ครุภัณฑ์ต่างๆ

๖.๓ ขยายพันธุ์สมุนไพร เพื่อปลูกเพิ่ม/ปลูกแทน และกระจายพันธุ์บางชนิดให้หน่วยงานรัฐบาล เช่น โรงเรียน โรงพยาบาล เป็นต้น

๖.๔ เป็นวิทยากรบรรยายแก่ผู้เข้าชมเป็นหมู่คณะตามที่ได้รับคำร้องขอ

๖.๕ จัดทำและรวบรวมตัวอย่างต้นสมุนไพรแห้ง (Herbarium) ตามระบบพฤกษ-
นุกรมวิธาน

๖.๖ จัดเก็บตัวอย่างสมุนไพรแห้ง (crude drug) และเมล็ดพันธุ์

๖.๗ ปลูกสมุนไพรเพื่อสนับสนุนงานวิจัยโครงการจัดทำมาตรฐานสมุนไพรและงานวิจัยอื่นๆ ของอาจารย์

๖.๘ ออกแบบและให้คำแนะนำในการจัดสวนสมุนไพรแก่หน่วยงานต่างๆ

๖.๙ จัดนิทรรศการตามคำขอจากหน่วยงานต่างๆ

๗. งานวิจัย

- ๗.๑ ศึกษาโรคพืชในสวนสมุนไพรมะลิ
- ๗.๒ ศึกษาวิธีที่เหมาะสมในการขยายพันธุ์สมุนไพรมะลิ
- ๗.๓ จัดทำฐานข้อมูลสมุนไพรมะลิเพื่อการศึกษาของผู้สนใจ

๘. งานเอกสารวิชาการ

- ๘.๑ เอกสารประชาสัมพันธ์สวนสมุนไพรมะลิ ๕๐๐ เล่ม
- ๘.๒ จัดพิมพ์หนังสือ โดยได้รับการสนับสนุนงบประมาณดำเนินการจากภาคเอกชน เพื่อหาทุนมาใช้ในการดำเนินงานของสวนสมุนไพรมะลิรักษาชาติ เสริมงบประมาณแผ่นดินหมวดเงินอุดหนุนการวิจัย ซึ่งไม่เพียงพอและเป็นสวัสดิการแก่ลูกจ้างชั่วคราวจำนวน ๑๒ คน ดังนี้
 - ๘.๒.๑ หนังสือ “สมุนไพรมะลิรักษาชาติ” เฉลิมพระเกียรติในวโรกาสเฉลิมพระชนมพรรษา ๕ รอบ ของสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๓๕ จำนวน ๖,๐๐๐ เล่ม พิมพ์ครั้งที่ ๒ พ.ศ. ๒๕๓๙ จำนวน ๓,๐๐๐ เล่ม
 - ๘.๒.๒ หนังสือ “สยามเภสัชวิทยานานาชาติ : ภูมิปัญญาของชาติ” เฉลิมพระเกียรติในวโรกาสที่สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ทรงเจริญพระชนมายุครบ ๔๐ พรรษา วันที่ ๒ เมษายน ๒๕๓๘ จำนวน ๑๐,๐๐๐ เล่ม พิมพ์ครั้งที่ ๒ พ.ศ. ๒๕๓๙ จำนวน ๓,๐๐๐ เล่ม
 - ๘.๒.๓ หนังสือ “สมุนไพรมะลิบ้านล้านนา” เพื่อรำลึกถึงพระกรุณาธิคุณของสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี และหาทุนขึ้นทูลเกล้าฯ ถวายพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เพื่อพระราชทานมูลนิธิแม่ฟ้าหลวง มูลนิธิ พอ.สว. และกองทุนเพื่อพัฒนาสมุนไพรมะลิ และสวนสมุนไพรมะลิแห่งนี้ ๒๖ ธันวาคม ๒๕๓๙ จำนวน ๑,๑๐๐ เล่ม

คณะกรรมการคัดเลือกและเผยแพร่ผลงานดีเด่นของชาติ

ในคณะกรรมการเอกลักษณ์ของชาติ สำนักนายกรัฐมนตรี จึงเห็นสมควรยกย่องให้

โครงการปลูกสวนสมุนไพรมะลิรักษาชาติ คณะเภสัชศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล เป็นโครงการดีเด่นของชาติ สาขาการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

(ด้านสมุนไพรมะลิไทย) ประเภทหน่วยงานของรัฐ

ประจำปีพุทธศักราช ๒๕๓๙

**รายชื่อบุคคลและหน่วยงานดีเด่นของชาติ
ประจำปีพุทธศักราช ๒๕๒๗-๒๕๓๘**

บุคคลและหน่วยงานดีเด่นของชาติ ประจำปีพุทธศักราช ๒๕๒๗

- | | |
|------------------------|--------------------------|
| ๑. นายเกษม พลวัน (ครู) | สาขาการพัฒนาสังคม |
| ๒. นายกำพล พันธุ์ทอง | สาขาการพัฒนาชนบทและชุมชน |

บุคคลและหน่วยงานดีเด่นของชาติ ประจำปีพุทธศักราช ๒๕๒๘

- | | |
|--|--------------------------------------|
| ๑. พลเอกอาทิตย์ กำลังเอก | สาขาการพัฒนาความมั่นคงแห่งชาติ |
| ๒. นายเสน่ห์ ผลประสิทธิ์ | สาขาการพัฒนาการเกษตร |
| ๓. นายเฉลิม แก้วศรีงาม | สาขาการพัฒนาชนบทและชุมชน |
| ๔. หลวงพ่อสำเนียง อยู่สถาพร | สาขาการพัฒนาสังคม |
| ๕. นายอริก สวัสดิมงคล | สาขาการพัฒนาจิตใจและจริยธรรม |
| ๖. ศ.ดร.ม.ร.ว. พุฒิพงศ์ วรวิมล | สาขาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี |
| ๗. ศ. นายแพทย์ประเวศ วะสี | สาขาการพัฒนาสาธารณสุข (ด้านการแพทย์) |
| ๘. โครงการพัฒนาลุ่มน้ำเข็ก
(กองทัพภาคที่ ๓) | สาขาการพัฒนาความมั่นคงแห่งชาติ |
| ๙. ชมรมอาสาสมัครประชาสงเคราะห์ | สาขาการพัฒนาสังคม |

บุคคลและหน่วยงานดีเด่นของชาติ ประจำปีพุทธศักราช ๒๕๒๙

- | | |
|---|---|
| ๑. ดร. พีรศักดิ์ ศรีนิเวศน์ | สาขาการพัฒนาการเกษตร |
| ๒. สำนักงานคุ้มครองสิทธิเสรีภาพและ
ผลประโยชน์ของประชาชน (สคช)
กรมอัยการ | สาขาการพัฒนาสังคม |
| ๓. นางเรณู โชติติลภ | สาขาการพัฒนาสังคม |
| ๔. นายเฟื้อ หริพิทักษ์ | สาขาศิลปะ (ด้านจิตรกรรม) |
| ๕. ท่านผู้หญิงแก้ว สนิทวงศ์เสนี | สาขาศิลปะ (ด้านนาฏศิลป์) |
| ๖. นางสาวธีรวรรณ เตชะพงศ์วรชัย | สาขาการพัฒนาอุตสาหกรรมและพาณิชยกรรม
(ด้านอัญมณี) |
| ๗. พันเอกเรวัติ บุญทับ | สาขาการพัฒนาความมั่นคงแห่งชาติ |
| ๘. นางวัลลภา ตั้งจิตนุสรณ์ | สาขากีฬา (ด้านกรีฑา) |

บุคคลและหน่วยงานดีเด่นของชาติ ประจำปีพุทธศักราช ๒๕๓๐

- | | |
|-------------------------------|--|
| ๑. หม่อมหลวงปิ่น มาลากุล | สาขาการพัฒนการศึกษา |
| ๒. พันตำรวจเอกเสรี เตมียเวช | สาขาการพัฒนาการเมืองและการปกครอง
(ด้านความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน) |
| ๓. ดร. ธวัช มกรพงศ์ | สาขาการพัฒนาการเมืองและการปกครอง |
| ๔. นายอนันต์ ชาลวลดา | สาขาการพัฒนาอุตสาหกรรมและพาณิชย์การ
(ด้านอัญมณี) |
| ๕. ดร. สิทธิชัย โกไคยอุดม | สาขาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี |
| ๖. นางบุญเอื้อ สุภาพรเหมินทร์ | สาขาการพัฒนาชนบทและชุมชน |
| ๗. นายประเชิญ กาญจนมัย | สาขาการพัฒนากษेत्र |
| ๘. นายสง่า สรรพศรี | สาขาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี |
| ๙. นายระพี สาคริก | สาขาการพัฒนากษेत्र (ด้านกล้วยไม้) |

บุคคลและหน่วยงานดีเด่นของชาติ ประจำปีพุทธศักราช ๒๕๓๑

- | | |
|--------------------------------|---|
| ๑. นายแพทย์สุต แสงวีเชียร | สาขาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี (ด้านกาย-
วิภาคศาสตร์) |
| ๒. นายประวิทย์ หาญณรงค์ | สาขาการพัฒนาสังคม |
| ๓. นายมนตรี ตราโมท | สาขาศิลปะ (ด้านดนตรี) |
| ๔. พลตำรวจโทประทีป สันติประภพ | สาขาการพัฒนาการเมืองและการปกครอง |
| ๕. นายวีรศักดิ์ วรรณวนอมร | สาขาการพัฒนาชนบทและชุมชน |
| ๖. นางสาวภรณ์ทิพย์ นาคหิรัญกนก | สาขาการเผยแพร่เอกลักษณ์ไทย |
| ๗. บริษัท การบินไทย จำกัด | สาขาการพัฒนาอุตสาหกรรมและพาณิชย์การ |

บุคคลและหน่วยงานดีเด่นของชาติ ประจำปีพุทธศักราช ๒๕๓๒

- | | |
|---|--|
| ๑. ศ.ดร. ก่อ สวัสดิ์พาณิชย์ | สาขาการพัฒนาสังคม (ด้านการศึกษา) |
| ๒. นายผาย สร้อยสระกลาง | สาขาการพัฒนาสังคม (ด้านการพัฒนาชุมชน) |
| ๓. นายแพทย์พันธุ์พิชญ์ สาคกรพันธ์ | สาขาการพัฒนาสังคม (ด้านสาธารณสุข) |
| ๔. ศ. พันตรีหญิงคุณหญิงฉะบอบ ไปะกะเกษณะ | สาขาการพัฒนาสังคม (ด้านการเผยแพร่
เอกลักษณ์ไทย) |

๕. ท่านผู้หญิงสมโรจน์ สวัสดิกุล ณ อยุธยา สาขาการพัฒนาสังคม (ด้านวรรณศิลป์)
๖. นายไตรภพ ลิมปพัทธ์ สาขาสื่อสารมวลชน (ด้านโทรทัศน์)
๗. นายก้อง आयูยืน สาขาการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
๘. โครงการอบรมวิชาชีพสำหรับประชาชน สำนักงานส่งเสริมและฝึกอบรม มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ สาขาการพัฒนาสังคม (ด้านการศึกษา)

บุคคลและหน่วยงานดีเด่นของชาติ ประจำปีพุทธศักราช ๒๕๓๓

๑. ศ. สุมณ อมรวิวัฒน์ สาขาการพัฒนาสังคม (ด้านการศึกษา)
๒. นายพูน เกษจำรัส สาขาการพัฒนาสังคม (ด้านศิลปะภาพถ่าย)
๓. จำสับเอกทวี บุณเขตต์ สาขาการพัฒนาสังคม (ด้านศิลปวัฒนธรรม)
๔. นายวิบูลย์ เข็มเฉลิม สาขาการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
๕. หน่วยงานแพทย์ทางวิทยุ มูลนิธิ พอ.สว. สำนักงานแพทย์มูลนิธิ พอ.สว. สาขาการพัฒนาสังคม (ด้านการสาธารณสุข)
๖. ศูนย์สงเคราะห์และฝึกอาชีพสตรี ภาคเหนือ จังหวัดลำปาง สาขาการพัฒนาภาคเหนือ (ด้านการพัฒนาชุมชน)
๗. มูลนิธิสงเคราะห์เด็กยากจน ซี.ซี.เอฟ. ในประเทศไทย สาขาการพัฒนาสังคม (ด้านสังคมสงเคราะห์)

บุคคลและหน่วยงานดีเด่นของชาติ ประจำปีพุทธศักราช ๒๕๓๔

๑. หม่อมกอบแก้ว อาภากร ณ อยุธยา สาขาการพัฒนาสังคม (ด้านบริการสังคม)
๒. ศ. นายแพทย์เสม พริ้งพวงแก้ว สาขาการพัฒนาสังคม (ด้านการสาธารณสุข)
๓. นายทวี หอมขง สาขาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี
๔. นางรัชณี ธงไชย สาขาการพัฒนาสังคม (ด้านการศึกษาและพัฒนาจิตใจ)
๕. นายวิโรฒ ศรีสุโร สาขาการพัฒนาสังคม (ด้านศิลปวัฒนธรรม)
๖. โครงการศิลปินแห่งชาติ สาขาการพัฒนาสังคม (ด้านศิลปวัฒนธรรม)
๗. โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน กองบัญชาการตำรวจตระเวนชายแดน สาขาการพัฒนาสังคม (ด้านการศึกษาและพัฒนาจิตใจ)

บุคคลและหน่วยงานดีเด่นของชาติ ประจำปีพุทธศักราช ๒๕๓๕

- | | |
|-------------------------------------|--|
| ๑. นายธนิธ อยู่โพธิ์ | สาขาการพัฒนาสังคม (ด้านศิลปวัฒนธรรม) |
| ๒. นายบุญถิ่น อัตถากร | สาขาการพัฒนาสังคม (ด้านบริหารการศึกษา) |
| ๓. พลเอกพิจิตร กลลวณิชย์ | สาขาการรักษาความมั่นคงแห่งชาติ |
| ๔. คุณหญิงสมศรี กันธมาลา | สาขาการพัฒนาสังคม (ด้านสังคมสงเคราะห์) |
| ๕. นายแพทย์ประพันธ์ ภาณุภาค | สาขาการพัฒนาสังคม (ด้านสาธารณสุข) |
| ๖. นายคำรณ บุญเขต | สาขาการเมืองและการปกครอง |
| ๗. นายพรเทพ พรประภา | สาขาการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม |
| ๘. นายอยู่ สุนทรชัย | สาขาการพัฒนาสังคม (ด้านพัฒนาชุมชนและชนบท) |
| ๙. กรมประมง | สาขาการพัฒนาเศรษฐกิจ (ประเภทองค์กรของรัฐ) |
| ๑๐. มูลนิธิช่วยเด็กป่วยตึกเชียงใหม่ | สาขาการพัฒนาสังคม (ด้านสังคมสงเคราะห์) |
| ๑๑. หอการค้าจังหวัดตรัง | สาขาการพัฒนาเศรษฐกิจ (ประเภทองค์กรเอกชนที่ไม่แสวงหากำไร) |

บุคคลและหน่วยงานดีเด่นของชาติ ประจำปีพุทธศักราช ๒๕๓๖

- | | |
|--|--|
| ๑. ศ. ปกรณ์ อังศุสิงห์ | สาขาการพัฒนาสังคม (ด้านบริหารงานสังคมสงเคราะห์) |
| ๒. ศ. แพทย์หญิง คุณหญิงสุดสาคร ตูจินดา | สาขาวิทยาศาสตร์เทคโนโลยี (ด้านวิทยาศาสตร์การแพทย์) |
| ๓. นายกุสะ ปันยารชุน | สาขาการพัฒนาเศรษฐกิจ (ด้านอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว) |
| ๔. นายปราโมทย์ ไม้มัลล | สาขาวิทยาศาสตร์เทคโนโลยี (ด้านชลประทาน) |
| ๕. นายเอกพันธ์ บรรลือฤทธิ์ | สาขาการพัฒนาสังคม (ด้านสังคมสงเคราะห์อาสาสมัคร) |
| ๖. นร. นายเรืออากาศจักษกฤษณ์ ธรรมวิชัย | สาขาการเผยแพร่เกียรติภูมิของไทย (ด้านการศึกษา) |
| ๗. โรงพยาบาลมหาราชานครราชสีมา | สาขาการพัฒนาสังคม (ด้านสาธารณสุข) |

บุคคลและหน่วยงานดีเด่นของชาติ ประจำปีพุทธศักราช ๒๕๓๖

- | | |
|---|--|
| ๑. ศ. นายแพทย์ณัฐ ภูมิประวัติ | สาขาการพัฒนาสังคม
(ด้านการบริหารการศึกษา) |
| ๒. นายสมัย เมษะมาน | สาขาการเผยแพร่เกียรติภูมิของไทย
(ด้านศิลปการต่อสู้ของไทย) |
| ๓. นายนิคม จันทรวิทุร | สาขาการพัฒนาสังคม (ด้านแรงงานและสวัสดิการสังคม) |
| ๔. นางขนิษฐา เทวินทรภักดี | สาขาการพัฒนาสังคม (ด้านสังคมสงเคราะห์) |
| ๕. นางพยอม สบายเมือง | สาขาการพัฒนาสังคม (ด้านการปกครอง) |
| ๖. กองพลทหารราบที่ ๙ อำเภอเมือง
จังหวัดกาญจนบุรี | สาขาการพัฒนาสังคม
(ด้านความมั่นคงของชาติ) |
| ๗. มูลนิธิช่วยคนปัญญาอ่อนแห่งประเทศไทย | สาขาการพัฒนาสังคม (ด้านบริการสังคม) |

บุคคลและหน่วยงานดีเด่นของชาติ ประจำปีพุทธศักราช ๒๕๓๗

- | | |
|---|---|
| ๑. ศาสตราจารย์กิตติคุณ
คุณดวงเดือน พิศาลบุตร | สาขาการพัฒนาสังคม
(ด้านการศึกษานอกโรงเรียน) |
| ๒. ศ. นายแพทย์บุญสม มาร์ติน | สาขาการพัฒนาสังคม (ด้านพลศึกษา) |
| ๓. ศ. ประภาส อวยชัย | สาขาการพัฒนาสังคม (ด้านสังคมสงเคราะห์) |
| ๔. นายเปล่ง ศรีตาน้อย | สาขาการพัฒนาสังคม (ด้านพัฒนาชุมชน) |
| ๕. นายธนิษฐ์ เจียรนนท์ | สาขาการพัฒนาเศรษฐกิจ |
| ๖. ผศ. จีรพล สินธุนาวา | สาขาการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม |
| ๗. นายแพทย์ศัลยแพทย์ เลชะกุล | สาขาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี (ด้านการแพทย์) |
| ๘. ท่านผู้หญิงนวลผ่อง เสนาณรงค์ | สาขาการเผยแพร่เกียรติภูมิของไทย (ด้านเผยแพร่เอกลักษณ์ไทย) |
| ๙. เรือตรีสมรักษ์ คำสิงห์ | สาขาการเผยแพร่เกียรติภูมิของไทย
(ด้านการกีฬา) |

๑๐. สมาคมมวยสากลสมัครเล่นแห่งประเทศไทย สาขากีฬาพัฒนาลำบาก
ไทยในพระบรมราชูปถัมภ์ (ด้านการกีฬาประเภทบุคคลทั่วไป)
๑๑. โครงการ “นามทอง” ของโรงเรียน สาขากีฬาพัฒนาลำบาก
ผดุงศิษย์พิทยาล (ด้านการกีฬาประเภทเยาวชน)
๑๒. โครงการผลิตและขยายพันธุ์พืช สาขากีฬาพัฒนาเศรษฐกิจ
กรมส่งเสริมการเกษตร
๑๓. งานประยุกต์ผลการวิจัยทางวิทยาศาสตร์ สาขากีฬาพัฒนาเศรษฐกิจ
และเทคโนโลยีเพื่อการพัฒนาสังคม
และสิ่งแวดล้อม สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์
และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย
ในสังกัดกระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี
และสิ่งแวดล้อม
๑๔. โครงการจัดส่งเยาวชนไทยไปแข่งขัน สาขาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี
คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์โอลิมปิก
ระหว่างประเทศ สถาบันส่งเสริมการสอน
วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี
กระทรวงศึกษาธิการ
-

ประกาศเกียรติคุณ
บุคคลและหน่วยงานดีเด่นของชาติ
ประจำปีพุทธศักราช ๒๕๓๕ เล่มที่ ๑๐



สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา
สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี